

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

**Bakıda
İŞİD bayrağı
qaldırıldı**

yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 13 oktyabr 2014-cü il Bazar ertəsi № 252 (5961) Qiyməti 40 qəpik

Gündəm

"Sovetski" xəritədən sürətlə silinir

Bakının köhnə məhəlləsində söküntünün miqyası genişlənir; evlər uçurulur, təzminatın məbləği isə dəyişməyib; yanvarda yeni etiraz dalğası gözlənilir...

yazısı səh.12-də

Musavatda növbəti seçki - Məclisə 6 nəfər seçildi

MNTK-da 7 yer, Məclisdə isə 26 yer yenə də boş qaldı...

yazısı səh.4-də

Ermənistan müxalifəti Qarabağ klanına qarşı birləşib

yazısı səh.11-də

Tofiq Yaqubluya ailəsi ilə görüş verilmir

yazısı səh.2-də

Ticarət mərkəzləri özü yanır, yoxsa yandırılır?

yazısı səh.10-də

Qubad İbadoğlu Myanmadan bəyanat verdi

yazısı səh.6-də

Ankaranın İŞİD-lə bağlı tərəddüdünün sirri

yazısı səh.9-də

Bakıda ev qiymətinə məzar daşları satılır

yazısı səh.14-də

Rusiya müdafiə nazirinin Bakı səfərinin pərdəarxası

yazısı səh.9-də

Metroda gediş haqqı 30 qəpik olacaq?

yazısı səh.2-də

İŞİD Türkiyənin böyük şəhərlərinə nüfuz etməyə çalışır - Təhlükə!

yazısı səh.15-də

SOS: Ebola virusu Azərbaycana yaxınlaşır

yazısı səh.14-də

Jirinovski Rusiyada Azərbaycanın təbliğatına başladı

yazısı səh.8-də

İqtidarımıza şimaldan ayrılmış seçim limiti bitməkdə

"RUSIYANIN AZƏRBAYCANDA ÇEVİRİLİŞ PLANI..." - İDDİA, ŞƏRH

MDB-nin Minsk sammiti Bakı üçün sonuncu ola bilər; Ermənistanın Avrasiya İttifaqına üzvlüyü məsələsində prezident Əliyevin şərtini təmin edən Putinin ölkəmizdən istəkləri artıb; sammitdən dərhal sonra müdafiə naziri Şoyqu ilk dəfə paytaxtımıza gəlir; Kreml başçısına 2015-ci ilin mayında Moskvada yubiley paradı və "qələbə sammiti" keçirmək nəşib olacaqmı? yazısı səh.8-də

Milli Şura "Azad et!" adlı mitinq keçirdi

Qurumun siyasi məhbuslara azadlıq tələbi ilə düzenlədiyi mitinq insidentsiz ötüşdü, təşkilatın rəhbərliyi hakimiyyəti sət tənqid etdi... yazısı səh.3-də

Hacı İlqar İbrahimov:
"İŞİD-in yaradıcısı da, guya, onunla mübarizə aparan da ABS-dır..."

yazısı səh.5-də

Vahid Əhmədov:
"Neftin ucuzlaşması iqtisadiyyatımıza təsirsiz ötürməyəcək"

yazısı səh.13-də

Çingiz Qənizadə:
"Leyla Yunusla 15 ildən çoxdur danışmıram"

yazısı səh.7-də

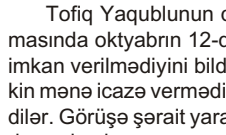
13 oktyabr 2014

Tofiq Yaqubluya ailəsi ilə görüş verilmir

Sirac Kərimlinin həbs müddəti iki ay uzadılıb; Orxan Əyyubzadəyə hökm oxunacaq; Leyla Yunusun vəkilisi isə istintaqın "dondugunu" deyir

Ictimai-siyasi fəaliyyətinə görə həbs edilən şəxslərin bəzilərinin istintaqı yekunlaşmaq üzrədir. Onların bəzilərinin məhkəmələri yekunlaşıb, bir neçə məhkumun işi üzrə proses hazırda davam edir. Vicdan məhbusları ilə bağlı son məlumatları əldə etməyə çalışdıq.

Müsavat başqanının müavini Tofiq Yaqublunun apelyasiya məhkəməsi yekunlaşıb. Başqan müavini 13 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsinə köçürülüb. O, karantində saxlanılır. Ailəsi ilə görüşə də icazə verilmir.

Tofiq Yaqublunun qızı Nigar Yaqublu musavat.com-a açıqlamasında oktyabrın 12-də atası ilə görüşmək istədiyini, lakin buna imkan verilmədiyini bildirdi: "Bu gün ata ilə görüşmək istədim. Lakin mənə icazə vermədilər. 1 gün öncə görüş verəcəyini bildirmişdilər. Görüşə şərait yaradılmamasına səbəb kimi, atamın karantində saxlanılmasını əsas gətirirlər. Artıq atamın karantində saxlanılmasından 9 gün ötür. Maksimum müddət 14 gündür. Gətirdiyim səvqətlər qəbul etdilər".

Həbsdə olan Müsavat başqanının müavini Fərəc Kərimlinin qaradaşı Sirac Kərimlinin həbs müddəti oktyabrın 11-də iki ay uzadılıb. Bu barədə məlumatı vəkil Nəmət Kərimli yayıb: "Dünən Siracın həbs müddətinin uzadılması ilə bağlı Yasamal Rayon Məhkəməsinə təqdimat verilmədi. Hansı əsaslarla uzadılması ilə bağlı vəsatət verdim. Lakin hakim Sevinc Quliyeva heç bir əsas gətirmədən həbs müddətini 2 ay uzatdı. Siracın özü məhkəməyə gətirilmişdi. Əhval-ruhiyyəsi yerindədir. Onu müdafiə edən hər kəsə öz təşəkkürünü bildirdi".

Leyla Yunusun vəkilisi Əliyif Həsənov hələ də vicdan məhbusunun səhhətində yaranan problemlərin davam etdiyini bildirdi: "Həftənin 3-cü günü Leyla xanımın görüşümdü. Səhhətində yaranan problemlər hələ də davam edir. İstintaqı aparılmır. Bunlar qanuna ziddir. Baş Prokurorun bu barədə təqdimatı var. Göstərilir ki, təqsirləndirilən şəxs barəsində ilk gündən istintaq hərəkəti aparılmaldır. Lakin Leyla xanım tutulduğu gündən heç bir istintaq prosesi aparılmayıb".

Gənc siyasi məhbus Orxan Əyyubzadənin isə məhkəməsi yekunlaşmaq üzrədir. Prokuror ona 3 il iş istəyib. Oktyabrın 15-də keçiriləcək prosesdə hökm oxunacağı gözlənilir.

Vəkil Əsəbeli Mustafayev məhkəmə ilə bağlı bunları dedi: "İndidən nəse söyləmək çox çətin. 15-də olacaq məhkəmədən sonra hər şey aydın olacaq. İndi çıxışlar dövrüdür. Ayın 15-də vəkilin çıxışı olacaq. Orxan son sözünü deyəcək. Çalışacağıq ki, Orxanın təqsirsiz olduğunu məhkəmə heyətinin nəzərinə çatdıraq. Ola bilsin ki, bu prosesdə hökm oxunsun. Hakim hökmün oxunmasını bir həftə sonraya da sala bilər".

Hüquq müdafiəçisi, jurnalist Pərviz Həşimlinin vəkilisi Bəhruz Bayramov noyabr ayında Ali Məhkəmənin hökmündən verilən şikayətə baxacağını söylədi: "Noyabr ayında Pərviz Həşimlinin Ali Məhkəməsi olacaq. Amma bununla bağlı bizə hələ konkret məktub gəlməyib. Hər şey qaydasındadır. Səhhəti normaldır. Ona hələ əfv yazması ilə bağlı müraciət olunmayıb. Ailəsi ilə hələki şüşə arxasında görüşür. Qızı ilə bir neçə dəqiqəlik üz-büz görüşə bilir".

□ Cavansir

"Oda" Teatrı yeni məkanda fəaliyyətə başladı

Fəaliyyətində müvəqqəti olaraq problem yaranmış "Oda" Teatrı yeni məkana köçüb. Artıq teatr yeni mövsümü açıb və üç gün ardıcıl şəkildə tamaşa nümayişinə başlayıb. Bu barədə Musavat.com-a "Oda" Teatrının rəhbəri Elmin Bədəlov məlumat verib.

O bildirib ki, yeni məkanda vəziyyət normaldır: "Bir müddət əvvəl teatr "Əlövsət Quliyev, 115" ünvanında yerləşirdi. Məkanın sahibi qəfildən müqaviləni pozmuşdu. Məkanın sahibinə polis, sahə müvəkkili təzyiqlətmişdi. İndi Təbriz Xəlilbəyli, 12 ünvanında yerləşir. Yeni ofisin vəziyyəti pis deyil, ancaq zal kiçikdir. Əvvəlki zal 60 nəfərlik idi, indiki zala isə cəmi 30-40 nəfər yerləşir".

E.Bədəlovun sözlərinə görə, artıq oktyabrın 11-də yeni məkanda ilk tamaşalarını göstərirlər və vəziyyətdən razı qalıblar: "İlk tamaşa normal keçdi. Bu, "Arzular bağı" tamaşası idi, əvvəlki yerdə də göstərmişdik. İndi baxmayanlar gəliblər, ancaq yənə də yerlər demək olar ki, dolub. Müəllif Pərviz Bəşərdüst, rejissor İmam Həsənovdur, aktyorlar əməkdar artist İlqar Cahangir və Rauf Şahsuvarlıdır. Növbəti iki gün ərzində - ayın 12 və 13-də isə yeni tamaşamız olacaq. Bu, "Apokalipsis" adlanır. Müəllif Sien Eker, Rejissor Hacıbaba Məmmədov, aktyor Niyaz İlyasogludur. Ümid edirəm ki, tamaşa hər kəsin marağına səbəb olacaq. Köhnə yerimizdə premьера etməyə çalışsaq da, mümkün olmadı, bağlandı. İndi iki gün davamlı olaraq premьера edəcəyik". Qeyd edək ki, teatrdə əksər tamaşaların qiyməti üç manat olur.

E.Bədəlov həmçinin bildirib ki, komandalarda aktyor olaraq yeni sima yoxdur, amma yeni rejissor dəvət ediblər. O, eyni zamanda, yeni mövsümdə maraqlı tamaşalar da vəd edib.

□ Rəya Fotolar müəllifindir

TƏBRİK

Müsavat başqanı Arif Hacı həbsdə olan vicdan məhbusu Fərəc Kərimovun ad günü münasibətilə təbrik edib. Təbrikdə deyilir:

"Hörmətli Fərəc bəy! Siz Müsavat Partiyasının Laçın rayon təşkilatının üzvü, Müsavatçı Gənclər Təşkilatının Nəzarət-Taftiş Komissiyasının sədri kimi partiyanın fəaliyyətinin güclənməsi, inkişaf etdirilməsi, Müsavat ideyalarının yayılması işində mühüm fəaliyyət göstərmisiniz. Müsavat Partiyasının demokratik ənənələrinin,

Müsavat Gənclər Təşkilatının sədri istefa verdi

Müsavat Partiyası Gənclər Təşkilatının sədri Əhliman Abbas partiyadan istefa verib. Bu barədə o, özünün facebook səhifəsində yazıb.

Ə.Abbas bildirib ki, partiyadan ayrılmaqla bağlı qərar var. O, bu qərara onu vadar edən səbəbləri belə sıralayıb: "1.Partiya içində siyasi səviyyəsi, qaragüruh qanadın hegemonluq qazanması nəticəsində Müsavatda hər hansı normal siyasi fəaliyyətin davam etdirilməsi praktik olaraq mümkünsüz hala gəlib. 2. Bu gün Müsavatın idarəçiliyini aparan şəxslərin prinsiplial müxalifətçilik mövqeyindən sapdığı aydındır. 3. Sadələşdirilmiş hər iki xoşagəlməz faktorla partiya içində qalaraq mübarizə apara bilərdim, bəlkə də müterəqqi insanlarla birlikdə bu prosesin qarşısını da ala bilərdim. Ancaq hesab edirəm ki, enerjimi, vaxtımı, Müsavatın dəyişməsinə sərf etməkdənsə Azərbaycanın dəyişməsi uğrunda aparılan mübarizə naminə xərcləməyim daha faydalı olar".

□ NURLAN

14 milyon insan fəlakətlə üz-üzə

Urmu gölü böhranı ilə bağlı həyəcan təbili çalan yerli məsulların siyahıları genişlənməkdədir. Şərqi Azərbaycan Vilayətinin (ostan) Təbii Qaynaqlar və Əkinçilik Mühəndisliyi Təşkilatının rəisi müavini bildirib ki, Urmu gölünün quruması 14 milyon insanın hayatına təsir göstərəcək.

GünAz.TV xəbər verir ki, Məhəmməd Şayan oktyabrın 9-da təşkilatın keçirdiyi iclasda bəyan edib ki, "Vilayət şəhərlərinin yarıdan çoxu Urmu gölünün su hövzəsində yerləşir, bunun nəticələrindən biri 14 milyon insanın Urmu gölünün qurumasından təsir almasıdır". O, quraqlıqla bağlı xəbərdarlıq edərək əlavə edib ki, NASA-nın proqnozlarına əsasən gələcək 30 ildə 45 ölkə quraqlılığa üz-üzə qalacaq, İran isə dördüncü yerdədir.

□ Cavid TURAN

böyük öndər Məhəmməd Əmin Rəsulzadə ideyalarının ictimaiyyət arasında geniş təbliğatında mühüm rol oynamış, ciddi siyasi məsələlərlə bağlı prinsiplial mövqeyə nümayiş etdirmisiniz.

Gənc müsavatçı kimi Sizin ölkəmizin bütün sahələrində baş alıb gedən haqsızlıq və ədalətsizliyə qarşı haqlı və ardıcıl qaldırdığınız etirazlarınız, sistemli mübarizəniz artıq rejimin Sizə və ailə üzvlərinizə qarşı təzyiqlər dalğası başlatması, qarşıda Sizin bəylə birgə şərtlənərək həbs edilməyinizlə nəticələndi.

Həbsdə olduğunuz müddətdə Siz mübarizənizi, mətin müsavatçılığınızı layiqetlə davam etdirirsiniz. Sizin müsavatçı kimi prinsiplial və dönməz mübarizəniz şərafətli Müsavat tarixinə bir

töhfədir.

Hörmətli Fərəc bəy! Sizi doğum gününüz münasibəti ilə təbrik edirəm. Müsavat Partiyasının son qurultayında Məclis üzvlüyünə yüksək səsle seçilməyiniz canı və qanı ilə Müsavata bağlı olan Sizin kimi mücadilə dostumuzla müsavatçılardan böyük etimadın təzahürüdür.

Bir daha Sizi doğum gününüz münasibəti ilə təbrik edir, bu günə qədər olduğu kimi, bundan sonra da Müsavat Partiyasının işində partiya başqanının müavini kimi fəaliyyətinizə, Müsavat Partiyasının daha böyük uğurlara imza atmasında iştirak edəcəyinizə əminliyimi bildirir, Sizə haqqınız olan azadlığa qovuşmağınızı, ailə səadətini və siyasi fəaliyyətinizdə uğurlar arzu edirəm".

Metroda gediş haqqı 30 qəpik olacaq?

"Bakı Metropoliteni"ndə ticarət köşklərinin yığıldırılması metronun gəlirlərini azaldı. Bu səbəbdən də yaxın aylarda yeraltı nəqliyyatda gediş haqqının qaldırılacağı deyilir". Bunu "Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Nəsimi Paşayev Aznews.az-ın sorğusuna cavabında deyib. Onun sözlərinə görə, yeraltı nəqliyyat üçün əsas amil sərnişinlərin rahat və təhlükəsiz hərəkətini təmin etməkdir.

"Bu amil olan yerdə maddiyat əsas sayılır. Metro stansiyalarında ticarət köşkləri xaos halındaydı. İstər sərnişinlərin hərəkəti, istərsə də təhlükəsizliyi baxımından tam bir xaos hökm sürürdü. Təbii ki, dövlət başçısının göstərişi ilə bütün bu məsələlər yoluna qoyuldu. Ticarət köşkləri ləğv edildi, sərnişinlərin zövqünü korlayan, onları rahatsız edən reklam vasitələri yığıldı. Qeyd etmək yerinə düşər ki, həmin reklam vasitələrində də pərəkəndəlik və nəzarətsizlik hökm sürürdü. Təsəvvür edin ki, 10-15 il bundan öncə yerləşdirilmiş həmin vasitələrə heç bir texniki qulluq göstərilməmişdi. Elə məhz bu kimi səbəblərə görə həm ticarət köşkləri, həm də reklamların fəaliyyəti dayandırıldı", - deyə Nəsimi Paşayev bildirib. N.Paşayevin sözlərinə görə, bir sərnişinin daşınma xərcləri hazırkı gediş haqqından ən az iki dəfə artıq olmasına baxmayaraq "Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti qiymətlərin artırılması ilə bağlı Tarif Şurasına müraciət etməyib. Qeyd edək ki, 2010-cu ildə "Bakı Metropoliteni" QSC-nin keçmiş rəisi Taği Əhmədov mətbuata müsahibəsində metro ticarətindən ayda 70 min gəlir götürüldüyünü açıqlamışdı.

N.Paşayevin sözlərinə görə, Bakı metropolitenində hazırkı gedişhaqqı rentabil deyil. "Hazırda sərnişinlərin daşınması üçün çəkilən xərc indiki gedişhaqqından azı 2 dəfə çoxdur. Lakin gedişhaqqının artırılması məsələsinə Taarif Şurası baxır. Gediş haqqının artımı üçün metropoliten tərəfindən Taarif Şurasına müraciət daxil olmayıb", - deyə bir müddət öncə N.Paşayev bildirmişdi. Məlumatla görə, metroda gedişhaqqı 30 qəpik olacaq.

□ Vuqar MURAD

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

Əsir və girovun fərqi

Əvəz Həsənov: "Hərbi əsirlərlə də, girovlarla da davranış insani olmalıdır..."

Son vaxtlar mediada əsir və girov sözlərinə tez-tez rast gəlirik. Xüsusən də Kəlbəcər rayonunda olan iki vətəndaşımızın - Dilqəm Əhmədov və Şahbaz Quliyevin ermənilər tərəfindən girov götürülməsi bu sözlərin gündəmə gəlməsinə səbəb olub. Bəzən əsir və girov sözlərini qarışdırır, hər ikisinin mənə və mahiyyətcə eyni olduğunu vurğulayırlar. Biz də bu sözlərin fərqi, mənə və mahiyyəti araşdırdıq.

Humanitar Tədqiqatlar Cəmiyyətinin direktoru Əvəz Həsənov bunların fərqli mənə daşdığını dedi: "Düşdüyü məkandan və yaxud sosial durumdan asılı olaraq insanların hərbi və ya mülki əsir, yaxud da girov olduğu müəyyən edilir. Əsir daha çox hərbi əməliyyat vaxtı hərbiçilərin tərəfindən götürülən canlı qüvvə sayılır. Girovlar isə ya itkin düşür, ya yolu azır, ya da hansısa bir vəziyyətdə gedib düşmənin cəbhəsinə düşür və beləcə onu girov götürürlər. Bir var deyilir Azərbaycan əsgəri əsir götürüldü. Bu ifadə həmin şəxs döyüş zamanı əsir düşəndə deyilir. Bir də var deyilir ki, Azərbaycan əsgəri girov götürüldü. Yəni Azərbaycan əsgəri sərhəddi keçdiyi və yaxud da yaşayış məntəqəsini düzgün keçə bilmədiyi üçün girov götürüldü. Bizim üç vətəndaşımız - Həsən Həsənov, Dilqəm Əhmədov və Şahbaz Quliyev girov götürüldü. Onlardan Həsən Həsənov həlak oldu. Biz onlara girov, ermənilər isə əsir deyir. Ermənilər onları hansısa hərbi əməliyyat vaxtı tutduqları üçün əsir adlandırdılar. Biz isə girov deyirik. Çünki onlar mülki vətəndaş olublar və öz torpaqlarına gedib, ermənilərin girov düşüblər. Ermənilər isə deyirlər ki, bu şəxslər hərbi əməliyyat məqsədilə gəlib. Ancaq kəşfiyyatçı və yaxud da hansısa diversant funksiyası olan Azərbaycanlı əsir düşə bilər. Əsildə bunun mahiyyətcə ciddi fərqi yoxdur. Qanunvericilik bunların hamısına eyni cür şamil olunur. Sadəcə olaraq hərbi əsirlərlə də, girovlarla da davranış insani olmalıdır. Qanunvericilik imkan verir ki, hərbi əsirləri qarşı tərəf daşıdırsın, nə məqsədlə gəldiklərini soruşsun. Ancaq girovlara bu hal şamil edilməyib. Çünki girov özü istəmədiyi halda gəlib düşmənin qurğusuna düşüb. Bir şey var ki, əsirin vətəndaşı olduğu ölkədən müdafiəçisi olmadığı üçün onun müdafiəsini beynəlxalq təşkilat təmin etməlidir. Bizim vəziyyətimizdə Qırmızı Xaçın belə bir funksiyası yoxdur. Həmin şəxsləri Azərbaycan tərəfinin tutduğu hansısa beynəlxalq vəkil müdafiə etməlidir. Yaxud da Ermənistanın özü beynəlxalq bir vəkil dəvət etməlidir ki, hər iki vətəndaşımızın hüququnu müdafiə eləsin".

□ Günel MANAFLI

Oktabrın 12-də metronun "İnşaatçılar" stansiyasının yanındakı "Məhsul" stadionunda, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin rəsmi razılıq verdiyi "siyasi məhbuslara azadlıq" şüarı altında mitinq keçirildi.

Əvvəlki icazəli mitinqlərdən fərqli olaraq, bu dəfə stadion vaxtından tez giriş icazə verilmədi. Səbəb kimi isə, əsgərlərin xüsusi itlərlə stadionu axtardıklarını və təhlükəsizlik tədbirləri gördüklərini deyiblər.

Milli Şuranın mitinqində Müsavat Partiyasını İsa Qəmbər, Arif Hacı və bir sıra müsavatçılar təmsil ediblər. Mitinqdə AXP sədri Pənah Hüseyn və müxalifət düşərgəsinin bir sıra tanınmış təmsilçiləri də iştirak ediblər.

Mitinqin təxminən 1500 - 2000 nəfər iştirakçısı olub. İştirakçıların əllərində Azərbaycanın və Avropa İttifaqının bayraqları ucaldılıb. Himn oxunub və mitinq açıq elan edilib.

Mitinqin aparıcısı AXCP sədrinin müavini Əbülfəz Qurbanlı olub. Ə.Qurbanlı öz çıxışında siyasi məhbuslara azadlıq tələb edib və onların ən qısa zamanda azad edilməklərini tələb edib.

Növbəti çıxışı isə AXCP sədri Əli Kərimli edib. Ə.Kərimli hakimiyyətin repressiya siyasətini kəskin tənqid edib: "Leyla Yunusu, İlqar Məmmədovu, Hacı Tale Bağırzadəni həbs etməyiniz az deyilmiş kimi, onları həbsxanada da rahat buraxmırsınız. Ölkənin dəyərli insanlarını şərhləyib tutursunuz, budurmu sizin mənafeviyyətiniz? Bizi 7 dəfə qarərgahdan məhrum etmişiniz. Sonuncunu partladılıb, sahibinin pulunu da vermirsiz. Budurmu siyasi mübarizəni? Sizin hakimiyyətə gəlməyiniz də, hakimiyyətdə qalmağınız da bu xalq üçün təbii fəlakət kim bir şeydir".

AXCP sədrinin ardınca Milli Şuranın Koordinasiya Mərkəzinin üzvləri Eldəniz Quliyev və Gültəkin Hacıbəyli çıxış ediblər. Onlar da öz növbələrində həbs edilmiş insanların azadlıqlarını tələb ediblər.

Gültəkin Hacıbəyli: "Artıq biz heç nəyə təəccüblənə bilmirik. Azərbaycanda ailəvi repressiyalar davam edir. Bir ailədən bir neçə nəfər şərhlənərək həbs edilir. Ziyalılar, hüquq müdafiəçiləri zindanlara atılıb. 60 yaşlı Leyla Yunusa vətən xaini damğası vurublar. Bütün bunlara son demək vaxtdır".

"Bura İŞİD bayrağı göndərənlər Talibanla YAP-ın bayrağını unudublar"

Milli Şuranın Koordinasiya Mərkəzinin üzvü Hacı Rövsən Əhmədli çıxışında vurğuladı ki, bu millət azadlıqsevərdir və sona qədər öz azadlığı üçün mübarizə aparacaq: "Bura İŞİD bayrağı göndərənlər Talibanla YAP-ın bayrağını ya unudublar, ya da yolda itiriblər. Azərbaycanda günahsızlar həbsdə, günahkarlar azadlıqdadırlar. Bu gün Kürdaxanıda azadlıq universiteti fəaliyyət göstərir. Ən işıqlı insanlar ordadır".

"Hakimiyyət Azərbaycan qadınını həbs edərək öz zəifliyini göstərir"

Milli Şura "Azad et!" adlı mitinq keçirdi

Qurumun siyasi məhbuslara azadlıq tələbi ilə keçirdiyi mitinq insidentsiz ötüşdü, təşkilatın rəhbərliyi hakimiyyəti sərt tənqid etdi...

AXCP sədrinin müavini Gözəl Bayramlı bildirdi ki, Azərbaycan xalqı bu repressiyaları hakimiyyətə bağışlamayacaq: "Bu gün hakimiyyətin təzyiqlərindən, hədə-qorxularından çəkinmədən burada toplaşan insanların hər birini salamlayıram. Hakimiyyət Azərbaycan qadınını həbs edərək öz zəifliyini göstərir. Hakimiyyət Azərbaycanın savadlı gəncliyini həbs edərək öz mahiyyətini ortaya qoydu. Amma bu əməllərinə görə, gün gələcək cavab verəcəklər. Xalqın qəzəbi bir gün püskürəcək və bu rejimi yola salacaq".

"Bu gün bu meydanda oğlum Seymur yoxdur. Onun yerinə mən burdayam"

"Azadlıq" qəzetinin əməkdaşı, siyasi məhbus Seymur Həzrinin atası Məşğul Həziyev siyasi məhbus ailələrinin adından çıxış etdi: "Bu gün bu mey-

danda oğlum Seymur yoxdur. Onun yerinə mən burdayam. Sizinlə çiyin-çiyinəyəm. Həbsdə olan günahsız insanlara azadlıq tələb edirəm. Bu hakimiyyəti çirkin əməllərindən, günahsız, savadlı ziyalılarımızı həbs etməkdən çəkinməyə dəvət edirəm".

"Siyasi məhbuslarımız öz cəsarətləri ilə hər kəsə nümunədirlər"

Çıxış edən AXCP sədrinin müavini Fuad Qəhrəmanlı hakimiyyətin yürütdüyü repressiya siyasətini pislədi: "Siyasi məhbuslarımız öz cəsarətləri ilə hər kəsə nümunədirlər. Onlar bu rejimlə mübarizə aparırlar üçün hazırda həbsdə yatırırlar. Avropa hakimiyyəti demokratiyaya çağırır. Getdikcə bu hakimiyyət çökür və çökəcək".

"İndi Azərbaycanda baş verənlər heç 37-ci ildə baş verməyib"

Milli Şuranın sədri Cəmil Həsəni: "Mən 2008-də deyirdim ki, biz getdikcə Şimali Koreyaya çevrilirik. Hazırda həbsdə olan siyasi məhbuslar sübut edir ki, bu hakimiyyət həbsləri, repressiyaları çıxış yolu kimi görür. Amma hazırda həbsdə olanlar mübarizənin simvoluna çevriliblər. Mən tarixçi olaraq deyə bilərəm ki, indi Azərbaycanda baş verənlər heç 37-ci ildə baş verməyib, qəddar adlandırdığımız Sovet hökuməti belə ailəvi həbslərə getmirdi. Əgər bir il qabaq 10-15 siyasi məhbus var idisə, indi onların sayı 105-110-a çatıb.

Azərbaycan torpaqlarının 20 faizi 20 ildən artıqdır ki, işğal altındadır. Bu 20 il ərzində bu hakimiyyət 20 metr belə torpağı düşməndən geri ala bilməyib. Keçmişimiz də, bugününümüz də, gələcəyimiz də Azərbaycan bayrağı ilə bağlıdır. Bu gün burada bir neçə yerdə Avropa İttifaqının bayrağını görmək olar, mənə bu təsadüf deyil. Hədəflərimiz demokratiyadır, gələcəyimiz Avropa demokratiyası ilə bağlıdır".

Mitinqin gedişatı zamanı bir nəfər şəxs İŞİD bayrağı qaldırıb. Bu zaman mitinqin digər iştirakçıları onu ərazidən uzaqlaşdıraraq, polisə təhvil veriblər.

Mitinq qətnamənin oxunması ilə başa çatıb.

□ **Məhəmməd TÜRKMƏN**
Fotolar müəllifindir

Bakıda İŞİD bayrağı qaldırıldı

Milli Şuranın dünən - oktyabrın 12-də paytaxtın "Məhsul" stadionunda keçirilən mitinqində ilginç hadisə baş verib. musavat.com əməkdaşının verdiyi məlumata görə, mitinqə qatılanlar arasında bir nəfər İŞİD terror qruplaşmasının qara bayrağını qaldırıb.

Aksiya iştirakçıları həmin bayrağı qaldıran şəxsi dərhal tutaraq polisə təhvil veriblər. Onun kimliyi və nə məqsədlə bunu etməsi, təxribatçı olub-olmaması hələlik bilinmir.

Müsavatsızda növbəti seçki - Məclisə 6 nəfər seçildi

MNTK-da 7 yer, Məclisdə isə 26 yer yenə də boş qaldı

Oktabrın 11-də Müsavat Partiyasında növbəti seçki həyəcanı yaşanıb. Həmin gün partiyanın qərargahında yeni başqanın iştirakı ilə yeni Məclisin ilk iclası keçirilib və daha iki seçki baş tutub. Ancaq seçkilərin nəticələri yenə də qaneedicə olmayıb.

İlk olaraq çıxış edən yeni başqan Arif Hacı Müsavat Partiyasının 103 yaşının tamam olması münasibəti ilə partiyadaşlarını təbrik edib. Qeyd edək ki, 11 oktyabr Müsavat Partiyasının yarandığı gündür. Ardınca tədbir Müsavatın himni ilə açıq elan edildi. Tədbirdə 75 Məclis üzvündən 50-si iştirak edib. A.Hacı bildirib ki, bu, yetərsay deməkdir.

Məclis həm də sərbəst Məclis üzvlüyünə və Mərkəzi Nəzarət və Təftiş Komissiyasının (MNTK) boş qalan yerlərinə seçkilər keçirilməsi üçün toplanmışdı. Məclisdə boş olan 38 yer, MNTK-da isə 7 yerə təkrar namizədlər seçilməli idi. MNTK-ya 11, Məclisə isə 65 nəfər namizədliyini verib.

Çıxış edən Müsavatın bir müddət əvvəl keçirilən qurultayında seçki komissiyasının sədri olmuş Mirbaba Babayev narazılıqlarla bağlı fikrini bildirib. O deyib ki, narazılıqları boğmaq olmaz, onları dinləmək lazımdır. O, qurultay zamanı kabinetlərdən kənar səs verilməsi məsələsinə aydınlıq gətirib və bildirib ki, vaxt azlığına görə belə addım atılıb: "Biz hesabladıq, bir nəfərin səs verməsi üçün 12-15 dəqiqə vaxt lazım idi. Hər kəs kabinetdə səs versəydi, seçki axşam saat 10-da da qurtarmayacaqdı. Buna görə özümüz kabinetdən kənar bülletenlərin işarələnməsinə razılıq verdik".

Narazılardan olan Ellada Məmmədli isə qeyd edib ki, bu hal səsvərmənin kabinetlərdən kənar keçirilməsinə haqq qazandırmır. M.Babayev isə deyib ki, narazılıqların şikayət etmək hüququ var. E.Məmmədli də vurğulayıb: "Biz bu hallarla bağlı Nəzarət Təftiş Komissiyasına şikayət edəcəyik".

Toplantıda Məclisin növbəti toplantısının oktyabrın

25-də keçirilməsi də qərara alınıb. Həmin tarixdə Məclis sədrliyinə, Divan üzvlüyünə və katibliyinə seçki olacaq. Namizədlər üç gün qalmışa qədər irəli sürülə bilər.

Başqan Arif Hacı bildirib ki, Məclis üzvləri boş 38 yerin hamısına, yoxsa bir qədər az yerə seçki keçirilməsini müzakirə edə bilər. Bundan sonra 30, yaxud 38 nəfərin seçilməsi üçün səsvermə keçirilib. İki təklif verilib. A.Hacı təklif edib ki, 30 yerə seçki keçirilsin və 8 yer sonradan namizəd olmaq istəyənlər üçün keçirilsin. Bu təklifi dəstəkləyənlərin sayı cəmi 35 nəfər olub və qəbul olunmayıb. Mirbaba Babayev isə təklif edib ki, 38 yerin hamısına seçki keçirilsin, ancaq bu təklif də səsvərmədə 30 səs toplayıb və qəbul olunmayıb. Başqan isə "Bəs indi necə olacaq?," - deyərək sual verib. Keçmiş başqan İsa Qəmbər söz istəyib və təklif edib ki, 32 yerə seçki keçirilsin. Məclis üzvləri bu təklifi yekdilliklə qəbul edib.

Daha sonra MNTK-ya və Məclis üzvlüyünə namizədliyini verən müsavətçilərin adları açıqlanıb. Bir neçə nəfər çıxışında gənclərə dəstək olmağı, onları Məclis üzvlüyünə seçməyi təklif ediblər. Sabiq başqan İsa Qəmbər də söz alaraq gənclərə, qadınlara və məhbəs həyatı yaşayan müsavətçilərə səs verməyi xahiş edib. Bundan sonra saat 13.00-də səsvermə başlanıb və iki saat davam edib.

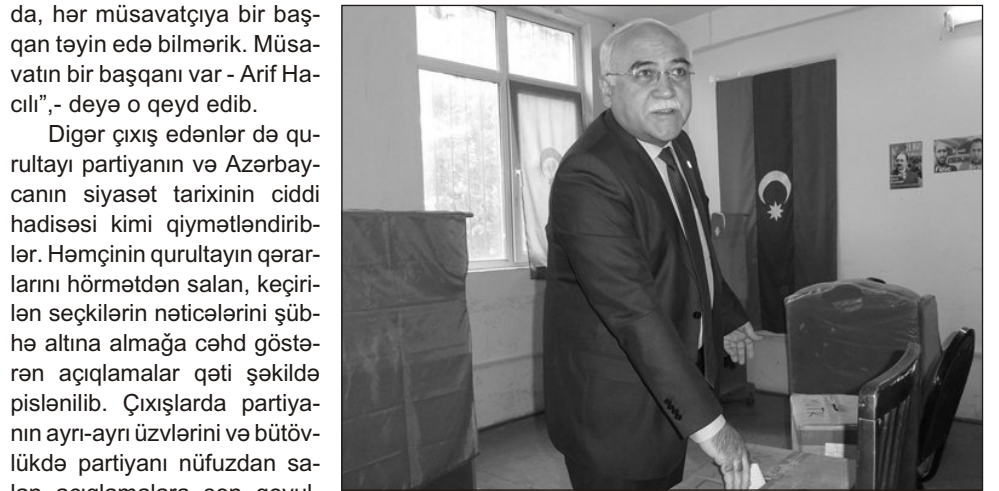
Müsavatsızda Məclisə və MNTK-ya boş qalan yerlərə keçirilən səsvərmə başa çatdıqdan sonra partiyanın Məclisində oktyabrın 12-də Milli Şuranın keçirəcəyi mitinq də müzakirə olunub.

Başqan Arif Hacı bildirib ki, mitinqdə Müsavatın iştirak etməsi vacibdir, başqanın üç müavini siyasi məhbusdur, partiyanın bir neçə üzvü də həbsdədir və siyasi məhbuslardır. Həmçinin ölkədə yüz-

dən artıq siyasi məhbusun olduğunu xatırladan A.Hacı qeyd edib ki, Müsavat onları birmənalı olaraq müdafiə etməli və onların azadlığa buraxılması üçün bütün səylərini birləşdirməlidir. Onun sözlərinə görə, mitinqlə bağlı Cəmil Həsəni ilə Gülağa Aslanlı arasında bir neçə dəfə telefon danışıqları olub.

Müsavatsız funksioneri Gülağa Aslanlı isə bildirib ki, oktyabrın 11-də sonuncu dəfə Milli Şuranın sədri Cəmil Həsəni ilə danışıb və məlum olub ki, MŞ Müsavatın mitinqdə iştirakını istəmir: "Cəmil Həsəni bildirdi ki, Milli Şuranın təyin etdiyi mitinqdə Müsavat Partiyasının iştirakı haqqında qərar gecikdiyinə görə biz Koordinasiya Şurasının ayın 10-da iclasını keçirmişik. Qərara almışıq ki, mitinq zamanı tribunada yalnız MŞ-nin Koordinasiya Şurasının üzvləri duracaqlar və mitinqdə çıxış edənlərin də siyahısı hazırlanıb. Həmin siyahıda da Müsavat Partiyasına yer ayrılmayıb. Mən də Cəmil bəyə bir daha bildirdim ki, biz Müsavat Məclisinin oktyabrın 11-də keçirilən iclasında mitinqlə bağlı müzakirə aparıb qərar verəcəyik". Bundan sonra çıxış edənlər Müsavatın mitinqdə iştirak edib-etməməsinə müzakirə ediblər. Məclis qərara alıb ki, partiya üzvləri mitinqdə iştirak etsinlər, rəhbərlik isə bunu öz aralarında müzakirə edib qərar verəcək.

Müsavatsız Partiyasının sabiq başqanı İsa Qəmbər də tədbirdə çıxış edib. O bildirib ki, Müsavatın VIII qurultayı demokratik seçki nümunəsi ilə tarixə düşüb: "Azərbaycanı feodalizmə sürümək istəyən Əliyev rejiminə həddini göstərdik. Göstərdik ki, xalq hansı istiqamətdə inkişaf etməlidir, demokratik şəraitdə yaşamağa layiq xalqdır. Eyni zamanda biz demokratik seçki nümunəsi göstərdik. Ölkədə seçkilər total şəkildə saxtalaşdırılır, belə bir şəraitdə Müsavat Partiyası həqiqi bir seçki keçirdi, azad və ədalətli seçki keçirdi. Bu, Müsavatın gücünü nümayiş etdirən bir hadisə oldu".

□ Rəya RƏFİYEVA
Fotolar müəllifindir

Dini Etiqad və Vicdan Azadlığını Müdafiə Mərkəzinin rəhbəri Hacı İlqar İbrahimov "Yeni Müsavat" redaksiyasının qonağı olub. O, Azərbaycan və İslam dünyasında gedən proseslərlə bağlı bir sıra suallarımızı cavablandırıb.

- İlqar bəy, son yazılarınızı Azərbaycandakı siyasi dustaqlara həsr etmişsiniz. Adətən dini maarifləndirmə, ictimai-siyasi proseslər barədə yazırsınız; ancaq bu dəfə siyasi dustaqlar mövzunuz oldu. Səbəb nədir?

- Ürəyimizdən gəlməyən, lazım bilmədiyimiz mövzulardan yazmırıq. Belə yazılar adətən ictimai məsuliyyət dərk edərək yazılır. Hesab elədim ki, bu gün ölkədə gedən ictimai-siyasi proseslərlə bağlı biz də ortaya mövqə qoymalıyıq...

- Bu qədərmi narahatsınız?

- Bəli. Bu ölkədə İntiqam Əliyev kimi bir insanın həbs edilməsi qırmızı xəttin keçilməsi deməkdir. Azərbaycanda faktik hüquqsüznəslə baxımından İntiqam Əliyevin etdikləri fəvqə dərəcədə çoxdur. O, ölkədə böyük bir məktəb yaradıb. Bu gün Azərbaycanın istər hakimiyyət düşərgəsində, istər müxalifət cəbhəsində, istərsə də müstəqil olan hüquqsüznəslərin, hətta onların elitasının hocasıdır. Onun belə asanlıqla həbs edilməsi, "bədən"in immun reaksiyasının özünü göstərməməsi normal deyil.

- "Bədənin immun reaksiyası" dedikdə cəmiyyətin müqavimət gücünü nəzərdə tutursunuz?

- Bəli, söhbət cəmiyyətdən gedir. Bu, son dərəcə narahatlıq yaradan bir durumdur. Ona görə də mən bu haqda yazmağı vacib bildim. İkinci yazı isə inancılı mühit haqqındadır. İnanclı mühit bir ailədir. Yanaşmalarımızdan, metodologiyamızdan asılı olmayaraq inancılı mühitdə olan hər kəsi biz ailə üzvümüz sayırıq. Onların başına gələnlər bizim üçün çox önəmlidir. Bu gün bizim həbsxanada olan ailə üzvlərimizin heç bir əsas olmadan yerlərinin dəyişdirilməsi, "kars"a salınması, qapalı yerlərə köçürülmələri, vəziyyətlərinin daha da ağırlaşdırılması adekvat deyil. Biz bu məsələlərə səssiz qala bilməzdik.

- Bu gün cəmiyyətin inancılı kəsiminin durumu ümumilikdə necədir?

- Çox narahat. Hacı Mövsüm Səmədovun, Hacı Abgül Süleymanovun, Hacı Tale Bağırzadənin, Hacı Seyid Fəraməzin və digər əzizlərimizin həyatı və vəziyyəti ilə bağlı ciddi narahatlıq keçiririk.

- Demokratik müstəvidə, müxalifət düşərgəsində baş verənləri də yaqın izləyirsiniz. Lakin Müsavat Partiyasının qurultayında iştirak etmədiniz. Səbəb nə idi?

- Bu dəfə Müsavat Partiyası qurultaya qonaqlar dəvət etməmişdi. Bizim bu partiyanın rəhbərliyində yetərincə dostlarımız var. Bilirdik ki, bu rəsmi qərarlı və həm yer problemi, həm də gündəlikdəki məsələlərin çoxluğu ilə bağlıdır. Hesab etdik ki, dostlarımız qurultaylarını rahat keçirmək haqqını tanımaq gərəkdir.

- Qurultaydan bu yana Müsavat Partiyasında baş verən proseslər daxili siyasətin əsas mövzularından biridir. Bu barədə də yazmaq istərdi-

"İŞİD-in yaradıcısı da, guya, onunla mübarizə apararı da ABŞ-ədir"

Hacı İlqar İbrahimov: "İraqda baş verən bir çox məsələləri sabah Türkiyənin daxilində qaynadacaqlar"

"İslam" sözünün bu terrorçu, təkfirçi, vəhhabi qrupu ilə bir yerdə tələffüz olunmasında Qərbin xüsusi bir ısrarı var..."

nizmi? Yaxud burada deyəcəkləriniz varmı?

- Ölkənin ictimai-siyasi həyatına, vətəndaş cəmiyyətinə aid olan bütün mövzular bizim üçün prioritetdir. Müsavat Partiyası son dərəcə ciddi mövzudur. Hər şeydən öncə İsa Qəmbər özü oyun qaydalarına sadıqlığını göstərdi. Bu, Azərbaycanın siyasi həyatı üçün son dərəcə önəmli nümunədir. Qurultay çox maraqlı keçdi. Müsavat Partiyasında yaşanlar təkə partiyasının özü üçün deyil, ümumilikdə demokratik mühit üçün çox önəmli hadisələrdir. Əsas odur ki, Müsavat yaşayır, fəaliyyət göstərir. Partiya o zaman qələbə qazanır ki, onun daxilində ciddi, açıq siyasi proseslər gedir. Çox təəssüf, bu

Azərbaycan üçün unudulmuş bir situasiya idi. Dostlardan biri deyirdi ki, bizdə hansı partiyaları qurursunuz, qurun, axırda "KPSS" alınır. Məncə, proseslər partiyaların "KPSS"-dən çıxmasına doğru hərəkət edir. Bütün bunlar müsbət tendensiyalardır.

- Gündəmdə olan maraqlı xəbərlərdən biri Hacı Allahşükür Paşazadənin gələn il Nobel Sülh Mükafatı namizədliyinə təklif edilməsidir. Bu məsələyə baxışınız necədir? Azərbaycanda dini cəməni təmsil edən bir şəxsin Nobel mükafatı namizədliyi arasında olması ölkədəki inancılılar üçün pozitiv olaydır?

- Nobel Sülh Mükafatı namizədliyi məsələsi siyasələşmiş

prosedir. Bu məsələdə pərdəarxası siyasi proseslərin təsiri daha çox olur. Ancaq Azərbaycandan kimlərsə Nobel mükafatına təqdim olunmasını müsbət qiymətləndirirəm. Bir müddət öncə yazdığımızın da adı Nobel ödüünə namizədlər arasında hallandı. Firsət düşmüşkən, bir çağırış olaraq demək istəyirəm - QMİ sədri ölkənin içəri-sində bir sülh missiyası yerinə yetirərək bu gün həbsdə olan inancılı insanların vəziyyəti ilə maraqlanıb, onların durumunun daha da kəskinləşdirilməsinin qarşısını alsın. Bu, ölkə üçün ən faydalı işlərdən biri olar.

- Bir müddət öncə "İŞİD" abriyaturası ilə bağlı mediaya müraciət edərək terror qruplaşması haqqında danışarkən "İslam dövləti" ifadəsini işlətməyə çağırışınız... Bunun nəticələrini sormayacaşıq. Lakin bir məqama dair fikrinizi almaq istərdik: dünyaya İŞİD-ə qarşı mübarizəsini mərkəzləşdirdikcə, sanki İŞİD daha da genişlənir. Türkiyə üzərindən də çox ciddi bir oyun oynanılır. Nələr baş verir?

- Bu gün şüurlu şəkildə, sistemli formada, islamofobiyanın tərkib hissəsi kimi Qərb mediası, xüsusən ABŞ mediası bu məsələni gündəmdə saxlayır. "İslam" sözünün bu terrorçu, təkfirçi, vəhhabi qrupu ilə bir yerdə tələffüz olunmasında Qərbin qarşısındakı ideoloqları və texnoloqlarının xüsusi bir ısrarı var. Mən bunu təsadüfi saymıram. Hesab edirəm bu illərlə ictimai rəyde İslama qarşı olan savaşı bir başqa mərhələsində. Qərbdə İslama böyük bir qərəz var. Qərb intellektualları çox ciddi şəkildə İslama gəlməkdədirlər. Qərb bu prosesi bir neçə onillər üçün yubatmaq yollarını axtarı. Ona görə də "İslam" sözü İslamın məntiqinə tam zidd olan məsələlərlə assosiasiya olunur. Azərbaycanın daxilində İslamı kimlikli, özünə müsəlman kimi sayğı duyan media qurumları bu durumun fərqindədir. "Yeni Müsavat" və bu prinsipe əməl edən digər media quruluş-

larına təşəkkür edirik. Əslində bu hər bir müsəlman üçün önəmli bir mövzu olmalıdır. Türkiyəyə gəlincə, çox təəssüf, İslam ümmətinin müəyyən mənada flaqmanlığını etməyə layiq olan Türkiyə çox kiçilib və çox ciddi səhvlər buraxmaqdadır.

- Konkret hansı səhvləri nəzərdə tutursunuz?

- Ən böyük səhv bir-birini inkar edən, impulsiv hərəkətlər edilməsindədir. Bu gün Türkiyə hansı mövzu ilə bağlı addımlar atırsa, sabah o mövzunu Türkiyənin özünə qaytaracaqlar. Bu proses aydın görünür. Bir az da açıq deyim. Bir zamanlar cənab Ərbakan Orta Doğudakı bütün

kiyə toplumunun daxilində yaşanlarla bağlı ciddi narahatlıq var. Amma bu narahatlığın siyasi proseslərə təsir etmək imkanı yoxdur. Ümumi olaraq deyə bilərik ki, bu gün Türkiyə iqtidarı ortaya çox pis performans qoymaqdadır. Bu səbəbdən AKP iqtidarı illər öncəki o rəqəbdən, böyük sayğıdan məhrum olub.

- Bəs, təklifiniz nədir?

- Türkiyə böyük dövlət olduğunu unutmalıdır. Bu oyunlarda öz yerini xüsusi olaraq dərk etməlidir, Suriyadan sonra sığınan ona gələcəyinin fərqində olmalıdır. İŞİD-ə bağlı Türkiyə iqtidarının mübarizə konsepsiyası olmalıdır. Çox təəssüf, bəzən bunun tam əksi müşahidə olunur, hətta az qala İŞİD-ə bəraət qazandırmaq cəhdləri olur. Türkiyə unutmamalıdır ki, bu təkfirçi vəhhabi təfəkkürü ona, eyni zamanda, əhli-beyt yolçularına qarşı yaradıb. Bu düşmənçilik tarixdən bu günə davam edir. Türkiyə bu vəziyyətdə öz tarixi missiyasını yetərincə hiss etmir, o, təkfirçiləri özünün strateji düşmənləri kimi görməyi unudub. Bəzən AKP-nin İŞİD-i müttəfiq kimi görmək işartları da sezilir.

- Bu məsələdə İran-ABŞ anlaşmasının əldə edilməsi ehtimalları da var, sanki İran mesaj verib ki, Qərb İŞİD-i vurarkən Əsəd rejimini dəyişməməlidir. Burada ABŞ-Türkiyə-İran üçgünlü ortaq hərəkət etməsi prosesi gözənlirimi? Sizcə, bu, İŞİD problemini çözmək üçün effekt verə bilərmi? Ümumiyyətlə İŞİD-i hərbi amaliyyatlarla məhv etmək mümkündürmü? Yoxsa bu, bəzilərinin də iddia etdiyi kimi, terror yox, sünni hərəkətdir?

- Dərhal deyim ki, İŞİD-in sünni cəməsinə aid edilməsini bizim əziz sünni qardaş və bacılarımız üçün təhqir hesab edirəm. Hər bir İslamı kimliyi olan şəxs bunun fərqindədir. Bu, İslama heç bir bağlılığı olmayan, insanlığa qarşı bir projedir. İŞİD-ə qarşı hər hansı koalisiya yaradıb mübarizə aparmaq cəhdlərinin özü şübhəlidir. Çünki onun yaradıcısı da, inkişaf etdirəni də, guya onunla bu gün mübarizə apararı da ABŞ-ədir. Hədəfləri, guya, səhv seçib dinc əhalini, İraq ordusunu məhv edən də ABŞ-ədir. Bu, artıq keçilmiş oyundur. Dünya bu oyunu İraqda, Əfqanıstanda keçib. Çox təəssüf, ABŞ-da dəyişiklik olmadı. Prezident Obama mahiyyətcə prezident Buşu daha qeyri-səmimi formada təkrar edir. Buş heç olmasa deyirdi ki, mənəm müsəlmanlara qarşı missiyam var, mənə "ilham verilib". Ona görə də düşüncəm ki, hər hansı müsəlman ölkəsi bu koalisiyada yer almamalıdır. Regiondakı müsəlman ölkələrinin bu məsələdə vahid stratejisi olmalıdır. Türkiyə, İran, Misir, digər ərəb ölkələri bu stratejinin hazırlanması üçün danışıqlara başlamalıdır. Bu məsələdə ümumi mövqə sergilənməlidir. Bu gün ABŞ-in oyun qaydalarını qəbul etməyənlərə dərs verilir. Son dərəcə təhlükəli proseslər gedir. Ancaq dünya dəyişib. Yeni situasiyada müsəlman ölkələri öz yerlərini, öz güclərini düzgün dəyərləndirmədilər, heç kimin oyununa getmədən, heç bir maraqlı tərəfin təşəbbüsünün iştirakçısı olmadan öz stratejiya və taktikalarını qurmalıdırlar.

Qələmə aldı: Ayyun MURADXANLI

Bolşevik ritorikası

Xəlid KAZIMLI

Ölkəmizin siyasi arenasının ən böyük problemlərindən biri də budur - demokratların bolşevizmi. Bolşevizm son yüz ildə gördüyümüz ən populyar siyasi cərəyandır. Gözümüzü açıb, bolşevizm gördük, hələ də gözümüzün önündədir.

Bu, bizə rus siyasətinin, rus siyasi düşüncəsinin mirasıdır. 1918-20-ci illərdə fəaliyyət göstərən milli hökumətdə, o hökuməti quran Müsavatda bolşevizm olmayıb. Əski müsəvatçılar nəqli çox mübahisə ediblər, çox polemikalar aparıblar, amma heç vaxt fikirləri ilə razılaşmadıqlarını düşmən elan etməyib, partiyadan qovmayıb, tutdurub güllələtməyiblər.

Eyni partiyanın üzvü olan şəxslərin bir-birini təhqir etməsi, döyüb-söyməsi, repressiyaya məruz qoyması, həbs, sürgün etməsi, güllələtməsi ənənəsini rus bolşevikləri yaşadıb çiçəkləndiriblər.

Biz - müasir dövrdə siyasətlə yaxından ilgilənən və az-çox məşğul olan insanlar bu tarixi oxumuş və əxz etmişik. Yeni nəsill siyasi fəallər kəsimi isə həmin tarixi oxuyanların yazdığı tarixi oxuyublar.

Hamımız Lenin-Stalin-Trotski-Zinoviyev-Kamenev-Buxarın ziddiyyətlərindən, qırğın-davalarından xəbərdarıq. Hamısı kommunist olan və "bəşəriyyərin işıqlı gələcəyi olan kommunizm uğrunda çalışan" bu şəxslərin bir-birini necə məhv etdiyini bilir.

Bu, siyasi mədəniyyət geriliyi ilə, despotik şerqə mənsubuqla yanaşı, xeyli dərəcədə də dövrün, zamanın konvukturunun nəticəsi olub. O zamanlar Almaniyada da, Fransada da, İtaliyada da, İngiltərədə də siyasi partiyalar sərt rejimə malik olub, müxalif fikri, fraksiyaçılığı yaxın buraxmayıblar.

Böyük öndər Nəhəmməd Əmin Rəsulzadə kommunistlərin bu xasiyyətini bildiyi üçün 1919-cu ildə Azərbaycan parlamentinin iclasında onu qərəzli şəkildə tənqid edən Əliheydə Qarayevə belə deyib: "Əliheydə, səni öz yoldaşların bir gün divara söykəyib güllələyəndə mənə yadına salarsan".

Həmin sözün deyilişindən 18 il sonra doğrudan da Əliheydə Qarayevi öz kommunist yoldaşları divara söykəyib güllələyiblər. Rəsulzadə peyğəmbər deyildi, amma bolşevizmin xislətini bilir.

Eyni aqibət Kamenevin, Zinoviyevin, Radekin, Buxarinin və minlərcə "saf, əqidəli, dönməz, prinsipial" kommunistin başına gəlib. Onları da öz yoldaşları, partiyadaşları məhv edib. Sovet dövlətinin iki qurucusundan biri olan Trotskinin isə başına gəlməyən faciə qalmayıb. Onu əvvəlcə Qazaxistana sürgün ediblər, sonra Türkiyəyə, oradan Fransaya keçib, Norveçə qoymayıblar, sonra Meksikaya sığınıb, övladlarını tutub məhv ediblər, axırda da özünü Meksikada baltalayıblar. Bunların hamısını onun öz yoldaşları, öz əqidədaşları edib.

Təəssüf ki, bütün bunların nə dərəcədə pis, mənfi səciyəli siyasi fəaliyyət növü olduğunu bilib-bilə 1988-2014-cü illər arasında ölkəmizdə fəaliyyət göstərən siyasi təşkilatların hamısında bu məhəv bolşevizm xəstəliyi özünü göstərdi.

Bu 26 ildə eyni partiyada olan şəxslərin bir-birinə səmimi qəlbədən nifrət etməsini, ən yaxın dostların, tələbəçiliyi birgə keçmiş insanların zamanla qatı düşməne çevrilmələrini çox gördük.

Elə əksəriyyəti keçmiş kommunist və komsomolçulardan olan YAP-çılar da partiyadaxili müxalifətə dözümlü yanaşmadılar, olası ən ufaq ixtilafı elə beşiyindəcə boğdular. Ortada 70 illik təcrübə vardı.

Hazırda özlərini bu vaxtdək maksimum səbatlı, təmkinli aparan, həmişə hər cür polemikadan sonra mütəq uzlaşma nöqtələri taparaq eyni tavan altında birləşən müsəvatçıların sırasında da bolşevizmə yuvarlananlar, qazandıqları nisbi üstünlükdən istifadə edərək azlıqda qalanları imkanları çatdığı qədər cəzalandırmaq istəyənlər var.

Sosial şəbəkələrdə, mediada gedən müzakirələrdə bu açıq-aydın görünür. Hətta bu cür şərhələrə rast gəlirik: "Onları ... qovmaq lazımdır"; "Hamısını layiq olduqları yerə göndərmək lazımdır"; "Bu təklifləri açıq şəkildə təhlil edib, təpələrinə vurmaq lazımdır" və sair və ilaxır.

Qovmaq, rədd etmək, təmizləmək, təpələrinə vurmaq - budur bolşevizm.

Sadəcə, bir fərq var. Bu ritorika ilə çıxış edən bolşeviklər 15-20 il idi ki, hakimiyyətdə tək partiya olaraq möhkəmlənmişdilər, kəsdikləri başa sorğu-sual yox idi.

Müxalifətə olaraq bu ritorika ilə heç bir uğur qazanmaq mümkün deyil. Çünki siyasi uğur, idarəetmə mandatı qazanmanın tək yolu insanları öz ətrafına cəmləməkdir, hər xoşuna gəlməyeni qovmaq deyil.

Müsəvat başqanlığına sabiq nazir Qubad İbadovlu səfərdə olduğu Myanmadan açıqlama ilə çıxış edib. O, bu açıqlamayı "Müsəvat üzvləri" qapalı qrupunda paylaşdı.

mın (MNTK-nın üzvü) e-mail ünvanlarına göndərmişəm. Görək bundan sonra münasibətleri necə olacaq?"

Bu açıqlamaya Gülağa Aslanlı cavab yazıb: "Seçki Komissiyasının sədri Mirbaba Babayevdir. Bu gün (oktyabrın 11-də red.) Seçki Komissiyasının sə-

daxil olmayıb. Oktyabr ayının 10-da - seçkilərdən 13 gün sonra qurultay zamanı yaradılan Seçki Komissiyasının sədri olmuş Mirbaba bəy Babayevə bəzi sənədlər təqdim edilib. Hörmətli Mirbaba Babayev Müsavat Partiyası Məclisinin toplantısında bu barədə məlumat verərək

zədlərdən heç birinə dəstək verməyib və qurultayda səsvərmə zamanı da heç bir saxtakarlıq faktı olmayıb. Saxtakarlıq iddiaları əsassızdır.

O.Kazmov Qubad İbadovlunun "Müsəvat başqanlığına seçkilərdə ədalət prinsipi pozulub. Eyni zamanda seçkiqabağı

Qubad İbadovlu Myanmadan

bəyanat verdi

Müsəvatdan isə iddialar əsassız elan edildi

Açıqlamada deyilir: "Salam, dəyərli dostlar və fədakar müsəvatçılar! Bildiyiniz kimi, hazırda çox uzaq ölkələrdən birində - Myanmada səfərdəyəm, bura global şəffaflıq təşəbbüsünün beynəlxalq İdarə Heyətinin üzvü kimi gəlmişəm. İdarə Heyətinin toplantısında Azərbaycanla bağlı önəmli bir məsələ-vətəndaş cəmiyyətinin vəziyyəti, həbslər və digər təzyiqlər müzakirə olunacaq.

Bu müzakirədə mənim rəyimin əsas götürülməsinə görə təkidlə gəlməyimi xahiş etdilər. Əvvəlcədən planlaşdırdığım bu səfərə gələrkən, qərarqahda oldum, Müsavat Partiyasının VIII qurultayına hazırlıq, qurultayın işi və seçkilərin keçirilməsi zamanı baş vermiş pozuntulara dair arayışı və video çəkilişlərin diskini Gülağa bəyə təqdim etdik ki, seçki komissiyası və MNTK araşdırsın və cavab versin. Bu gün məlum oldu ki, Arayış qəbul olunmayıb ki, imza yoxdur və geri qaytarılıb. Bu məlumatı nəzərə almağınızı xahiş edirəm. Eyni zamanda bildirmək istəyirəm ki, həmin arayışı elektron imza ilə həm Gülağa bəyin (say komissiyasının üzvü) və həm də Sevinc xanı-

lahiyyətinə xitam verilmiş oldu. Düzgün yazılmış və imzalanmış şikayətinizi bundan sonra MNTK-ya təqdim etməz gərəkdir".

G.Asanlının açıqlamasından belə məlum olur ki, sonuncu Məclisdə Mirbaba Babayev bu sənəd barədə şərh verib və onu nümayiş etdirib. Belə məlum olub ki, Qubad bəyin bəhs etdiyi arayışda heç bir imza olmayıb: "Qubad bəyin belə bir şikayət təqdim edə biləcəyinə inanmıram. Sənədi təqdim edənlər səhvə yol veriblər. Bu barədə Mirbaba bəy məlumat verdi və sənədin düzgün tərtib edilərək MNTK-ya təqdim olunmasını məsləhət bildi".

Müsəvat Partiyası isə dünən məsələ ilə bağlı rəsmi açıqlama yayıb. Açıqlamada bildirilir ki, partiya son qurultayda keçirilən seçkilərlə bağlı şikayətin təqdim olunduğu və bu şikayətin qəbul edilməyərək geri qaytarılması ilə bağlı iddialar həqiqətə uyğun deyil: "Seçkilər zamanı pozuntulara yol verilməsi barədə mətbuatda və sosial şəbəkədə ciddi hay-küy yaradılmasına baxmayaraq, bu gündək Müsavat Partiyasının hər hansı bir strukturuna rəsmi şikayət ərizəsi

bildirib ki, ona təqdim olunan sənədlər şikayət ərizəsi deyil. Belə ki, sənədin kimə və hansı struktura ünvanlandığı qeyd edilməyib, yazılanların kimə məxsus olduğu məlum deyil, kimsə tərəfindən imzalanmayıb.

Burada qeyd olunanların əksəriyyəti Seçki Komissiyasının fəaliyyət göstərmədiyini, qurultaydan əvvəlki dövrə aiddir. Ona görə də bu məsələlər Seçki Komissiyası tərəfindən deyil, partiyanın müvafiq strukturları tərəfindən araşdırıla bilər. Bundan sonra şikayət ərizəsinin yazılmasının forması, təqdim edilmə qaydası və partiya Nizamnaməsinə uyğun detallar sənədləri təqdim edənlərə izah edilib. Onlar da bununla razılaşıb. Beləliklə, qeyd edirik ki, Müsavat Partiyasına təqdim olunan şikayətlərə baxılmayaraq geri qaytarılması barədə iddialar tamamilə əsassızdır. Bu cür yanlış məlumatlar partiyanın nüfuzuna xələf gətirir".

Müsəvat Məclisinin üzvü Osman Kazımov isə bildirib ki, İsa Qəmbər başqanlığa nami-

dövrədə və seçki günündə prosedur pozuntuları olub, nöqsanlar qeydə alınıb" fikrinə də münasibət açıqlayıb: "Ədalətlik prinsipi deyəndə nəyə zərər də tutur ki? Məgər ona hansısa maneçilik törədilib? Əgər pozulmuşdusa, Qubad bəyin ən qatı tərəfdarı Əlövsət Talışxanlı Müsavatın Nəzarət Təftiş Komissiyasının hesabatı ilə çıxış edəndə nə üçün hər hansı pozuntudan məlumat vermirdi?"

O.Kazımov hesab edir ki, Nəzarət Təftiş Komissiyası hər bir partiyanın məhkəmə qurumudur. Bütün məsələlərdə bitərəf qalmalı və obyektiv mövqə nümayiş etdirməlidir: "Əlövsət Talışxanlı qurultayın iradəsinə və nizamnaməyə zidd olaraq bu gün də deyir ki, Qubad İbadovlu mənim başqanımdır. Bəy Qubad bəy bunu görmüdüdü? Qubad bəyin pozuntularla bağlı qurultaya qədər hər hansı müraciəti varmı? Yoxsa nə üçün yoxdur? Və bu pozuntu dedikləri nə üçün seçki uzulduqdan sonra yada düşür?"

□ Etibar SEYİDAĞA

Küveyt əmirinin ailə üzvləri Hacı İbrahimlə görüşüblər

"Avesta" Konserinin prezidenti, "Xəzər Adaları" layihəsinin rəhbəri Hacı İbrahim Nehrəmli Küveyt əmirinin bacısı Sheixa Fariha al-Sabahin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb. Qonaqlar "Xəzər Adaları" layihəsi ilə yaxından maraqlanıblar. Onlar bildirdilər ki, Küveytli iş adamları bu meqa-projədə yer almaq istəyir. Hacı İbrahim qonaqlara layihə haqda geniş məlumat verib.

Xatırladaq ki, "Xəzər Adaları" layihəsi Xəzər dənizində inşa olunan ən böyük layihədir. Küveyt mediası bu layi-

həni "Hacı İbrahimin ən çılğın projesi" kimi təqdim edir. Bu layihə ilə bağlı son aylar xarici media və iş adamları ciddi şəkilə maraqlanmağa başlayıb. İndiyədək dünyanın öndə gələn media quruluşlarında "Xəzər Adaları" barədə çox geniş reportajlar verilib. Bu yaxınlarda layihənin rəhbəri Hacı İbrahim Nehrəmli Türkiyədə "Blomberq" TV-nin qonağı olmuşdu. İş adamı müəllifi və rəhbəri olduğu layihə haqda Türkiyə ictimaiyyətinə geniş məlumatlar vermişdi.

□ Xəbər xidməti

"Baxış bucağı"

Azərbaycanda üçüncü sektor özünün bəlkə də heç vaxt olmadığı kimi narahat günlərini yaşayır. Bu sektorun təmsilçilərindən danışılarda öncə göz önünə həbsdə olanlar, mühacirətə üz tutanlar, bank hesabı bağlananlar gəlir. Üstəlik, hesab olunur ki, QHT-lər haqqında qanuna təklif olunan dəyişikliklər vətəndaş cəmiyyətinin tam böyülməsinə gətirib çıxaracaq.

Vəziyyəti Milli Məclisin deputatı kimi qanunverici orqanda təmsil olunan, həm də Demokratiya və İnsan Haqları Komitəsinin sədri olaraq vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndəsi olan hüquq müdafiəçisi Çingiz Qənizadə ilə müzakirə etdik.

- Çingiz bəy, QHT-lər haqqında qanuna sonuncu əlavə və dəyişikliklər təşəbbüsü hansı zərurətdən irəli gəlib? Hesab olunur ki, bu, vətəndaş cəmiyyətinin tam dövlətin nəzarətinə keçməsinə rəvac verəcək, razılıqsızlıq varmı?

- QHT-lər elə nəzarətdə olmalıdır. Çünki o, hüquqi şəxs, vergi ödəyicisidir və onun fəaliyyətini tam nəzarətsiz buraxmaq, təbii ki, düzgün deyil. Bütün dünyada bu, belədir. Amma təəssüf ki, son illərə qədər Azərbaycanda bu sektora humanist yanaşma var idi. Çox dərinə gedilmirdi, güzəştlər olunurdu ki, hər QHT-də 5-10 nəfər çalışır, ailəsini dolandırır və s. Amma son zaman göründü ki, doğrudan da çox azacıq maliyyə dəstəyi ilə fəaliyyət göstərənlərlə bərabər, elə insanlar var ki, layihələrdən 100, 200, 300 minlərlə pul alıblar, vergi ödəyicisi olduqları halda vergi ödəməyiblər. Bu pullar isə heç də layihələrdə nəzərdə tutulan fəaliyyətə yönəlməyib, tamamilə başqa istiqamətə yönəlib. Odur ki, qanunvericiliyə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi təklifi gündəmə gəlib. Bundan əvvəl və indi nəzərdə tutulan QHT-lərlə bağlı qanunlara edilmiş əlavə və dəyişikliklərin yeganə məqsədi bu sahədə şəffaflığın, aşkarlığın təmin olunması, qanunvericiliyin tələblərinin qorunmasıdır.

- Son dəyişikliklər xarici donorların yerli QHT-lərə maliyyə ayırmalarını məhdudlaşdıracaq və elə sektordakı narahatlıq da bundandır...

- Tam qadağa deyil. Sadəcə, orda aşkarlığın təmin olunması üçün bu cür layihələrlə bağlı qabaqcadan müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına məlumat verilməsi göstərilir. Kim bu prosedurlardan keçəcəksə, sonra da bunların fəaliyyəti qanunauyğun olacaqsın... Əvvəllər maliyyə nağd şəkildə də verilir. Ancaq indi qanunauyğun şəkildə pulun hesablarına köçürülməsi, layihələrin qabaqcadan icra orqanına təqdim olunması, məlumatlandırılması və s. olacaqsın, həmin təşkilatlar normal fəaliyyət göstərəcək.

- Ancaq QHT rəhbərləri bundan narahatdır ki, xarici donorlar Azərbaycan icra hakimiyyəti orqanlarına müraciət edib onlara hesabat verməkdə maraqlı olmayacaqlar. Bu mənada qa-

nunvericiliyə dəyişikliklərin mənfi fəsadlara gətirib çıxaraçağını zənn edirsinizmi?

- Bəzi xarici təşkilatlar maliyyələşmədən çəkinəcək. Ancaq o təşkilatlar çəkinəcək ki, özlərinin Azərbaycanda fəaliyyəti kifayət qədər şəffaf deyildi və onların hansı dövlətlərin siyasi maraqlarına xidmət etdikləri artıq aşkar olunacaq. Çox gözəl beynəlxalq təşkilatlar var ki, onlar yenə də bu cür prosesləri keçərək ölkəyə dəstək, marifləndirmə, ekologiyanın tə-

Azay Quliyev də başda olmaqla bir neçə QHT düşünür ki, növbəti büdcənin müzakirəsi zamanı QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasına ayrılan vəsaitin həcmi də artırılacaq ki, bir az kompensasiya olsun. Amma xoş niyyətlə Azərbaycanda hansısa layihələrin reallaşmasını arzulayan xarici təşkilatlar buna nail olacaq. Amma kim ki, çirkin fəaliyyətlə məşğul olmaq istəyir, layihələrdə bir şey göstərərək başqa şeylərlə məşğul olmaq istəyir, bunun qarşısı alınacaq. Bu,

itihamlara məruz qalıb əməlləri sübut olunmuş şəxslər barəsində bunu deyə bilmərəm. Sırf maliyyə, vergi ilə bağlı həbs olunmuş müəyyən QHT-çilər var ki, onların gələcəkdə azad olunmasının tərəfdarıyam və gələcəkdə də bu istiqamətdə hökumətlə danışıqlar aparməyə hazırım.

- Konkret olaraq Leyla Yunusun ermənilərlə işbirliyində olduğuna, vətənə xəyanət etdiyinə əminsizmi?

bir qrup hüquq müdafiəçiləri olaraq biz narahatlığımızı ifadə etdik ki, həbs olunmuş şəxsə bu cür təzyiqlər yolverilməzdir. Amma sonra məlum oldu ki, belə hallar yoxdur. Hətta səs-küy qalxdı ki, Leyla Yunus vəkilləri ilə görüşə gələ bilmədi, vəziyyəti ağır idi. Ancaq sonra açıqlama verdi ki, özümü pis hiss etdim, ona görə görüşə getmədim. Ona görə də heqiqəti bilmədən bu cür səs-küylərin salınmasının tərəfdarı deyiləm. Heç kim də işgəncəyə məruz

görüşə bilirsinizmi?

- Yox, ümumiyyətlə, mən Leyla Yunusla 15 ildən çoxdur danışmıram. Çünki onun xarakterini, fəaliyyətini, nəyə və hara xidmət etdiyini də hələ həbs olunmamışdan 5-10 il əvvəl deyirdim. O zaman da deyirdim ki, bu adamın fəaliyyətində hüquq müdafiəçiliyinin hər hansı elementi yoxdur. Bu, sadəcə, özünü maraqlarına xidmət edən hallarda özünü hüquq müdafiəçisi kimi göstərər, qalan hallarda isə öz işi ilə məşğuldur. Bu baxımdan deyə bilərəm ki, bütün həbs olunanların Allah qapısını açsın. Cənab prezident humanistdir, dəfələrlə əfv fərmanı verib. Əgər bu adamlara verilən ittihamlar məhkəmədə sübut olunsada, zaman gələcək, yenə cənab prezident onları əfv edəcək.

- Həbsdəki hüquq müdafiəçilərinə beynəlxalq mükafatların verilməsinə Bakının sərəmünə şahidi olmaqdaıy. Siz gərginləşən münasibətlərin yoluna qoyulması üçün çıxış yolu nədə görürsünüz?

- Məncə, bütün problemlə məsələlərin həlli öz ölkəmizdə olmalıdır. Daim bunun tərəfdarı olmuşam ki, hüquq müdafiəçiləri və rəsmi qurumların təmsilçiləri ilə dəyirmi masa keçirib anlaşma əldə etmək lazımdır. Kimsə hansısa cinayət törədirsə, bunu etiraf edib əfv istəməlidir. NİDA-çıların bir çoxu əfv ərizəsi yazdı, mən bunu alqışlayıram, belə də olmalıdır. Bütün hallarda hansısa beynəlxalq təşkilatların mükafatları bunların işinə kömək edə bilməz. Həmişə deyirik ki, niyə filan memura qanun tətbiq olunmur, amma özümüza qanun tətbiq olunan razi qalmırıq. Ona görə də qanunun aliliyi prinsipi qorunmalıdır. İstintaq başa çatmalıdır. Məhkəmənin hökmündən sonra nəse demək olar.

- Son aylar vəziyyətlə əlaqədar bəzi QHT rəhbərlərinin də xaricə getdiyi barədə məlumatlar var. Bir çoxunun hesabları bağlanıb. Bu mənada üçüncü sektorla bağlı qeyri-müəyyənlik çoxmu çəkəcək?

- Əvvəla, xaricə qaçan bəzi QHT-çilər var, onlar qorxudan qaçıb. Əgər şəffaf fəaliyyət göstərmisənsə, dövlətin vergisini vermisənsə, hansısa mənimləmə halların yoxdursa, onda nədən və niyə qaçmısan?! Deməli, bunların fəaliyyətində hansısa qanunazidd hərəkətlər olub.

- Ancaq "qulaqları kəsəndən sonra saymaq"la bağlı məşhur lətifə də var...

- Yox. Özləri bilir ki, fəaliyyətlərində qanunsuzluqlar olur, ona görə kənara çəkiliblər, telefonları söndürüblər. Ölkədə 3-4 yox, yüzlərlə hüquq müdafiəçisi var. Qaçıb gizlənenlərin sayı isə 5-6 nəfər olar. Bəs onda qalanların fəaliyyətini niyə qiymətləndirmirik? QHT-lər var ki, öz fəaliyyətlərini davam etdirirlər. Bank hesablarının bağlanması istintaqla bağlıdır. Bəziləri çirkin fəaliyyətini hayata keçirtmək üçün mənim, sənin, onun hesabından istifadə ediblər. Tutaq ki, pullar mənim hesabıma daxil olub, sonra bir Fatmanisə pulu götürüb gedib bir layihə reallaşdırıb. Yəni elə-belə heç kimin hesabına həbs qoyurlar. Aidiyyəti olmayan şəxslərin bank hesabına həbs qoyulması mümkün deyil.

- Bu gün bunu heç kim deyə bilməz. Desə də qanunu pozmuş olar. Nə qədər ki, məhkəmə olmayıb və ona verilən ittiham öz təsdiqini tapmayıb, kiminsə qabaqcadan fikir bildirməsi düzgün olmazdı. Bu, həm də istintaqın işinə müdaxilə olardı.

- Leyla Yunusun təcridxanada işgəncəyə məruz qalması barədə də məlumatlar yayıldı. Siz bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- İctimai Komitə var və penitensiar sahədə ictimai nəzarət

"Leyla Yunusla 15 ildən çoxdur danışmıram"

Çingiz Qənizadə: "Xoş niyyətlə Azərbaycanda hansısa layihələrin reallaşmasını arzulayan xarici təşkilatlar buna nail olacaq"

mizlənməsi üçün, bəşəriyyət üçün lazım olan maliyyə dəstəyini verəcəklər. Bu qanunun qəbulundan 3-5 ay sonra görəcəksiniz ki, yenə yüzlərlə təşkilat bu cür prosedurlardan keçməklə normal fəaliyyət göstərəcək.

- Hesab olunur ki, hakimiyyətyönlü QHT-lər indiyədək olduğu kimi, bundan sonra da sərbəst fəaliyyət göstərməkdə davam edəcəklər və böyük maliyyə qaynaqları, donorlar hesabına onlar üçün geniş imkanlar açılacaq. Siz bununla müxalif və ya "arzuolunmayan" təşkilatların fəaliyyətinin boğulduğu barədə fikirləri bölüşürsünüz?

- Yox. Mən indi bunu deyə bilmərəm. Əgər gələcəkdə bu cür hallar olacaqsın, biz buna qarşı çıxacağıq. Amma qanunlara son dəyişikliklərdən sonra QHT-lərin hamısına eyni münasibət olub. Bu gün həbs olunan bəzi QHT-çilər var ki, onların da bir çoxu hətta yüz minlərlə maliyyə dəstəyi alırdılar və beynəlxalq təşkilatlarda da dövləti suçlayır, tənqid edirdilər, məmurları təhqir edirdilər. Məlum oldu ki, onlar başqaları kimi layihələri reallaşdıraraq yüz minlərlə pul əldə ediblər. Biz indidən gələcəkdə məsələlərin necə olacağını desək, düzgün olmaz.

- Zahid Oruc da parlamentdə bu mövzuya toxundu və hakimiyyətyönlü QHT-lərin maliyyə almasına diqqət çəkdi. Mümkündürmü ki, ölkənin imkanlarını nəzərə alınaraq xarici grantlara birdəfəlik qadağa qoyulsun?

- Əvvəla, əlavə və dəyişikliklərdən sonra, təbii ki, maliyyələşmə müəyyən qədər azala-

həm dövlətin marağıdır, həm də milli maraqlardır.

- Çingiz bəy, siz özünüz necə, QHT rəhbəri olaraq xarici donorlardan layihələr alırsınız?

- 1997-ci ildə 6-7 min dollar dəyərində bir layihəm olub. Bununla da bağlı kitab çap ələmişəm: "Sən öz hüquqlarını bilir-sənmi?" Üstündən bir il keçəndən sonra kitabın xeyli maraq doğurması səbəbindən təzədən 4 min yardım hesabına kitabın ikinci hissəsi də çap olundu. Kitabı məhbuslara, aztəminatlı adamlara payladım ki, hüquqlarını bilsinlər. Yeni artıq 17 ilə yaxındır mən heç bir xarici təşkilatdan grant layihəsi almıram. O layihələrin içərisində faydalısı da var. Amma elə layihələr də var ki, o layihənin adı ilə fəaliyyəti arasında dərin uçurum var və açıq görünür ki, burada məqsəd başqadır.

- QHT rəhbəri, hüquq müdafiəçisi kimi həbsdəki QHT nümayəndələri - hansı ki, onların bir çoxu ilə zamanında yazın münasibətləriniz də olub - barədə nə deyə bilərsiniz, onların taleyi necə olacaq?

- Nə qədər ki, istintaq gedir, heç kim, nə Avropa Parlamenti, nə Çingiz Qənizadə, nə siz jurnalçılar deyə bilməzsiniz ki, filankəsi həbsdən azad edin, yaxud o, günahsızdır. Təqsirsizlik prezumpsiyası anlayışı var və heç kimi məhkəmənin hökmü olmasa, cinayətdə suçlu hesab etmək olmaz. Biz görsək ki, bu insanların hərəkətində, sadəcə, vergidən yayınma, mühasibatlıq qaydalarının pozulması var, təbii ki, onların azad olunması üçün çalışmalıyıq. O zaman bir qrup hüquq müdafiəçisi ilə hökumət arasında danışıqların

"17 ilə yaxındır heç bir xarici təşkilatdan grant layihəsi almıram"

"Əgər şəffaf fəaliyyət göstərmisənsə, dövlətin vergisini vermisənsə, hansısa mənimləmə halların yoxdursa, onda nədən və niyə qaçmısan?!"

caq. Amma artıq QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasının rəhbəri

aparılmasına da başlayacağıq. Ancaq vətənə xəyanət kimi ağır

həyata keçirir. Düzdür, təcridxanalar bura daxil deyil. Amma

- Siz şəxsən gedib vəziyyəti bilmək üçün Leyla Yunusla

□ Elşad PAŞASOY

Nehrəm paytaxt olacaq

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Əvəl Ələt var idi,
Gedib-gələ bilirdik.
İndi Elit var,
Gedib-gələ bilmirik"

(Fikrət Sadıq, "Ələt-Elit" şeiri)
epiqrav verdiyim şeirin doğrudan

Öncə

yarıldığına şübhə edən varsa, on-
lar görkəmli şairimiz Fikrət bəyin
adını google-da axtarışa versinlər,
bu qızıl misralar qarşılarına çıxacaqdır. Ümumiyyətlə,
Fikrət Sadıqın belə maraqlı xırda şeirləri çoxdur. Birini
də yazım, sonra poeziya dəqiqələrini bitiririk:

"Üç cür olur zurnaçılar

Biri elə çalır,

Biri belə çalır

Biri də elə-belə çalır".

Poeziyaya üz tutduğumuzun səbəbi isə ordaki Ələt qə-
səbəsinin söhbətidir. Yəqin Bakıdan üzü cənuba çıxar-
kən yolüstü yerləşən bu kiçik yaşayış məntəqəsini hamı-
nız uzaqdan da olsa görmüşünüz. Ələt həm də dəmiryolu
qovşağıdır. Əhali 2011 siyahıyılınmasına görə 10 min
nəfərdən bir az çoxdur.

Dəmiryolu demişən, çoxdan yazdığım maraqlı bir tarixi
faktı yenidən xatırlatmaq istədim. Dünya şöhrətli ya-
zıçı Mixail Bulqakovun Ələt haqda yazdığını bilirdinizmi?
Doğrudur, bu bir növ Çexovun "Sevinc" hekayəsində at
arabasının altına düşən, bu haqda qəzetdə çıxan yazıya
sevinən Mitya Kuldarovun əhvalatı kimi bir şeydir, ancaq
bizim üçün fəxrdir ki, hər halda Bulqakov kimi nəhəng ya-
zıçı Ələtin adını çəkib. Əgər Mədəniyyət və Turizm Nazir-
liyimizin, yaxud Dəmiryolu İdarəsinin azacıq ağıllı işçiləri
varsa bu faktı Ələtdə bir yerə xatirə lövhəsi kimi yazıb vur-
malıdırlar.

Fakt isə belədir ki, ötən əsrin 20-ci illərində Bulqakov
bolşeviklərin dəmiryolçular üçün buraxdığı qəzetlərdən
birində qısa felyetonlar, xırda qeydlər yazmaqla birtərə
başını dolandırılmış. Həmin qəzetin nömrələrindən birin-
də Bulqakov Zaqaqaziya dəmir yolunun Ələt stansiyası-
sında hamamın yoxluğunu tənqid etmişdir.

Düzü, bilmirəm indi Ələtdə hamam var, ya yox, də-
miryolçular çimmək üçün dənizə gedirlər, yoxsa Ziya
Məmmədovun delfin saxladığı hovuz - hər halda Ələt o
günlərdən bəri çox dəyişmişdir. O cümlədən, Fikrət Sadı-
ğın yuxarıda sitat verdiyimiz şeiri də yazıldığı 2006-cı il-
dən bəri köhnəlibdir, artıq aktual deyildir. Çünki daha Ba-
kının məşhur "Elit" alış-veriş mərkəzi arxivə getmişdir, in-
di orda bayquşlar ulayır. Fikrət bəy indi istəsə "Elit"ə ge-
dib boş salonlarda futbol oynaya bilər. Ələtə isə ola bilsin
gedə bilməyəcəkdir. Ortada iş var.

Srağagün qəzetlər-filanlar yazıblar ki, yapist yoldaş-
ların təzə meqaproyektini (kasıb itinini adını Gümüş qoydu-
ğu kimi bizdə də hələ itə damı tikəndə onun adını meqap-
royekt qoyur) vardır, bu proyekt isə Ələtdə yeni paytaxt
salınmasından ibarətdir.

Guya hökumət Ələtdəki boş düzlərdə yeni şəhər sa-
lacaq, nazirliklər-zadlar ora köçürüləcək, Bakının yükü
azalacaq, bağ belə bostan belə... Neftin qiymətinin düş-
düyü, hökumətin xalqın toqqasını dəşdiyi bu günlərdə be-
lə fantaziyalar, nağıllar lazımdır. Bunu anlayırıq. Amma
Ələt paytaxt yeri kimi Bakıya çox yaxındır. Camaat Ba-
kı-Ələt yolunun qırağında qanunsuz evlər tikə-tikə uzağı
3-4 ilə Ələti Bakıya birləşdirəcək, bu proyektin bir mənası
olmayacaqdır. Təzə paytaxtı o zaman Hacıqabula kö-
çürtmək lazım gələcəkdir. Bir neçə milyard manat ayrırıb
bir müddət də bu saqqızı çəynəyib çürüdərik. Daha sonra
Hacıqabul Ələtə birləşəcək, onda paytaxtı Kürdəmirin
Şilyan kəndinə köçürdərik.

Necə gözəl proyektlerdir... İnsan qürurlanır ki, nə
yaxşı onun belə hakimiyyəti var, bütün ölkəni paytaxta
çevirmək üzərində baş sındırırlar. Xarici dövlətlərin
zor-bəla bir paytaxtı var, misal üçün, fransızlar Parisə,
ruslar Moskvaya, ingilislər Londona yığışirlar, darısqal-
lıqdan ürəkləri sıxılır. Bizim isə Bakı, Ələt, Hacıqabul,
Şilyan, Qəbələ, Gəncə, Nehrəm kimi onlarla paytaxtı-
mız var!

İqtidarımıza şimaldan ayrılmış seçim limiti bitməkdə...

Ötən həftəsonu MDB-nin
Minskə keçirilən sammi-
ti bir neçə məqamla yadda
qaldı. Onlardan biri də Er-
mənistandan prezident Serj Sərkis-
yanın tədbir çərçivəsində Avra-
siya Birliyinə (AB) qoşulmaq
haqda sazişi imzalaması oldu.
Bundan öncə Qazaxıstan, Rusi-
ya, Belarus və Qırğızıstan sazişə
qoşulmuş, sənədi ratifikasiya et-
mişdilər.

Ermənistanla bağlı ləngimə,
bəllidir ki, Azərbaycanın, daha də-
qiqi, prezident İlham Əliyevin şərti
ilə bağlı idi. Həmin şərt işğalçı ölkə-
nin quruma özünün beynəlxalq
səviyyədə tanınmış sərhədləri ilə,
Dağlıq Qarabağsız girməsi bərə-
də idi. Beləliklə, Azərbaycanın
şərti tam ödənilmiş sayıla bilər.
Bu, heç şübhəsiz, rəsmi Bakı
üçün diplomatik uğurdur. Lakin bir
şıra ekspertlər hesab edir ki, bun-
dan sonra Avrasiya layihələri ilə
bağlı Kremlin Azərbaycana qarşı
yeni təzyiqlərinin önu də açılır.
Çünki məntiqlə indi Azərbaycanın
yeni quruma qoşulmaması üçün
Qarabağ məsələsi xaric, elə bir
şərti qalmayıb.

Qərbin sanksiyalarından do-
layı xeyli əsəbi olan Putin isə tələ-
sir. Həm də o səbəbə ki, Ukrayna-
nın özünün neo-SSRİ layihələrinə
qoşacağına daha əvvəlki təkmilərin
deyil. Odu ki, əldəki "imkanlarla"
yeterlənmək, olan-qalan "satellit
ölkələr"lə projenin ikinci, sonuncu
mərhləsini yekunlaşdırmaq bərə-
də düşünür. Bu mərhlədə isə
əsas hədəf dövlət, sözsüz ki,
Azərbaycandır - Ukraynanı potens-
ial olaraq əvəzləyəcək alternativ
və açar ölkə.

Buradaca qeyd edək ki,
MDB-nin növbəti sammitinin Puti-
nin təklifi ilə gələn ilin mayında
Moskvada - faşizm üzərində qələ-
bənin 70 illiyində keçirilməsi haq-
da qərar qəbul edilib. İstisna deyil
ki, Kreml rəhbəri həmin tarixə
həm də Azərbaycanın da daxil
olacağı "mini-SSRİ-nin" "doğum
şəhadətnaməsi" ilə gəlmək, yeni 70
illik yubiley paradı ilə yanaşı,
bir "qələbə sammiti" də düzən-
mək istəyir.

Bəs, Putin qarşıda bir neçə
ayda Azərbaycanı ram edə bil-
cəkmi, yoxsa MDB-nin Minsk top-
lantısı Kiyev kimi Bakı üçün də so-
nuncu olacaq? Söyləmək çətindir.
Bir şey dəqiqdir ki, Moskvanın
Avrasiya layihələrinə qoşulmaq
üçün Azərbaycana ayırdığı vaxt li-
miti bitir. Limitin bitmək üzrə olma-
sı isə şimal qonşumuzun yeni
sürprizlərinə hazır olmağı dikte
edir.

Məsələn, diqqətçəkəndir ki,
Minsk sammitindən dərhal sonra
Putin ilk dəfə olaraq müdafiə naziri
Sergey Şoyqunu ölkəmizə göndə-
rib. Bu gün başlayacaq səfərə,
demək olar, eyni vaxtda isə Rusi-
ya Ermənistanda geniş miqyaslı
hərbi təlimlərə start verir: oktyab-
nın 13-dən 19-na kimi Ermənistan-
da təlimlərə start verir.

"Rusiyanın Azərbaycanda çevriliş planı..." - iddia, şərh

MDB-nin Minsk sammiti Bakı üçün sonuncu ola bilər;
Ermənistanın Avrasiya İttifaqına üzvlüyü məsələsində
prezident Əliyevin şərtini təmin edən Putinin ölkəmizdən
istəkləri artıb; sammitdən dərhal sonra müdafiə
naziri Şoyqu ilk dəfə paytaxtımıza gəlir; Kreml
başçısına 2015-ci ilin mayında Moskvada yubiley
paradı və "qələbə sammiti" keçirmək nəsb olacaqmı?

tanda Rusiyanın cənub hərbi da-
irəsinin hərbi bazasına aid bütün
hərbi hissələrin qatılacağı taktiki
təlimlər keçiriləcək. Təlimlərdə 3
minə yaxın hərbi qulluqçunun,
500-ə yaxın hərbi və xüsusi texni-
ka vahidinin və İrəvan yaxınlığı-
ndakı Erebusi məntəqəsində dislo-
kasiya edilmiş Rusiya aviasiya
birləşməsinə məxsus "MiQ-29"
qırıcılarının iştirakı gözlənilir.

Bu, təbii ki, Rusiyanın bölgə
ölkələrinə, özəlliklə də "ipə-sapa
yatanmayan" Azərbaycana "əzələ
nümayişi"dir. Az öncə Moskvada
Xəzəryanı ölkələrin rəhbərlərinin
Həştərxan zirvəsində analoqi güc
nümayişinə cəhd etmişdi. Günlə-
rin birində belə mesajların prakti-
kaya yönəldilməyəcəyinə isə heç
kim zəmanət verə bilməz. Çünki
Rusiya hazırda dünyanın ən proq-
noz edilməyən ölkələrindəndir.

NATO Əməkdaşlıq İnstitutu-
nun rəhbəri Fərrux Məmmədov
isə əminidir ki, Rusiyanın təhdid
mesajları artıq açıq formaya keçib
(axar.az). Onun qənaətinə, hətta
Rusiyanın Azərbaycanda çevriliş
cəhdləri də qüvvədədir və bu cür
təhlükələr qalır. Sitat: "Çevriliş
üçün iki faktor önəmlidir - hərbi
güc və maliyyə (bura "5-ci kolon"u
da əlavə etmək olar - S.Ş.). Çox
təəssüf ki, hər iki sektordakı Krem-
lin diktəsi ilə işləyən şəxslər var.
Onlar haqda rəsmi Bakı da məlu-
matlıdır... Rusiya iqtisadi böhran
astanasındadır. Təbii ki, o, bu ba-
taqlıqda tək batmaq istəmir və
özü ilə birgə təsir dairəsi güclü
olan dövlətləri də dartıb aparmaq
istəyir".

Təhlilçiyə görə, Rusiya əvvəl-
lər Qarabağ faktorundan istifadə
edirdisə, indi müəyyən daxili tən-
qidlərlə da məşğuldur: "Hədəf isə
ölkə daxilində qorxu və çaşqınlıq
yaratmaqdır. Azərbaycanın zən-
gin təbii ehtiyatları və regionun fa-
voriti olması Putini öz planlarını
daha da sürətləndirməyə təhrək

Qərb mətbuatının xəbərdar-
lıqlarını da ciddiyyə almağın yeri
var. Bu xüsusda "Financial Times"
in son saylarındakı analitik
məqaləsində deyilir: "Rusiya
iqtisadi vəziyyət gərginləşir. Bə-
zi məqnatlar mövcud vəziyyətdən
narazıdırlar. Bir çoxları Putin
Rusiyanı tərk edirlər. Proq-
nozlara görə, bu il ölkədən xari-
cə kapital axını 120 milyard dol-
lara çatacaq. Ukraynada baş
verən hadisələrdən sonra Rusi-
yanın Qərbin sanksiyalarına ne-
cə cavab verəcəyi diqqət mər-
kəzində idi. Rusiya Kırım işğal
etdi və Ukraynanın qərbində
dondurulmuş münaqişənin qal-
ması üçün mübarizə aparır. Kri-
mın işğalından sonra Putinin po-
pulyarlığı ölkədə pik həddə çat-
dı. Putin öz populyarlığını yeni-
dən artırmaq üçün Baltıqyanı
(NATO!) ölkələrinin birində təx-

ribat törədə bilər".
Deməli, NATO üzvü olmayan
qonşu və "neqtral" bir ölkəyə qarşı
Kremlin belə planlara qat-qat hə-
vəslə gedəcəyi daha inandırıcıdır.
Təbii ki, effektiv kontur-tədbirlər
görməmə...
□ Siyasət şöbəsi

Jirinovski Rusiyada Azərbaycanın təbliğatına başladı

Oktyabrın 10-da
Rusiya Dövlət
Dumasında də-
yirmi masa ke-
çirilib. virtualaz.org say-
tının Moskvadakı xüsusi
müxbirinin verdiyi mə-
lumata görə, bu tədbir
Rusiya Dövlət Duması-
nın üzvü, Rusiya Libe-
ral-Demokrat Partiyası-
nın (LDPR) sədri Vladi-
mir Jirinovskinin Bakıya
səfərinin notisələri bərədə bir növ hesabat xarakteri daşıyır.

Rusiya deputatları Azərbaycan alimləri "İctimai təkamül
prosesində Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin tarixi" mövzu-
su ətrafında fikir mübadiləsi aparblar.

Tədbirin təşkilatçıları Moskvada Azərbaycanlıların Milli-Mədə-
ni Muxtarlığı ilə LDPR olub. Deyirmi masada Dumanın həm
LDPR-dən, həm də digər fraksiyalardan olan çoxsaylı deputatları
iştirak edib. Rusiyalı deputatları Dumanın Azərbaycan Milli Mə-
clisi ilə əlaqələr üzrə deputat qrupunun koordinasiya Dmitri Savel-
yev başçılıq edib. O deyib ki, Azərbaycanla Rusiya arasındakı
münasibətlərin inkişafı çox zəruridir, çünki hər iki ölkənin lideri -
Vladimir Putinlə İlham Əliyev bu dostluğun və əməkdaşlığın güc-
ləndirilməsi üçün çox böyük əmək sərf ediblər. Prezidentlərin bu
səyləri hər iki ölkənin maraqlarına uyundur.

Azərbaycan tərəfini tədbirdə AMEA Tarix İnstitutunun
alimlərindən ibarət nümayəndə heyəti təmsil edib. İnstitutun
direktor müavini Cəbi Bəhremov çıxışında Rusiya-Azərbaycan
münasibətlərinin tarixi haqda məlumat verib. Müzakirələr za-
manı bildirilib ki, regiondakı, ümumən dünyadakı siyasi katak-
lizmlərə baxmayaraq iki ölkənin münasibətlərinin perspektiv-
ləri genişdir və indiyə qədərki təcrübə gələcəyə nikbinliklə bax-
mağa əsas verir.

D.Savelyev V.Jirinovskinin Bakı səfərinə toxunarkən bildirib
ki, LDPR sədri Azərbaycanın uğurlarından məmnun olub, onun
Azərbaycan bərədəki təsəvvürləri xeyli dəyişib: "Azərbaycanın
nümunəsi göstərir ki, Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin də-
rinləşməsi üçün böyük potensial var və LDPR bunu yüksək qi-
ymətləndirməyin tərəfindəndir".

Oktabrın 13-də Rusiya müdafiə naziri Sergey Şoyqu Azərbaycana rəsmi səfərə gələcək. Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin məlumatına əsasən, səfər çərçivəsində iki ölkənin müdafiə nazirlikləri arasında 2015-ci il üçün Əməkdaşlıq Planının imzalanması gözlənilir.

Şoyqunun Bakı səfərinin pərdəarxası

Mütəxəssislər bu səfəri bir neçə aspektdən şərh edirlər. Aydın məsələdir ki, Rusiyanın Cənubi Qafqazda ən yaxın müttəfiqi Ermənistanıdır. Ancaq Rusiya Azərbaycanı varlı silah alıcısı kimi görür və Bakının son dövrlərdə Türkiyə ilə birgə təlimlər keçirməsindən, hərbi sahədə Türkiyə (deməli həm də NATO ilə - K.) əməkdaşlığından narahatdır. Çünki bu əməkdaşlıq gələcəkdə Rusiya silahlarından imtinaya gətirə bilər. Bu mənada Kremlin Bakı ilə təmasları artırması anlaşılandır. Ancaq son dövrlər Rusiyanın dövlət və siyasi xadimlərinin Azərbaycana artan səfərləri fonunda Şoyqunun gəlişi bu səfərin yalnız silah ticarəti deyil, başqa səbəblərlə əlaqəli olduğunu deməyə əsas verir.

Siyasi şərhçi Elxan Şahinoğlu Şoyqunun səfərinin Azərbaycan-Türkiyə hərbi yaxınlaşmasından doğan narahatlıqla əlaqələndirir. Onun fikrincə, bu səfər xeyli dərəcədə müəmmalıdır: "Çünki Azərbaycanla Rusiya arasında hərbi əməkdaşlıq əsasən bu ölkədən silah alışı ilə bağlıdır. Hərbi sursat və hərbi texnikanın alqı-satqı məsələlərinə isə Sergey Şoyqu yox, Rusiya baş nazirinin birinci müavini Dmitri Roqozinin səlahiyyət dairəsinə aiddir. Təsəffüf deyil ki, Roqozin Bakını su yoluna döndərən və o, Azərbaycanla hərbi

Sergey Şoyqu

əməkdaşlıqdan məmnundur. Görünür, nazirin səfərinin məqsədi fərqlidir".

E.Şahinoğlu hesab edir ki, səfər çərçivəsində iki ölkənin müdafiə nazirlikləri arasında 2015-ci il üçün Əməkdaşlıq Planının imzalanması görüntü xətrinə olan mərasimdir. Onun fikrincə, Bakıda daha ciddi məsələlərin müzakirəsi gözlənilir: "Birincisi, rəsmi Bakı Rusiya-Ermənistan birgə hərbi təlimlərindən narahatlığını Şoyqunun diqqətinə çatdırmalıdır. Əgər Rusiya Azərbaycanı özünə yaxın tərəfdaş sayırsa, bu artan hərbi təlimlər kimə qarşıdır? Avqustun əvvəlində Rusiya prezidenti Putin Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərini Soçiyə dəvət edərək, tərəfləri müharibədən çəkirdi. Həqiqətən həmin görüşdən sonra kiçik istisnalar xaric, cəbhə bölgəsin-

Elxan Şahinoğlu: "Səfər xeyli dərəcədə müəmmalıdır..."

də yenidən atəşkəse riayət olunur. Ancaq o görüşdən sonra Rusiya qısa zaman kəsiyində Ermənistanla iki hərbi təlim keçirib, birinə də yaxın günlərdə start verəcək. Bunun qarşılığında da Azərbaycan strateji müttəfiqi Türkiyə ilə geniş hərbi təlimlər keçirmək məcburiyyətində qaldı. Başqa sözlə, Cənubi Qafqazda hərbi əməkdaşlığın əsas baskını Rusiyadır. Ona görə Şoyqu bizi narahat edən bu məsələlərə aydınlıq gətirməlidir. Yox, gəlib saziş imzalayıb gedəcək və Bakıda onunla ciddi söhbət aparılmayacaqsa, bu səfərin ciddi əhəmiyyəti olmayacaq. Moskva anlamalıdır ki, biz Rusiyanın Ermənistanın hərbi imkanlarını artırmasından narahatıq. Azərbaycanla hərtərəfli əməkdaşlığa ümid edən Moskva Ermənistan siyasətinə korrekte etməyəcək, işğal faktını ortadan qaldırmayacaqsa, Rusiya-Azərbaycan əməkdaşlığı perspektivi dumanlı olacaqdır".

Elxan Şahinoğlu Şoyqunun vaxtilə Azərbaycana qarşı sərt ittihamların müəllifi olduğunu xatırladı: "Bu şəxs Putinin ən yaxın adamıdır. İkinci tərəfdən, Rusiyada əsas söz sahibi məhz hərbi-sənaye

kompleksi və bu sahəyə cavabdeh olan şəxslərdir. Yaxşı xatırlayıram, 1999-cu ildə ATƏT-in İstanbul sammitində jurnalist kimi iştirak edirdim. Xəbər tutdum ki, konfrans zalından birində Rusiyanın o zamankı fövqəladə hallar naziri Sergey Şoyqu mətbuat konfransı keçirir. Çeçenistan müharibəsinin ən şiddətli dövrü idi. Şoyqu da terrorçulardan danışdı. Mövzu ilə bağlı sual vermişdim ki, Şoyqu barmağını mənə uzadaraq "çeçen terrorçularına sizin ölkəniz də dəstək verir" ittihamını səsləndirdi. Ardınca "sübutunuz varmı" deyərək qarşılıq verdim, cavab gəlmədi. İndi həmin Şoyqu müdafiə naziri vəzifəsində ittiham etdiyi ölkəyə səfərə gəlir. İmkənimsə, bu dəfə ona belə sual verərdim: "Azərbaycanı vaxtilə ittiham edirdiniz ki, çeçenlərə yardım edirsiniz, bəs indi Ukraynanın şərqiində separatçılara dəstək verən kimdir?" Eyni sualı Ermənistanla hərbi əməkdaşlıq məsələsinə də aid edərdim. Rusiyanın İran, Türkiyə və Azərbaycanla münasibətlərində bir problem yoxdursa, Rusiya Ermənistanı nədən barıt çəlməsinə çevirir?"

□ KƏNAN

Dünyada ABŞ erası bitir?

Hüseyinbala SƏLİMOV

Bəli, bu son günlərdə bir xəbər sözün əsl mənasında dünyanın iqtisadi mərkəzlərini əməlli-başlı sil-kələdi- Çin ilk dəfə olaraq ÜDM-in həcminə görə ABŞ-ı ötüb keçdi.

Bu elə də sadə məsələ deyil. Dünyada ABŞ-ın iqtisadi hegemonluğu başa çatır və onun nəzəri yox, real rəqibləri meydana çıxır. Bu vaxta qədər digər dövlətlər bunu heç ağıllarına da gətirə bilmirdilər, amma indi yuxular da gerçək olur...

Dünya getdikcə daha ciddi və daha monoton şəkildə Çin möcüzəsi haqqında danışmağa başlayır. Bəli, bu, həqiqətən də möcüzədir...

Doğrusu, biz buna o qədər də sevinmirik. Çin mədəniyyətinə böyük rəğbətimiz olsa da bu ölkədə avtoritar, birpartiyalı siyasi sistem hökm sürür. Biz isə bu vaxta qədər belə oxumuşuq, belə demişik ki, avtoritar sistemlər gec-tez böhrana aparıb çıxarır. Amma Çin də yüksəlişdir. Görünür, iqtisadiyyatın inkişafı üçün ən önəmli məsələ sabitlikdir. Əgər sabitlik varsa, iqtisadiyyat inkişaf edə bilər...

Təbii ki, bu detali bizim avtoritar hakimiyyətin təmsilçiləri gözümüzə soxmağa çalışacaqlar. Amma bir məsələ var ki, Çin iqtisadiyyatı neft və qaz üzərində qurulmayıb, bu qeyri-yanacaq xarakterli iqtisadiyyatdır...

ABŞ-a gəldikdə isə, görünür, o da gələcəkdə yalnız nüvə bacarıqlarının sayına görə öyünməli olacaq.

Amma o da var ki, hərbi-siyasi güc də iqtisadiyyata söykənir-iqtisadiyyatı güclü olan dövlət özünün hərbi infrastrukturunu və hərbi arsenalını da təmin edə bilər.

ABŞ sözsüz ki, dünya lideri, dünya miqyaslı fövqəldövlətdir. Amma kim bilir ki, sabah, tutaq, Şanxay İttifaqı dünyanın geosiyasi mərkəzlərindən birinə çevrilməyəcək? Heç kim bilmir. Hər şey ola bilər.

Dünya elə gözlənilməz, elə anlaşılmaz gedişlər qoyur ortalya ki, adam durub hər şeyə inanır...

Burada Den Syaopin də xatırlamaq yerinə düşər. Bu kişi Çində sözün əsl mənasında inqilab etdi. Bu adam ölkəni elə bir rəlsə qoydu ki, bir azca vaxt keçəndən sonra hamı Çin möcüzəsi haqqında danışmağa başladı...

Bir az əvvəldə Şanxay İttifaqını xatırladıq. İndi ən qorxulu məsələ Rusiya-Çin ittiifaqının yarana bilməsidir.

Geosiyasi baxımdan bu, bir o qədər də fantastik və ağılsız görünür. İndi Çin Rusiyanın bir çox planlarına münasibətdə dərin anlaşma nümayiş etdirir və hətta Kırımın il-haqqında Rusiyaya siyasi dəstək verdi...

Amma ABŞ-ın hegemonluğu həm də dolların hegemonluğudur. Digər ölkələr kimi Çində də böyük dollar ehtiyatı var.

Ona görə də heç kim maraqlı deyil ki, ABŞ iqtisadiyyatı laxlasın, çünki belə bir perspektiv digər ölkələrin də iqtisadiyyatında çox böyük kataklizmlərlə müşayiət oluna bilər...

ABŞ həm də global siyasi səbəbə deməkdir. İndi bir çox yerdə, elə xüsusən də Azərbaycanda belə fikirlər səslənir ki, niyə bizim QHT-lər ABŞ-da insan haqlarının vəziyyətini tənqid edə bilməz? Məsələ bundadır ki, bunun özü də bir kapitaldır- ABŞ bu işə birinci başlayıb və bu sahədə etimad qazanıb... Bəlkə də bir tərəfdən ABŞ-ı ötüb keçən dövlətlərin olması müsbət haldır. Bu, müəyyən mənada rəqabət deməkdir. Amma təəssüf ki, belə rəqiblik statusunu demokratik dövlətlər deyil, Çin kimi avtoritar ölkələr qazanır...

Azadlıq məsələsinə gəldikdə isə, bu da bir qədər incə məsələdir. Elə ölkələr var ki, orada birpartiyalı siyasi sistem hökm sürsə də insanlar daxilin azaddırlar...

Burada yadıma bir amerikalının sözləri düşür. O deyirdi ki, mən Azərbaycanda küçədə oxuya-oxuya getsəm mənə dəli qəbul edərlər, amma Çində buna çox normal yanaşırlar... Biz bunun doğru olub-olmadığını bilmirik. Çünki Çində olmamışıq. Amma amerikalının dediyini təkrar etmək üçün də əlimizdə elə bir sübut-dəlil yoxdur...

Qərər, dünyanı yeni sürprizlər gözləyir. Rekordlar "vurulur", yeni rekordlar bərqərar olur. Bir əvvəldə qeyd etdiyimiz kimi dünya bundan həm də udur və bu müəyyən mənada rəqabətə gətirib çıxarır...

Amma Çinin öne keçməsi dünya demokratiya nəzəriyyəçiləri qarşısında həm də suallar qoyur. Onlar hansı sistem daha effektiv olmasın haqqında suala da cavab tapmalıdırlar. İnanırıq ki, bu cavab tapılacaq...

Elə dünyanın gözəlliyi ondadır ki, heç kimi rahat buraxmır. Düşünməyə və düşündürməyə sövq edir. Biz çinlilərin iqtisadi təxəyyülünü ABŞ-da olarkən qiymətləndirmişdik-təsəvvür edin, T.Ceffersonun ev muzeyində satılan suvenirin hamısı Çində istehsal olunmuşdu...

Türkiyənin İŞİD-lə bağlı tərəddüdünün sirri

Orxan Qafarlı: "Ankara bilir ki, Qərbi siyasi dairələri gec-tez onun oyun şərtləri ilə razılaşacaq..."

ABŞ Türkiyənin İŞİD-ə qarşı koalisiyaya qoşulmasını tələb etsə də, hələlik Ankara bu mövzuda ehtiyatlı mövqeyini qoruyub saxlamaqdadır. Türkiyəyə səfər edən NATO-nun yeni baş katibi Yens Stoltenberqlə görüşən xarici işlər naziri Məvlud Çavuşoğlu bir daha bildirdi ki, Türkiyə təkbəşinə İŞİD-ə qarşı quru əməliyyatlarına başlamayacaq.

Baş nazir Əhməd Davudoğlu isə yerli jurnalistlərə açıqlamasında İŞİD-i ancaq xalq qüvvələrinin engəlləyə biləcəyini deyib. Onun sözlərinə görə, İŞİD-ə qarşı dövlətlərin hücum etməsi bu qruplaşmanın nüfuzunu artırmaqla bağlıdır. Bir sıra ekspertlər Türkiyənin bu savaşa qoşulmasının Ankara üçün böyük fəlakət olacağı qeyd edirlər. Ancaq eyni zamanda Ankaranın regionda öz siyasətinin olduğu və son proseslərdə ABŞ-ın təhriki ilə savaşa qatılmaq istəmədiyini qeyd edirlər.

Mövzunu "Yeni Müsavat"a şərh edən siyasi şərhçi Orxan Qafarlı hazırda bölgədə mürəkkəb siyasi proseslərin gətirdiyi qənaətdədir: "2012-ci ildən Türkiyə rəhbərliyinin Suriya siyasəti ilə bağlı çox dəqiq hesablanmış regional strategiyası var. Ancaq bu strategiya belli səbəblərdən alınmayıb. Türkiyə Yaxın Şərqdə diktatorları əvəz edəcək "Ərəb baharı" ilə demokratik rejimlərin

qurulmasına dəstək verəcək, bir demokratik ölkə kimi bu ölkələrlə öz keçmiş təcrübəsini bölüşəcəkdir. Eyni zamanda, ABŞ və Türkiyənin regionda ortaq maraqlarının birlikdə hərəkət edə bilməsinə göstərdi. Lakin ABŞ öz "Böyük Orta Şərq" siyasətində Türkiyənin qurduğu tələyə düşüyü təəssüratını yaratdı".

O.Qafarlı xatırladı ki, Türkiyə hələ 2013-cü ildən regionda radikallaşmanın başladığı və bunun mənfi nəticələrinin olacağı haqda xəbərdarlıq edib. Ancaq ABŞ xəbərdarlığa baxmayaraq Suriya məsələsində həm Rusiya, həm də Türkiyə ilə bir-birindən xəbərsiz gizli danışıqlar aparıb: "ABŞ-ın regionda aparıldığı ikiüzlü siyasəti Türkiyənin siyasi hafizəsində çox mənfi formada həkk olundu. Obama rəhbərliyi Ankara iqtidarı qarşısında müttəfiq olan ölkə imicini itirib. Eyni zamanda qarşılıqlı inamsızlıq ortamı var".

"Türkiyə İŞİD-ə qarşı koalisiyaya niyə qatılmaq istəmir"

Orxan Qafarlı

sualına cavab olaraq O.Qafarlı deyir ki, indiki şərtlərdə bu, mümkün görünür: "Çünki Türkiyə rəhbərliyi regionda özünü müstəqil oyunçu hesab edir. Ankaranın ABŞ layihəsinin bir parçası olmaq fikri yoxdur. Kobanidə mülki insanların zərər görməməsi üçün Türkiyə əlindən gələni bütün humanitar yardımı göstərir. Demək olar ki, bu gün Kobanidə sivil insan yoxdur. İkincisi, hər iki qruplaşma arasında gedən savaşa Türkiyənin hər hansı məğlubiyyətindən söz gedə bilməz. Uzun illərin terrorçu PKK-sı bu prosesdə zəifləyir".

Ekspert deyir ki, Ankara üçün İŞİD və PYD mahiyyət eti-

bari ilə eyni qruplaşma hesab oluna bilər. Bu baxımdan, indiki halda Türkiyənin müdaxilə etməsinə gərək yoxdur: "Bu o deməkdir ki, Ankaranın bu prosesdə PKK zəiflədikdən sonra hərəkətə keçməsi daha doğru olar. Hazırda xarakterinə görə eyni görünən iki terror təşkilatı savaşı. İŞİD-in bu savaştan qalib çıxması, daha doğrusu silahlı PKK-PYD kürd təşkilatlarının zəifləməsi və hətta sıradan çıxmasından Türkiyə qazanacaq. Beynəlxalq hüquq baxımından Türkiyə PKK-ya qarşı geniş çaplı hərbi əməliyyat apara bilmirdi. Və Qərb ölkələri də buna imkan verməyəcəkdi. Türkiyə kürd bataqlığına girəcəkdi. Amma İŞİD-ə qarşı hərbi əməliyyat həm beynəlxalq hüquq baxımından, həm də bütün dünyanın dəstəyini almaq mümkün olacaq".

Ekspertin fikrincə, Ankaranın beynəlxalq koalisiyaya qoşulması bir neçə aspektdən Qərb üçün vacibdir: "Birincisi, kürd silahlılarının Türkiyə ordusu ilə birgə savaşıması PKK və PYD kimi qruplaşmalara siyasi legitimlik verəcək. Və bununla PKK və PYD yeni silahlar əldə etmək, eləcə də gələcəkdə kürd dövlətini yaratmağa bir az da yaxınlaşacaq. İkincisi, bu konflikt gələcəkdə mümkün olduğu qədər Türkiyənin içinə daşmaq. Lakin Türkiyə bunların hamısının fərqindədir. Yəhudi lobbisinin oyununa gəlməyəcək. Türkiyənin çox gözəl bilir ki, əvvəl-axır Qərb siyasi dairələri Türkiyənin oyun şərtləri ilə razılaşacaq".

□ KƏNAN

Müxalifətin mitinq hüququ

Azər RƏSİDOĞLU

Azərbaycan müxalifətinin sərbəst toplaşmaq azadlığı xeyli dərəcədə məhdudlaşdırılıb. Mitinq keçirtmək demokratiyanın tələbidir. Etiraz aksiyası keçirtmək normal ölkələrdə qəzəblə qarşılanmır. Azərbaycanda isə bunun tam əksinədir. Etiraz edənləri hakimiyyət əli altında saxladığı bir-neçə millət vəkili dən dili ilə təhqir edirlər. Şüarların tənqidi effekt yaratmadıqda "hakimiyyət qırğıları" mitinq iştirakçılarının sayına nəzər yetirməli olur. Etirazçıların sayı da sırf simvolik mahiyyət kəsb edir. Ölkədə hamı eyni cür düşüncəyə bilməz. Bu, anormallıq olardı. Odur ki, insanların etiraz etmək və sərbəst toplaşmaq hüququ mövcuddur və heç kəs bu haqqı məhdudlaşdırma bilməz. Demokratiya azlığın da hüququnun qorunmasını vacib edir. Azərbaycanda isə bu həqiqəti anlamayanlar kifayət qədərdir.

Xüsusilə vurğulamaq lazım gəlir ki, növbəti il ölkədə parlament seçkiləri keçiriləcək. Müxalifət seçkilərə hazırlaşmaq və protest elektoratını mobilizə edə bilmək üçün kütləvi aksiyalara önəm verməlidir. Odur ki, müxalifətin mitinq arzusunu iqtidarın təhqirlərlə qarşılamağı ab-surdur.

Düzdür, burada daha incə bir məqam da mövcuddur. Ölkədə ciddi dəyişikliklərə nail olmaq üçün kütləvi aksiyalarla yanaşı digər tədbirlər də həyata keçirilməlidir. Əks təqdirdə, aksiyalar ciddi nəticə verməyə bilər.

Kənar baxışdan görünən odur ki, fors-major baş verməzsə, 2015-ci ilə qədər ölkədə ciddi dəyişikliklərin baş verəcəyini, yaxud keyfiyyətə yeni fəaliyyətin baş tutacağına inanmaq sadələşmələrdir. Bu baxımdan, müxalifətin taleyini daha çox dünyada cərəyan edən proseslər müəyyən edəcək.

"MBD məkanında cərəyan edən demokratik proseslər Azərbaycana təsir edəcəkmi" sualı ən çox müzakirə edilən mövzulardandır. Vurğulayaq ki, Qarabağ münaqişəsinin mövcudluğu Qərbin Azərbaycanda demokratiyanı müdafiə etməsini də problematik edir. Digər tərəfdən, Rusiya çökmədikcə MDB ölkələrində demokratik proseslər qələbə çalacağı da qəliz təsir bağışlayır.

Baş verənlər demokratik inqilab dalğasının Rusiyanın içərilərinə doğru yayılana qədər davam edəcəyini ehtimal etməyə əsas verir. Moskva öz ölkəsində "rəngli inqilabları" yatırmağa vaxt sərf etdiyi dövərdə isə Qərb və Türkiyə artıq bölgədə daha da möhkəmlənmiş ola bilər.

Qərbin marağında ilk növbədə MDB məkanında Kremlin nüfuzunu heçə endirməkdir. Artıq Tiflis Kremlin təsirindən azad olmaq üzrədir. Gürcüstanı itirməklə Moskva Ermənistanı nəzarətdən məhrum olacaq, bu isə İran və Türkiyə sərhədlərinə çıxışdan məhrum olmaq deməkdir. Azərbaycana nəzarət isə Orta Asiyaya çıxış deməkdir. Bu baxımdan bu ölkə Qərb üçün daha vacibdir.

Orta Asiyaya Azərbaycan vasitəsilə çıxış əldə edən Türkiyə Tacikistan istisna olmaqla, türkdilli ölkələri öz təsirinə ala bilər. Orta Asiya Rusiya üçün eyni zamanda bu bölgənin enerjidaşıyıcılarını Avropaya nəql edəcək "Nabucco" layihəsini reallaşdırmaq üçün lazımdır. Qərb buna imkan verməmək üçün Moskvanı Qafqazdan qovmaq planını gizlətmir və bu planda Azərbaycanın önəmi daha qabarıq şəkildə özünü büruzə verir.

Rusiyanın Qafqazda mövcudluğu bir sıra amillərlə yanaşı Dağlıq Qarabağ probleminin həll edilməməsi ilə də bağlıdır. Lakin görünən budur ki, beynəlxalq güclər bu münaqişəni də Moskvasız həll etmək niyyətindədirlər. Bu isə Rusiyanın bölgədən tam getməsi ilə sonuclana bilər.

Bir sözlə, MDB məkanı böyük dəyişikliklər ərəfəsindədir. Demokratiya uğrunda növbəti dalğa gec-tez Azərbaycana da gəlib çıxacaq. Odur ki, bu proseslərə indidən hazır olmaq lazım gəlir.

Bir sözlə, SSRİ dağılarkən bu prosesə hazır olmayan respublikalar böyük zərbələr aldılar. Hazırda Rusiyanın imperiya maraqlarının dağıdılmasının növbəti mərhələsi başlayır. Ölkədə demokratik islahatlar etməkdə maraqlı olan və buna qadir olan qüvvələr daha böyük düşüncəyə bacarsalar, Azərbaycan bu dəyişikliklərdən daha ağırsız çıxa bilər.

Aksiyaların keçirilməsi cəmiyyətin demokratik dəyişikliklərə hazırlanması baxımından da vacibdir. Söhbət aksiyaların daha səmərəli olmasından gedə bilər...

Azərbaycanda son vaxtlar ticarət obyektlərinin tez-tez yandırılması belə şübhələr yaradıb ki, bu yanğınlar qəsdən törədilir. Üstəlik bir obyektin dəfələrlə yandırılması bu iddiada həqiqət payını bir qədər də gücləndirir.

Faktlara diqqət edək.

"Karvan" da yanğın

Oktyabrın 10-da Sumqayıt şəhərindəki "Karvan" ticarət mərkəzində yanğın baş verib. Hadisə nəticəsində ümumi sahəsi 10 min kvadratmetr olan 4 mərtəbəli ticarət mərkəzinin 1-ci mərtəbəsində 600 kvadratmetr sahədə və içərisində olan satış malları yanıb. Yanğın zamanı 1967-ci il təvəllüdü İqar Tərlan oğlu Əliyev ölüb, 6 nəfər fəhlə yanğınsöndürən-xilasedicilər tərəfindən xilas olunub.

Bu, "Karvan" da ilk yanğın deyildi. 1 il 9 gün əvvəl də-19 oktyabr 2013-cü ildə ticarət mərkəzinin yarıdan çox hissəsi - 6 min kvadratmetrlik bir ərazisi yanıb. Həmin gün mərkəzin sahibi Ağamirzə Əhədovun ad günü idi. Sahibkarın 76 yaşı tamam oldu. Belə məlumatlar vardı ki, bu, A.Əhədova ad günü "hədiyyəsi"dir. Həmin vaxt yanğının "Karvan" sahibinə 20 milyon manat ziyan vurduğu haqda məlumatlar vardı. Bu gün də "Karvan"dakı yanğınların hansı səbəbdən meydana gəlməsi bilinmir. Rəsmi qurumlar ilkin olaraq qısaqapanma versiyasını ortaya atmaqla işlərini bitmiş bilib. Qəsdən yandırılma faktının olub-olmamasını araşdırılmasını isə yaxına buraxmaq belə istəmir. Odur ki, yanğınlar davam edir. Bir ticarət mərkəzi dəfələrlə yanır. Odun əsarətində qalan təkə "Karvan" deyil.

"Binə" və "Sədərək" də yanğınlar...

"Binə" ticarət mərkəzi də sanki "taxıl zəmisidir" və günəşin qızmasından da yanır - 2014-cü il avqustun 12-də "Binə" Ticarət Mərkəzi yenə yanıb. Mərkəzdəki "Dağıstan bazarı" adlanan ərazidə baş verən yanğın az sonra söndürüldü.

9 ay əvvəl, 3 fevral 2013-cü ildə "Binə" ticarət mərkəzində ümumi sahəsi 200 kv.m olan 2 mərtəbəli paltar satış mağazası yanıb. Mağaza içərisindəki mallarla birlikdə, yaxınlıqda dayanmış "VAZ" markalı minik avtomobilinin mühərrik hissəsi, "QAZEL" markalı yük avtomobilinin banı, "FORD" markalı mikroavtobusun mühərrik hissəsi yanıb. Yanğın zamanı yüksək temperaturdan yaxınlıqdakı digər mağazanın şüşələri partlayıb.

"Sədərək" ticarət mərkəzində 16 iyul 2013-cü ildə baş verən yanğın Rüstəm Rza oğlu Quliyevə məxsus kafe tamamilə yanıb. Yanğınsöndürənlər yanğının digər obyektlərə keçməsinin qarşısını alıblar. 2 dekabr 2013-cü ildə "Sədərək" Ticarət Mərkəzində yanğın hadisəsi baş verib. Məlumatla görə, yanğın "Şirniyyat bazarı" adlanan ərazidəki anbarlardan birində olub. Yanğın anbarın ventilyasiya sistemindən başlayıb.

Ticarət mərkəzləri özü

yanır, yoxsa yandırılır?

Ərəstun Oruculu: "Əgər yanğınlar təkrarlanırsa..."

rək" Ticarət Mərkəzində yanğın hadisəsi baş verib. Məlumatla görə, yanğın "Şirniyyat bazarı" adlanan ərazidəki anbarlardan birində olub. Yanğın anbarın ventilyasiya sistemindən başlayıb.

"8-ci kilometr" bazarı yandı...

2010-cu ilin yanğın üzrə rekord vuran ticarət obyekti "8-ci kilometr" bazarıdır. Həmin il aprelin 29-da Nizami rayonu ərazisində "8-ci kilometr bazarı" kimi tanınan ticarət mərkəzində güclü yanğın baş verdi. "Diqlas" ticarət mərkəzinin arxa tərəfində paltar satılan hissədə başlanan yanğın bir neçə saat sonra ram etmək mümkün oldu.

Həmin il, 6 ay sonra, daha dəqiq desək 26 oktyabr 2010-cu ildə "8-ci kilometr" bazarında baş verən yanğın ticarət obyektinin ərazisinin 30-35 faizini külə döndərdi.

"AMAY" yandı...

2014-cü il sentyabrın 13-də sahibi həbsdə olan "A.M.A.Y" ticarət mərkəzinin 4-cü mərtəbəsində də yanğın baş verdi. baş verən yanğın ofislərdən birində başlayaraq lift şaxtasına qədər irəlilədi. Yanğının söndürülməsi zamanı istifadə edilən su 2 saylı "ASAN Xidmət" Mərkəzinin ofisinə də ziyan vurdu.

"AMAY" yandı... gələn ilin bu günlərində bir də yanmayacağına inan azdır. Çünki iri ticarət mərkəzlərində baş verən yanğınların səbəbi bir qayda olaraq sonradan ictimaiyyətə açıqlanmır. Müvafiq qurumlar ilkin qısaqapanma

açıqlaması ilə işlərini bitmiş hesab edirlər.

İri ticarət mərkəzlərində dəfələrlə təkrarlanan yanğınlarla bağlı araşdırma aparılmalıdır? Qəsdən yandırılma versiyası niyə araşdırılmır?

Ekspert nə deyir?

"Şərq-Qərb" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin sabiq əməkdaşı Ərəstun Oruculu baş verən yanğınlarla bağlı fikirlərini bölüşüb.

Mərkəz rəhbəri deyib ki, ticarət mərkəzlərində, ictimai işə obyektlərində, hətta ofislərdə Fövqəladə Hallar Nazirliyi yanğına qarşı xəbərdarlıq sistemi quraşdırıb: "Bütün bu obyektlər faktiki olaraq məcbur edilir ki, müvafiq standartlara uyğun həmin yanğına qarşı texnikanı, zəruri ləvazimatı konkret firmalardan alsın. Bu işlər bir neçə ildir ki, aparılır. Bunun qarşısında yanğından xəbərdarlıq sistemi işləmirsə, bu sistemin mükəmməlliyi sual doğurur. Digər tərəfdən, yanğınların böyük əksəriyyəti məhz ticarət mərkəzlərində baş verir. Özü də hər birində bir neçə dəfə! Nəzəri cəhətdən mümkündür ki, orada müxtəlif icarə obyektləri olduğuna görə, müxtəlif insanlar işlədiyinə görə bu yanğınlar sırf təsadüfi xarakter daşıyır. Amma eyni zamanda bu yanğınların təkrarlanmasını nəzərə alaraq o obyektlərdə nəzarət, təhlükəsizlik və profilaktika tədbirləri də gücləndirilməlidir. Əgər yanğınlar təkrarlanırsa, deməli bu işlər görülmür".

Yanan obyektlərin sahiblərinin dəyişdirilməsi...

Ə.Oruculu qəsdən yandırılma versiyasını istisna etmir: "Bir sıra hallarda yanan obyektlərin sahiblərinin dəyişməsi, təyinatının dəyişdirilməsi, sökülməsinin şahidi oluruq".

Ə.Oruculu yanğınlarla bağlı təhqiqatların nəticələrinin ortaya qoyulmasına da diqqət

çəkdi: "Yanğınla bağlı təhqiqatın nəticəsinin ictimailəşdirilməsinin şahidi olmamışıq. Bu günə qədər ortaya qoyulmayıb ki, istintaq aparılıb, bu qədər ziyan dəyməsinin səbəbi filan olub. Ümumi bir ifadə ilə - qısaqapanma ifadəsi ilə kifayətlənirlər. Bu çox ümumi bir ifadədir. Niyə həmin qısaqapanma nəticəsində ticarət obyektlərindən qat-qat böyük hündürlükdəki evlərdə yanğın olmur? Yoxsa orada hər şey idealdır? Ticarət obyektlərindən fərqli olaraq həmin evlərdə elektrikdən başqa qaz da var. Deməli risk dərəcəsi də yüksəkdir. Yəni evdə kimisi qaz açığı qoyub gedə bilər, kimisi elektrik şəbəkəsini əlavə yükləyə bilər. Yanğının ticarət obyektlərində meydana gəlməsi, özü də hər bir obyektde təkrarlanması çox müəmmalı bir haldır. Sonuncu belə yanğın "Karvan"da meydana gəldi və orada ölüm oldu. Ölüm hadisəsi varsa, deməli çox ciddi bir təhqiqat aparılmalıdır. "Yanğının səbəbi nədir" sualına cavab verilməlidir. Üstəlik bu "Karvan"da ilk yanğın deyil. Ötən ilin oktyabrında da orada yanğın olmuşdu. Hər 2 yanğının bir neçə gün fərqlə oktyabrda baş verməsi sosial şəbəkələrdə müzakirə olunan mövzulardandır. Həmin müzakirələrdə "Karvan"ın yerləşdiyi ərazidə yeni ticarət obyektinin tikintisi planlaşdırılır. Sanki bu məqsədlə yanğınlar qəsdən törədilir ki, rəqiblər sıradan çıxsın. Burada çox ciddi təhqiqata ehtiyac var".

Ə.Oruculu iri ticarət obyektlərində natəmiz rəqabətin nəticəsi olaraq qəsdən yandırılmanın mümkünlüyünü istisna etmir: "Bütün versiyaları gündəmdən çıxarmaq üçün ciddi təhqiqat aparılmalıdır. Hər dəfə bəyan edirlər ki, yanğına səbəb qısaqapanmadır. Əgər 1, 2, 3... 10, 15-ci obyekt qısaqapanmadan yanırırsa, sonradan həmin obyektlərdə niyə profilaktiki iş aparılmır? Niyə yanğın təhlükəsinin aradan qaldırılması üçün müvafiq işlər aparılmır? Bəs FHN-in işi nədən ibarətdir?"

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV**
P.S. Məvzu ilə bağlı müvafiq qurumların da mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyan oktyabrın 10-da Minskdə ölkəsinin Avrasiya İttifaqına üzvlüyü haqqında sənədi imzaladığı bir vaxtda İrəvanda müxalif üçlüyün - Çiçəklənən Ermənistan Partiyasının, Erməni Ümummilli Hərəkatının və İrs Partiyasının birgə mitinq-yürüşü olub.

On minlərlə aksiyaçı İrəvanın mərkəzi küçələri ilə yürüş edərək "Serjik, get!" şüarı səsləndirib. Onların önündə erməni mətbuatında "möhtəşəm üçlük" adı verilən keçmiş prezident Levon Ter-Petrosyan, ölkənin ən iri oliqarxi hesab edilən Qaqik Tsarukyan və prezidentliyə keçmiş namizəd Raffi Ovanisyan gedib. Hesab olunur ki, bu, Qarabağ klanının Ermənistanda hakimiyyətə olduğu 17 ilə yaxın müddətdə hakim klana qarşı formalaşmış ən güclü müxalif aliansdır. Qaqik Tsarukyan Ermənistan iqtisadiyyatının əhəmiyyətli hissəsinə nəzarət edən, güclü iqtisadi-maliyyə və siyasi rıçaqlara malik olan oliqarxi kimi dəyərləndirilir. Bu mənada güman olunur ki, Ermənistanın nazirliklərinin böyük hissəsi bu aliansın arxasındadır. Aksiyacılar qarşısında çıxış edən Levon Ter-Petrosyan deyib ki, Sərkisyanın rejimi özünü tamamilə tükətdib və bu, artıq xarici qüvvələr üçün də aydındır. Onun sözlərinə görə, indi Ermənistanda hakimiyyəti dəyişmək üçün ən əlverişli məqamdır. (Virtualaz.org)

"Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyanın bu gün Avrasiya İqtisadi Birliyinə daxil olmaq üçün sənədə qol çəkməsi ölkə müstəqilliyinin itirilməsilə nəticələndi". Bunu isə İrs Partiyasının lideri Raffi Ovanisyan deyib. Onun sözlərinə görə, Sərkisyan xalqın iradəsinə əlindən alaraq hakimiyyəti zəbt edib. "Onun prezidentliyi legitim deyil, deməli belə çıxır ki, onun imzaladığı sənədlərdən heç bir mənası yoxdur. Sərkisyanın hər addımı boşdur və bizim üçün heç nəyə yaramır", - deyir partiya lideri bildirib. Ancaq Ter-Petrosyan aksiyada ölkənin geosiyasi oriyentasiyası haqqda suallar qaldırmamağı, Avrasiya İttifaqına üzvlüyə qarşı şüarlar səsləndirməməyi də məsləhət görüb. "Mən əvvəlki çıxışlarımda demişəm ki, Ermənistanın Avrasiya İttifaqına üzvlüyü qaçılmazdır" - o bildirib. Görünən budur ki, ermənilər ikili oyun oynamağa, sadəcə fürsətdən yararlanıb Sərkisyanı devirməyə çalışır. Ter-Petrosyan müxalif hərəkatın Sərkisyanı hakimiyyətdən uzaqlaşdırmaq üçün yalnız konstitusional metodlardan istifadə edəcəyini deyib. Onun sözlərinə görə, toplaşanlar təxribatlardan qaçmalı, hətta liderləri bəyənməsələr də onların qərarlarına əməl etməlidir.

"Çünki liderlər daha böyük informasiyalara malikdirlər və onların analizi əsasında qərarlar çıxarırlar" - Ter-Petrosyan bildirib. Prezidentliyə keçmiş namizəd Raffi Ovanisyan da hakimiyyət dəyişikliyi üçün heç vaxt olmayan imkanın yarandığını deyib. Onun sözlərinə görə, müxalif qüvvələr yekun məqsədə çatana qədər partiya maraqlarını arxa plana keçiriblər.

İrs Partiyasının parlament fraksiyasının rəhbəri Rubik Akopyan isə çıxışında deyib ki, hakimiyyətin siyasəti bütün istiq-

mətlərdə iflasa uğrayıb. Onun sözlərinə görə, yaranmış situasyadan çıxış yolu hakimiyyəti dəyişməkdir və bu gün hakimiyyət dəyişikliyi tamamilə realdır. Prezidentliyə keçmiş namizəd Raffi Ovanisyan da hakimiyyət dəyişikliyi üçün heç vaxt olmayan imkanın yarandığını deyib. R.Ovanisyan Sərkisyanın legitim prezident olmadığını, bu səbəbdən imzalarının da legitim hesab edilməyəcəyini vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, ötən ilki seçkilərdə Sərkisyan hakimiyyəti xalqdan oğurlayıb.

Hazırda formalaşmış müxalif aliansın tərkibində Qarabağ klanının nümayəndələri yer almır, faktiki olaraq bu alians Qarabağ klanına qarşı formalaşmış qüvvədir. Bu səbəbdən hakimiyyəti geri qaytarmaq ambisiyaları olan Köçəryanın bu aliansda yer alması başadüşüldür. Ter-Petrosyan da çıxışında Köçəryanın bu aliansa qoşulmasına qarşı olduğunu ifadə edib. "Əgər Köçəryan da bu hakimiyyətin getməsinə istəyirsə, qoy öz hərəkatını formalaşdırsın və mübarizəyə başlasın. Biz buna görə ona ancaq minnətdar olarıq" - keçmiş prezident bildirib

Fakt budur ki, onsuz da rəzil həyat yaşayan ermənilərin vəziyyəti Sərkisyan dönəmində daha da ağırlaşdı. Hətta Serjik bu vəziyyətə görə ermənilərin özlərini günahlandırdı. Üstəlik, Qarabağ məsələsində də düşmən mövqelərini beynəlxalq miqyasda möhkəmləndirə bilmədi. Bəs, Sərkisyan rejiminin devrilməsi Qarabağ məsələsinin həllinə hansısa müsbət təsirlər göstərə bilərmi?

Politoloq Vəfa Quluzadə deyir ki, ermənilər Sərkisyanı devirib, normal, Ermənistanın milli maraqlarını qoruya biləcək hakimiyyət qursa, bu, ilk növbədə onların özü üçün çox böyük hadisə olar: "Çünki nə bizim torpaqların işğalı, nə Azərbaycan və Türkiyə ilə hazırkı münasibətlər ermənilərə sərf etmir. Ancaq Ermənistan Rusiya tərəfindən idarə olunur. Məqsədlə şəkildə belə vəziyyət yaradılır ki, Ermənistan pis vəziyyətdə qalsın. Ancaq mən inanmıram ki, ermənilər Rusiyanın cəy-nağından çıxıb bilsin. Günün birində Rusiyanın təsir dairəsində olan Ermənistanın güc strukturlarını aksiyalar yatıracaq".

Bu arada Rusiya Federasiya Şurasının beynəlxalq məsələlər üzrə komitəsinin sədr müavini Vladimir Cabarov Qarabağ probleminin həll edilməsi yolunda Azərbaycan qarşısına qoyulmuş əsas şərtlərdən danışdı. Məlumatla görə, o, Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv olmaq qərarını verəcəyi təqdirdə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll edilə biləcəyini deyib: "Bu elə münaqişənin həll variantıdır. Çünki hər iki ölkə eyni iqtisadi birlikdə olacaq". Onun sözlərinə görə, Rusiya Azərbaycanla konstruktiv əməkdaşlığa belə bağlıdır. Komitə rəsmisi bildirib ki, Azərbaycan sözügedən ittifaqa üzv olacaq

Qarabağ

Ermənistan müxalifəti Qarabağ

klanına qarşı birləşib

Düşmən ölkə qarışdı; Rusiyaya sığınan Sərkisyanın qarşısına "Sejrik, çıx get" tələbi qoyuldu; Rusiyadan Azərbaycana Qarabağ şərti

Vəfa Quluzadə: "Əgər Rusiya bir rayonu geri qaytarsa, Ermənistanda antirus inqilabı olacaq"

təqdirdə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə nail oluna bilər.

V.Quluzadə isə bu mövqeni ciddi hesab etmir: "Putin bizə də mesaj göndərmiş ki, mən Avropa İttifaqına üzvlüyə etiraz etmirəm, amma bunun şərtləri var. Hətta mən vəzifədə işləyən dövrdə ermənilər 7 rayondan çıxmağa hazır deyildi. Kəlbəcərlər, Laçın strateji yer idi, yaxud Şuşada bni-zəməxtariyyət təklif edirdi. Onlar bizə heç nəyi qaytaran deyil. Müstəqilliyimizdən imtina etsək də, Qarabağ azad olunmayıq. Rusiya heç nə etmək fikrində deyil, ancaq bizi sürüyüb ittifaqa

salmaq istəyir. Kırım da almaq fikrində deyildilər, lakin günün birində işğal etdilər. Əgər Rusiya bir rayonu geri qaytarsa, Ermənistanda anti-rus inqilabı olacaq. Üstəlik, ermənilər bu torpaqları işğal olunmuş yox, "azad olunmuş" sayır. Ona görə də Rusiyanın bu addımı atması real deyil. Bu gün masanın üstündə müzakirə üçün konkret heç nə yoxdur. Odur ki, gərəkdir aldandırmayacağıq. Qoyun onlar Qarabağ məsələsinin həll etsinlər, sonra biz Avrasiya İttifaqına qoşulacağıq. Ancaq biz qoşulsaq, deyəcəklər bu gün, sabah torpaqlar qayıdacaq və mə-

"Adı Gömrük İttifaqıdır, ancaq Ermənistanın bu birliyə üzv olan ölkələrin heç biri ilə gömrük əlaqəsi yoxdur. Üstəlik, Ermənistan təhlükəli oyuna girşərək Dağlıq Qarabağ da qeyri-rəsmi şəkildə bu birliyə üzv etmək istəyir. Başqa sözlə, Azərbaycanın işğal altındakı torpaqlarında istehsal olunan məhsulları Ermənistan üzərindən Rusiya, Belarus və Qazaxıstanın bazarına daşımaq istəyir. Buna yol vermək olmaz! Ona görə də yaxın tərəfdaşlarımız olan Qazaxıstan və Belarus vəsi-təsilə bu təhlükəli oyuna "yox" deməli, Ermənistan hakimiyyətinin bu planlarını pozmalıyıq. Əks halda Azərbaycanla Gömrük İttifaqına və Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv olan dövlətlərlə münasibətlərində gərginlik yarana bilər. Biz azərbaycanlıların qanı və malı üzərində istehsal edilən Dağlıq

Qarabağ məhsullarının Rusiya, Qazaxıstan və Belarus bazarına azad girişinə seyrçi qala bilmərik. Başqa sözlə, Ermənistanı Gömrük İttifaqına və Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzvlük də xilas etməyəcək".

İrəvandakı aksiyalara diqqət çəkən politoloq hesab edir ki, hadisələrin bu cür inkişafı Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyi ilə nəticələnmə bilər: "Əgər müxalifət və cəmiyyət Sərkisyanı məcburi şəkildə istefaya yollamasa belə, növbəti seçkilərdə Ermənistan Qarabağ klanından qurtulmalıdır. Qarabağda azərbaycanlıları qətlə yetirənlər, Xocalı soyqırımını törədənlər münaqişənin həllində maraqlı deyillər. Ancaq bu heç də o demək deyil ki, onların yerinə müxalifət gəlsə və ya Ermənistan prezidentini qarabağlı olmasa, bu, avtomatik Qarabağ münaqişəsinin həllini sürətləndirəcək. Buna baxmayaraq, Ermənistanın yeni hakimiyyəti ilə danışmaq daha rahat olacaq. Məncə, Azərbaycan hakimiyyəti, ictimaiyyət və qeyri-hökumət təşkilatları indiyə "Ermənistan müstəqil dövlət deyil" deyərək tam haqlıdır. Köçəryan və Sərkisyan fabriki və zavodları Rusiyaya peşkəş edərək, düşünürdülər ki, Ermənistanın iqtisadi və sosial problemləri həllini tapacaq. Tapmadı, əksinə, tənəzzül bütün sahələri bürüdü, sosial problemlər dərinləşdi, zavod və fabriklərin qapılmasına kilid vuruldu, ölkəni tərk edənlərin sayı durmadan artdı. İndi də Sərkisyan Ermənistanı Gömrük İttifaqına və Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv edərək yenə düşünür ki, heç olmazsa bu dəfə Rusiya in-saflı davranaraq Ermənistanı əl tutacaq. Yenə əl tutmayacağıq. Qərbin sanksiyaları ilə üzleşən, neftin bahalaşmasından iqtisadiyyatında problemlər yaşayan Rusiyanın nəyinə lazımdır ki, Ermənistanı investisiya yatsın, kreditlər yönəlsin? Rusiyada Ermənistanı nökrə dövlət kimi yanaşırlar. Nökrə əlavə xərc çəkmək nəyə lazımdır ki? Onsuz da sənin boyundurğun altındadır. Odur ki, Ermənistan cəmiyyəti və müxalifəti bu cür həyatdan bezib, dəyişiklik tələb edir. Sərkisyan ağır olacaq. Ermənistan cəmiyyətinin müqaviməti getdikcə artacaq".

E.Şahinoğlu qeyd edir ki, Ermənistanın Gömrük İttifaqına və Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzvlüyü absurddur. Çünki Ermənistanın bu quruma üzv olan dövlətlərin heç biri ilə sərhədi yoxdur. Yeri gəlmişkən, ATƏT-in Minsk qrupunun ABŞ-dən olan həmsədri Ceyms Uorlik Minsk qrupunun digər həmsədrleri Pyer Andriyö (Fransa) və İqor Popov (Rusiya) ilə birlikdə oktyabrın 14-18-də regionda səfərdə olacaq. Bu barədə Modern.az-a ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib. Mətbuat zamanı həmsədrlər Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin Paris görüşünə hazırlıq məsələsinə müzakirə edə-cəklər. ABŞ səfirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib: "Biz Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin görüşünü səbirsizliklə gözləyirik".

"Deyirlər dustaqları buraxacaqlar..."

Elsad PASASOY
epashasoy@yahoo.com

Sübhəm yox ki, Azərbaycan iqtidarında da Jirinovski-yə nifrət edənler az deyildi. Elə Ziyafət Əsgərov rusiyalı həmkarına "təlxək" deməmişdimi? Hətta Mixael Zabelin Bakıya gələn Rusiya Dövlət Dumasının vitse-spikeri ilə görüşdən imtina etmişdi. Ancaq buna baxmayaraq, hakimiyyət reallıqları qəbul edib LDPR sədrinə "yaşıl işıq" yandırdı. Budur, Jirinovski Azərbaycana işləyir, Moskvada tədbir keçirib, Bakı ilə dostluqdan danışır. Deməli, bizim iqtidar istəsə, bir çoxları ilə normal münasibətlər qura bilər - təbii ki, ermənilər xaric...

Erməni demişken, Sərkisyan hökumətinin Gömrük İttifaqına qoşulmasını rəsmiləşdirirdi bir vaxtda Azərbaycan üçün mövqelərini dünyada möhkəmləndirmək üçün yaxşı fürsət yaranıb. Ermənistanı himayə edən Qərpbərəst qüvvələr belə gördülər ki, erməni hakimiyyəti Rusiyanın kəbinlisi olmaqdan kənara çıxmaq cəsarətində deyillər. Yeni elə bir ab-hava yaranıb ki, dünya Azərbaycana "dilinə (oxu: neft-qazına) görə dilçəyi də var" statusunda bir ölkə kimi baxa bilər. Təbii ki, bunun üçün bir sıra ciddi addımların atılmasına ehtiyac var. Biz demirik ki, Avropa Birliyi ilə assosiativ saziş imzalayıb Azərbaycanı o da salağ. Yeter ki, ölkədəki dustaqlar azad olunsun. Onda Ermənistanın mövqeləri xeyli zəifləyəcək, Qarabağ məsələsində balans xeyrimizə işləyəcək. Bu gün varlı Azərbaycanın başını aşağı edən yeganə amil insan haqları məsələsi ilə bağlıdır...

Ölkəmizin beynəlxalq səviyyədə imicinin heç də ürəkəçən olmadığını görmək üçün elə Avropa və Amerikadan gələn son təzyiqləri xatırlasaq, kifayətdir. Obama Azərbaycanın adını az qaldı "şər üçbucağı"na sala, Avropa Parlamenti qətnamə qəbul etdi, insan haqları təşkilatları siyasi məhbusları azad etməyə çağırdı, mükafatlar verdi. Bütün bunlara Bakıdan sərt reaksiyaların verilməsi vəziyyəti yaxşılaşdırmağa doğru dəyişməyəcək.

Deməli, günün birində sanksiyaların reallaşmasını gözləmədən hərəkətə keçmək lazımdır. Nə qədər ki, siyasi motivlərlə həbs olunanlar, ədalətsiz məhkəmə nəticəsində ağır cəza verilənlər, təqiblər var, Qərb də ara-sıra Azərbaycanın adını "qara siyahı"da hallandıracaq. Odur ki, gərək Bakı beynəlxalq aləmin Azərbaycana təzyiqlər göstərmək üçün axtarıb ortaya qoyduğu bütün bəhanələrini aradan qaldırmağa çalışsın. Unutmayaq ki, Ermənistanın Rusiya ilə kəbin kəsdirməsini dünya "blokada şəraitində olan ölkənin çıxılmaz şəraiti" ilə izah edəcək, bunu həzmə verəcək. Ancaq Azərbaycanda insan haqları və demokratiya, QHT-lərin ağır durumu ilə bağlı vəziyyətin üstündən keçməyəcək, bu məsələlər dəim başımızın üstündə "Damokl qılıncı" kimi asılacaq.

Jirinovski ilə dil tapan hökuməti Azərbaycan xalqına bu rus şovinistindən çox-çox hörmət bəsləyən Qərb institut və sivil təşkilatları ilə də normal münasibətə önəm verməlidir. Sözsüz ki, həbslərlə bağlı dövlətə və millətə xəyanət faktoru varsa, bunlar araşdırılmalıdır. Amma əgər Qarabağ döyüşçüsü Tofiq Yaqublunun qızı atası ilə görüşmək üçün "zon"un qabağında boynubükük qalır və hətta görüş imkanı da yadılmırsa, bunun normal izahı yoxdur. Dünən Nigar xanımın statusunu oxuyanda özümü də bu duruma görə günahkar saydım... Yazır: "Bu qədər həvəslə gəl və sənə görüş verməsinlər. Adama nə qədər yalan vəd vermək olar? Özümü Hüseyin Gəvidin getdiyi qatarıda onu görmək umidiylə hər dəfə vəqzala gələn Müşkinaz xanım kimi hiss edirəm". Bəli, indi 30-cu illər deyil, Azərbaycan müstəqil dövlətdir, Sibire sürgün də yoxdur. Ancaq müsavətçi qızı özünü o illərdəki kimi hiss edir. Ağrıdır. Azərbaycanı canı qədər sevən insan(lar) niyə həbsdə qalsın ki? Yaxud gənc fəal Rəşadət Axundovun övladı niyə atası ilə məhbəsdə görüşməlidir? "Niye"lər çoxdur...

Bəlkə öz içimizdə bütün bu suallara cavab axtaraq, çıxış yolunu tapaq - Avropa və Amerikasız. Əminəm ki, beynəlxalq təşkilatların tələbləri iqtidarda bir az da qıcıq yaradır. Ona da sübhəm yox ki, Milli Şuranın "Siyasi məhbuslara azadlıq" aksiyası siyasilərin azadlığını tezləşdirməyəcəni. Adətən, iqtidar bununla bağlı bildiyi vaxtda qərar verir, təzyiqləri qəbul etmədiyi üçün...

Bizim həll olunmalı daha ciddi problemlərimiz var: torpaqlarımız işğalda, ata yurduna gedən Dilqəmlə Şahbaza da Xankəndində divan qurulub. Parçalanmış cəmiyyətlə, üstəlik beynəlxalq basqı ilə problemlərin üstünə getmək olmaz. İŞİD bayrağının Bakıda dalğalanması sadə məsələ deyil, aqır təhdiddir. Günün birində burda da tətiyi çəkə bilərlər. Azərbaycanlıları qoyuna bənzədən Jirinovski vaxt ayrırlarımız qoy bir millətini və dövlətini sevenlərə də vaxt ayırsın. Əsl vaxtdır, 18 Oktyabr gəlir. İndi də deyirlər həmin gün buraxacaqlar. Allah ələsin! Görün ölkədə nə qədər insan Müşkinaz xanım kimi boynubükük qalıb...

Bakının qədim məhəlləsi "Sovetski" xəritədən rəsmən silinir. Məhəllədə kütləvi şəkildə sökhasök prosesi gedir. Artıq bu köhnə məhəllə tarixinə qovuşur. 2015-ci ildə Bakı nostalji ilə yaşayanlar üçün, sadəcə, xatirələr qalacaq. O da müğəni Eyyub Yaqubovun söküntülərlə bağlı ifa etdiyi son nəğmədə.

Çünki məhəllənin Murtuza Muxtarov, Mirzə Fətəli, Mirzə-ağa Əliyev küçələrində yaşayanlar bir-bir mənzillərini tərk edirlər, söküntünün miqyası genişlənir. Hökumətin ilk gündən elan etdiyi təzminatın məbləği isə dəyişməz qalır - bir kvadratmetr üçün 1500 manat. Bununla da, paytaxtın köhnə yaşayış massivini şumlanırlar.

"Sovetski" məhəlləsinin hər addımında uçulub-dağılmış tikililər, yarımçıq vəziyyətdə olan evlər, divarlarda say-sız-hesabsız elanlara rast gəlinir. Belə ki, vətəndaşlar evlərini satışa çıxarıblar, plana düşən bu mənzilləri kimlərsə alacağına sadələhçəsinə ümid edirlər.

Amma mülk sahibləri isə onlara verilən kompensasiya ilə barışmış kimi görünür. Çünki ilin əvvəlində olan etirazlardan sonra "Sovetski"də bir susunluq müşahidə olunur. Ötən bazar günü də plana düşən küçələrdə olarkən sakitlik idi. Qarşılaşdı isə M.Muxtarov, M.Fətəli küçələrində evlər bir-bir uçurulur.

Yanvar ayında isə söküntünün ən böyük dalğası gözlənilir. Bu dalğanın özü ilə bərabər etirazlar dalğasını da gətirəcəyi istisna olunmur. Metronun "Nizami" stansiyasının arxasındakı evlərin başdan-ayağa yerlə-yeksan olunması nəzərdə tutulub. Söhbət M.Muxtarov küçəsinin bütövlükdə sökülməsindən gedir.

Məhəllə sakinləri də bu sakitliyi yanvarda gözlənilən tufanqabağı sükuta bənzədirlər. Ehtimal olunur ki, M.Muxtarovun kütləvi şəkildə sökülməsinə başlansa, etirazlar da baş qaldıracaq. Hələlik isə hökumət evləri tək-tək sökməklə daha sakit şəkildə prosesi idarə edir. Mənzillərini tərk edənlər isə əsasən mülklərinin kvadratı çox olanlardır. M.Fətəli küçəsində tikinti nəzərət edən bir şəxs bizimlə söhbətində hökumətin "Sovetski" siyasətinə haqq qazandırdı:

"Kimin kvadratı çoxdursa, ev ala bilər. Bakıda yeni binalarda kvadratı 800 manatdan mənzil almaq olar. Burda faciə düzəltmək lazım deyil. Kimin evinin kvadratmetri azdırsa, bu, onun problemdir. Vaxtında tənbellik etməyib, pul qazanıb kvadratını artırardı. Ailə başçısı qızını köçürəndə əvvəldən hazırlaşır, xırda-xırda pul yığıb cehiz alır. Bu da ona oxşayır. Gələcəyini fikirləşməyib, quş damına oxşayan evlərdə yaşayıblar".

"Sovetski" xəritədən

sürətlə silinir

Bakının köhnə məhəlləsində söküntünün miqyası genişlənir; evlər uçurulur, təzminatın məbləği isə dəyişməyib; yanvarda yeni etiraz dalğası gözlənilir...

Adamları həvəsdən salırlar ki, onsuz da şikayətin mənası yoxdur, bir qəpik də artıq verilməyəcək. Camaat da oturuşu sakit. Ona görə heç kəsədən səs çıxmır. Qonşularına da deyirəm ki, gəlin yığışaq, belə olmaz. Ancaq heç kimdən səs-səmər çıxmır".

Sakinlərin sözlərinə görə, "Sovetski"də aksiyaların da-

yanması ilk günlərdə keçirilən mitinqlərdə olan həbslərlə əlaqədardır. Nureddin adlı məhəllə sakini vəziyyətlə bağlı bunları deyir: "Bir-iki nəfəri tutdular, hamının gözü qorxdu. İndi də yanvarda əsas söküntü başlayacaq.

Camaat danışır ki, mərəke qopacaq. Vallah nə bilim, belə getmə, heç onda da millətdən səs çıxmıyacaq. Nə baş verdi,

heç biz də başa düşmədik. Mitinqlərdən sonra heç kəs dinmədi. Deyəsən bir qəpik artırıb, subullar, yox. Yeni Abid Şərifov nə dedisə, elə də oldu. Kvadratına 1500 manatdan bir qəpik də o yana keçmirlər. Kimin kvadratı çoxdursa, onu başa düşdük. Amma az kvadratlı evlərdə yaşayanlar da danışmır".

Sakinlərin dediyinə görə, söküntü işləri yanvardan may qədər davam edəcək. Bakıda keçiriləcək Avropa Yay Oyunları ərəfəsində isə söküntüyə fasilə veriləcəyi gözlənilir. Hökumət 2015-ci ilin sonuna kimi nəzərdə tutulan planı yekunlaşdırmaq istəyir. Evi söküləcək M.Əliyev küçəsinin sakinlərinin bir qrupu ilə söhbətdə öyrənirik ki, vətəndaşlar aldadılb.

Onların dediyinə görə, baş nazirin müavini Abid Şərifov, Yasamal rayon rəhbərliyi və Maliyyə Nazirliyi əhalidən möhlət istəyərək, qiymətləndirmə məsələsinə yenidən baxılacağına vəd verib. Aylarla sürən bu "çözüm sürəci"nin sonunda A.Şərifov efiyə çıxaraq təzminatın məbləğinin dəyişməyəcəyini açıqlayanda əhali ruhdan düşüb.

"Abid müəllim bizə dedi ki, heç kəs evindən zorla çıxarılmayacaq. Düzdür, məcbur olarırlar. Amma plan varsa, deməli sökəcəklər. Camaat da bir-birinə baxıb, evindən çıxır. Görür qonşusu köçür, ümitsizləşir, təslim olub, o da 1500 manatla barışır,-deyə yerli sakin Əsəd deyir. Amma məhəllə sakinləri yanvarda nə olacağını da bilmirlər. Onlar etirazların başlayacağını istisna etmirlər. Hər şey yeni ilin əvvəlində müəyyən olacaq.

Xatırladaq ki, "Sovetski" ərəzində nəhəng tikinti layihələri həyata keçiriləcək. Hətta bu məqsədlə İtaliyadan olan memar, arxitektör və dizaynerlərin bir qrupu Azərbaycana dəvət olunub. Onlar Bakının Baş Planına uyğun olaraq, böyük Milli Parkın (məşə zolağının) yaradılması üzrə layihə işləyib hazırlayıblar.

Bu yaşıl zolaq metronun "Nizami" və "Elmlər Akademiyası" stansiyaları arasındakı böyük bir ərəzini əhatə edəcək. Bakıda olan italyan jurnalist xanım Sandro Teti bildirmişdi ki, onun həyat yoldaşı da İtaliyadan Bakıya dəvət olunan memar-arxitektör qrupuna daxildir.

***

Dünya birjalarında neftin qiymətinin ucuzlaşması prosesi gedir. Azərbaycanın dövlət büdcəsinin böyük hissəsinin məhz neft satışından gələn gəlirlər hesabına formalaşması ucuzlaşma prosesinin Azərbaycana təsirsiz ötürməyə əsas verir. Prosesin ciddiliyini artıq hakimiyyət də nəzərə almağa başlayıb.

Vahid Əhmədov

neft sektorunun payına düşür. Bu o deməkdir ki, Azərbaycanın ixrac etdiyi hər 100 dollardan 94 dolları neft məhsullarıdır. Nazirlər Kabineti ilə keçirilən müşavirədə də ölkə prezidenti Azərbaycanın ümumdaxili məhsulda qeyri-neft sektorunun payının artmasına baxmayaraq, Azərbaycan iqtisadiyyatında neft sektorunun payının yüksək olaraq qaldığını bildirib. Dövlət başçısı qeyri-neft sektorunun ixracatının stimullaşdırılması ilə bağlı göstərişlər də verib".

Deputat hesab edir ki, qısa

Qoyun kimi oyun

Sevinc TELMANQIZI
s.qurbanova@gmail.com

Mən əslində təəccüblənmədim. Adını deputat qoyan şəxsin mitinqə gədənəri o formada təhqir etdiyini eşidəndə zərər qədər də heyrətə düşmədim. Nəymiş? "Məhsul" stadionundakı aksiyaya gədənəri qoyunlarla müqayisə edib bu adam. Birincisi, məşhur ifadədə deyilən kimi, bir sözə baxaram sözdürmü, bir də onu deyənə baxaram, adamdırı deyə... Ondan sonrası hekayə, rəvayət, epopeya, felyetonur mənəncün. Sözü deyən kimdi? Hansı yolla seçildiyi el-ələmə bəlli olan birisi. Onun sözünün nə zaman, hansı çəkisi olub ki, indi də önəm verilir?

Adamların zamanında bəlli təyinatı olub. İndi də bu təyinat əsasında hərəkət edirlər. Mükafatlarını, pul-paralarını ona görə alırlar. Bir sözlə, ona görə yaşayırlar. Başqa şansları yox. Yola da o cür davam etmək məcburiyyətindədirlər. Əks halda, çövrəkləri, havaları, suları kəsilər. Nə qədər çox söyüş, təhqir... bir o qədər çox mükafat. Prezident seçkiləri ərəfəsində balıq Hafiz niyə aktivləşmişdi? Hökumət qəzetlərinin, sarı-qara saytların təyinatı nədir sizcə? Büdcədən nə qədər pul silinir onların hesabına. Niyə? Təkcə balalarına çörək aparsınlar deyə? Xeyr, ara qarışdırınsınlar, müxalifəti, müxalifətçiləri, azad media nümayəndələrini gözden salsınlar, onları şərhləsinlər deyə...

Amma insanı ağırdan təkcə bu deyil. Düşünərsən ki, yeldi də, əsdi getdi... Bir gün, beş gün sonra bu sözü deyənlerin cəmiyyətdəki yeri ibrətamizdir. Sizi inandırırım, bu adamlar toylarda masanın başında əyləşdirilir, qohum-əqrəba arasında nüfuzları olur. Bunlara zəng edəndə "müəllim" in, "gözəl insan" in biri beş qəpikdən səslənir. Bərkə düşsən, hətta qohum-əqrəba balaca uşaqlarına da onu nümunə göstərir. "Baaax, öz hesabına necə yüksəkdi"-filan tipli azərbaycanlı öyüd-nəsihəti. İnsanlara yaxşı yaşamanın pis formulasını göstərir bu cür tiplər. Olduqca zərərli təbliğat gedir. Bahalı maşın, dəbdəbəli ev, lüks yaşayış... üçün hər şeyin məqbul olması ilə bağlı fikir yaranır yetişən nəsilə. Sən nə qədər etsən də, bu çoxluqda ala qarğa misali özbaşına qalırınsan. Səni dəli bilirlər, maymaq, ağılsız, bacarıqsız sanırlar. Halbuki onların dediyi kimi yaşamaq rus bazarlarında saxta çeçen dolları almağa bərabərdir.

"Qurdlar Vadisi" nə baxa-baxa böyüyən optimist nəslin nümayəndələriyək əksərimiz. İndi o filmdəkilər belə bizə gülməli görünür. O gün məktəbin qabağında ki yeniyyətəmələrdən biri elə belə də dedi: "Polat Aləmdar çurbandı. Bizimkilər bir güllə vuranda beş maşın birdən aşır, üç maşın yox..." Bəli, indi bizim öz poladımız, mematilərimiz, abduhəylərimiz... var. Gizli dövləti də qurublar, konsey də toplanıb, gizli qərarlar da verilir. Zarafat deyil, dünənə qədər Yeşilcam kinolarında gördüyümüz körpü intiharları hər gün Koroğlu metrosu yaxınlığında yaşanır. Özünü yandıranlar, manyak qatillər, uşaq oğurları, orqan satıcıları... Bunların hamısı adiləşib, adidən də adi olub.

Hər şey cəhənnəm, dünənə qədər bütün milləti qoyun adlandıran birisini baş tacı edən məmləkətdə yaşamırıqmı? Adam hamımızı söyəndən sonra fəxri qonaq olmadımı ölkəmizdə? Siz "onu sındırdıq" rəvayətlərinə inanmayın. Bu, döyülən uşağın "heç ağrıtmadı ki..." deyərək, ağlaması fəson bir şeydir. Adam döyülürsə, heç vaxt sevindiyindən ağlamır. Ağlamaq üçün göyden ciddi sifariş gəlməlidir.

Həyat bumeranq kimidi. Atdığın bir gün sənə geri qayıdacaq. Biz azad insanları təhqir edib, sonra onların yanına sığınan çox insan gördük. Utanmayın, sizi də gözleyirik...

Bu da belə sitatın sonu...

"Neftin ucuzlaşması iqtisadiyyatımıza təsirsiz ötürməyəcək"

Vahid Əhmədov: "Büdcədə neftin qiymətinə yenidən baxılması qaçılmazdır..."

Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin son iclasında dünya bazarında neftin ucuzlaşmasının Azərbaycan iqtisadiyyatına mənfəət təsirlərini azaltmaq üçün konkret tədbirlər görülməsi barədə göstəriş verdi.

Milli Məclisin iqtisadi siyasət komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov da hesab edir ki, neftin

ucuzlaşmasının mənfəət təsirlərini minimuma endirmək üçün bir sıra addımlar atılmalıdır və ölkə başçısının göstərişi yerində verilib: "Azərbaycan neftinin qiymətində də ucuzlaşma ehtimalı istisna deyil. Bu proses bütün dünyada gedir. Azərbaycan nefti də ucuzlaşa bilər. Güman edirəm ki, 2015-ci ilin müəyyən olunmuş büdcəsində neftin

qiyməti 85-90 dollar arası olacaqdır. Nazirlər Kabineti keçirdiyi son iclasında neftin qiymətinə xüsusi diqqət yetirilməli olduğunu deyib. Neftin dünya bazarında qiymətinin düşməsi Azərbaycan iqtisadiyyatına da təsir göstərəcək. Bizim ölkə üçün neftin dünya bazarında qiyməti əhəmiyyətlidir. Çünki Azərbaycan ixracatının 95%-i

müddətdə neftin dünya bazarında qiymətinin aşağı düşməsi isə Azərbaycan dövlət büdcəsinə ciddi təsir göstərməyəcək. Çünki bu ilin ilk səkkiz ayında Azərbaycan neftinin satış qiyməti hər barel üçün 110 dollar olub. Növbəti aylarda qiymət aşağı düşsə belə, dövlət büdcəsinə yenidən baxılmasına ehtiyac qalmayacaqdır. Çünki əvvəlki yüksək qiymət hesabına aşağı qiyməti balanslaşdırmaq mümkün olacaqdır. 2015-ci ilin dövlət büdcəsində isə neftin qiymətinə yenidən baxılması artıq qaçılmazdır: "Bunu ölkə başçısı da dedi ki, büdcədə neftin qiyməti dünya bazarındakı real vəziyyətə uyğun olaraq müəyyənləşdirilməlidir".

□ E.SEYİDAĞA

Hansı valyuta daha etibarlıdır?

Vüqar Bayramov: "Uzun müddətli yığım üçün dollar, qısa yığım üçün isə manat daha məqsədəuyğundur"

Azərbaycanda dollar-manat münasibətləri heç də həmişə dünya valyuta bazarlarında baş verənlərə uyğun deyildir. Buna görə də, əlində müəyyən qədər pulu olan vətəndaş və investorlar valyuta seçimində çətinlik çəkirlər. İnsanların bəziləri pulu qızıl yatırmağın daha məqsədəuyğun olduğunu düşünsə də, bunun əksini düşünənlər də var. Bəs vətəndaşlar pullarını hansı valyutaya çevirib yığsalar daha məqsədəuyğun olar? Hansı valyuta daha etibarlıdır?

Iqtisadçı ekspert Vüqar Bayramov uzun müddətli yığım üçün dolların, qısa müddətli yığım üçün isə manatın daha məqsədəuyğun olduğunu bildirdi: "Dünya bazarında qızılın qiymətində azalmalar müşahidə edilir. Son bir ildə qızılın qiymətində müşahidə edilən doqquz faizlik azalma və son iki ildəki iki rəqəmli azalma insanların pullarını qızıla çevirməsinə marağı azaldıb. Qızılın alış və satış qiyməti arasındakı fərq, vətəndaş qızılı almaq və onu pula çevirmək heç də gəlir gətirmir. Ona görə də artıq yığım vasitəsi kimi son illərdə

valyuta daha çox diqqət cəlb edir. Valyutalarla bağlı problem isə ondan ibarətdir ki, xarici valyutaların dəyəri bəzi hallarda süni şəkildə azaldılır. Məsələn, Avropa Birliyinin avro məzənnəsində dollar nisbətən son 6 ayda təxminən 7 faiz azalma müşahidə edilir. Baxmayaraq ki, avronun dəyəri 2013-cü ilin sonu 2014-cü ilin əvvəllərində kəskin şəkildə möhkəmlənirdi. 2015-ci ildə avro məzənnəsində yenidən müəyyən artımlar proqnozlaşdırılır. Çünki adətən bir valyuta məzənnəsinin aşağı düşməsi sonrakı mərhələ-

də həmin valyuta məzənnəsinin yüksəlməsinə gətirib çıxarır. Amma bütün hallarda nəzərə almaq lazımdır ki, söhbət əhali üçün yığımardır gedir ki, o yığım daha yaxşı və siqortalanmış olmalıdır".

V.Bayramov yığım üçün dollar və manatın daha çox diqqət cəlb etdiyini dedi. Ekspert bildirdi ki, uzun müddətli yığım üçün dollar, qısa yığım üçün isə manat daha məqsədə uyğundur: "Yığım üçün valyuta olaraq manat və dollar daha çox diqqət cəlb edir. Amma manatın dollara nisbətən məzənnəsi stabildir. Dolların məzənnəsinin dəyişməsindən asılı olmayaraq manatın dollara nisbətən məzənnəsində hər hansı dəyişikliklər baş vermir. Amma digər tərəfdən, manat və dolların yığım aparılan zaman burada müddət çox önəmlidir. Əgər vətəndaş qısa müddətli dövrdə yığım aparmaq istəyirsə, o zaman manatla yığımın aparılması daha məqsədəuyğundur. Çünki, qısa müddətli dövrdə manatın məzənnəsinin aşağı düşməsi riski yoxdur. Məsələn vətəndaş bir il müddətinə yığım aparmaq istəyirsə, manatla yığım aparması daha məqsədəuyğundur. Amma vətəndaş digər valyuta ilə yığım aparan zaman alış-satış məzənnəsində udurur. Məsələn dollarla yığım aparan şəxs manatı dollara çevirməlidir və əgər onu bir ildən sonra istifadə edəcəksə, sonradan yenidən manata çevirməli olur. Adə-

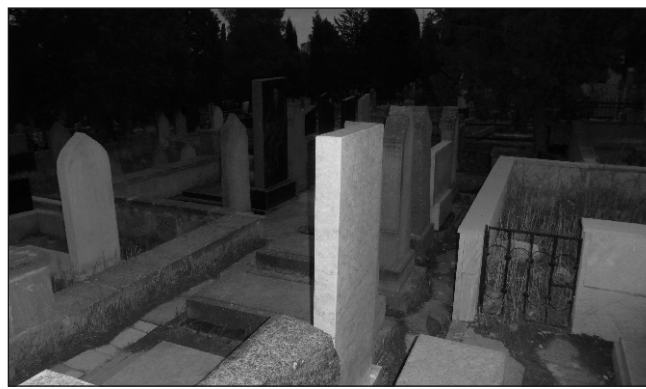
Vüqar Bayramov

tən məzənnə kursu stabil qalsın belə, yığım aparan şəxs alış-satış fərqi uduzdu. Bu baxımdan qısa müddətli yığım üçün manat daha sərfəlidir. Amma uzun müddətli, tutaq ki, 2 ildən artıq bir müddətdə yığım aparılması nəzərdə tutulubsa, dollarla yığım aparılması daha sərfəlidir. Nəzərə almalıyıq ki, Azərbaycan manatı stabil olsa belə, onun işləmə dairəsi məhduddur. Azərbaycan manatı ölkəmizdə, ən yaxşı halda qonşu ölkələrdə müəyyən alqı-satqılarda istifadə oluna bilər. Amma dollara yığım vasitəsi kimi dünyada daha çox mürciət edən var. Bu baxımdan uzun müddətli dövrdə digər valyutalardan fərqli olaraq dolların məzənnəsinin aşağı düşəcəyi proqnozlaşdırılmır və gözlənilmir. Ona görə də, uzun müddətli yığımın dollarla, qısa müddətli yığımın isə manatla aparılması məqsədəuyğundur. Əgər orta müddətli dövrdə yığım aparılırsa, valyuta sərbətdən istifadə oluna bilər. Yığım aparan şəxsin misal üçün 10 min manat vəsaiti varsa, onun təxminən 7 min manatını dollarda, 3 min manatını isə manatda saxlaya bilər. Vəsaitin müəyyən hissəsini avroda saxlamaq da mümkündür. Yəni orta müddətli dövrdə valyuta sərbətdən istifadə etmək daha məqsədə uyğundur".

□ Günel MANAFLI

Bakıda ev qiymətinə məzar daşları..

Başdaşı biznesində sensasiya doğuran faktlar var; sexlər imkanlı şəxslərin monopoliyasına çevrilib; 50 min manata başdaşı hazırlanır...

Kənan Rövşənoğlu: "İslamda bu cür hallar düzgün deyil"

Son vaxtlar cəmiyyətin əsas müzakirə mövzularından biri də toy və yas mərasimlərində yol verilən israfçılıqdır. Aidiyyəti qurumların bu məsələ ilə bağlı apardıqları təbliğat-təşviqat kampaniyasına cəmiyyətdə müxtəlif yanaşmalar var. Ağrılı məqamlardan biri də qəbir daşlarının qiymətidir.

Günbəgün məzar daşlarının qiyməti bahalaşır. Daşlarının qiyməti ölçüsünə, rənginə və işlənməsinə görə hətta fantastik məbləğə qədər artır. Qəbirin üstünün götürülməsi ölü sahiblərinin ən ciddi problemlərindən birinə çevrilib.

Bakının müxtəlif yerlərində yerləşən qəbiristanlıqlarda müşahidə aparıb bu sahədəki vəziyyəti araşdırdıq.

Adının çəkilməsini istəməyən qəbiristanlıq işçilərindən biri qəbir daşlarının qiyməti ilə bağlı sensasiya doğuran faktları açıqladı: "Qəbir daşlarının qiymətini sadalayanda insanlar şoka düşürlər. Amma bunlar bir realılıqdır. Hazırda ən aşağı qiymət 3 min manatdır. Ardıcılıqla 5, 10, 15, 20, 30, 40 və hətta 50 minə belə qəbir daşı satılır. Buna əsas səbəb xaricdən gətirilən qranit

və mərmər daşlarının bahalaşmasıdır. Məlumdur ki, 50 minə qəbir sifariş edən imkanlı, dövlət idarələrində işləyən şəxslərdir. Kasıblar belə qiymətlərə yaxın düşə bilməzlər. Qəbir daşlarının üzərində olan əl işlərinə görə də qiymətlər artır. Daşa əlavə olunan istənilən əl işi qiymətə ciddi təsir edir. Belə daşları düzəldilən sexlərin hər biri şəxsdir. "Alatava"da "Dəvəli sexi" adlı bir yer var. Naxçıvanlı Vahab adlı şəxsə məxsusdur. Belə sexlər minlərdən istifadə edilir.

Qəbir daşlarının qiymətinin artması bölgələrdə daha çox narazılıq yaradıb. "Qafqazinfo" xəbər verir ki, Bərdə, Ağdam və Tərtər rayonlarından son 4 ayda qəbir daşı sexlərində qiymət artımı yaşanır və özəl qəbir sexlərində qiymətlər 20-25 faizə qədər qədər bahalaşmışdır.

Bununla bərabər bahalı daşlara da tələbat az deyil. Bər-

dənin Təbriz küçəsində yerləşən qəbiristanlıq ərazisində fəaliyyət göstərən sexlərdə qara marmərdən düzəldilən ən ucuz qəbir daşının qiyməti 1300 manatdan 2000 manata qədər dəyişib. Əvvəllər bu qiymət 1000 və 1500 manat arasında dəyişirdi. Ağ marmərdən olan qəbir daşı isə 500 manatdan 1000 manata hazırlanır. Rayonlarda fəaliyyət göstərən qəbir daşı sexlərdə daha çox Ukraynadan və İrəndən qara qranitlərdən istifadə edilir.

Ağdamın Quzanlı qəsəbəsində fəaliyyət göstərən qəbir daşı sexində 1-ci növ 1 metr 60 sm İran qranitindən hazırlanan məzar daşının qiyməti 1800 manatdır. Daşın ölçüsü artdıqca qiymət də bahalaşır.

Yerli sakinlərin sözlərinə görə, orta təbəqənin nümayəndələri əsasən ağ marmərdən olan 600 - 800 manat arası olan daş-

ları sifariş edir. İmkanlı şəxslər isə 1500 manatdan başlayaraq 5 min manata qədər olan daşlara üstünlük verir.

Qəbir daşlarının bu qədər baha olması ilə bağlı dini ekspert Kənan Rövşənoğlunun fikirlərini aldıq. O yaranan bu halların İslam qanunlarına zidd olduğunu bildirdi: "Ümumiyyətlə, İslamda bu cür hallar düzgün deyil. Ele

müsləman ölkələri var ki, əsrlər keçdikdən sonra qəbrin yerində başqa adam dəfn edilir. Çünki qəbiristanlıq şəhəri salmaq olmaz. İslama görə, qəbir daşları da sadə olmalıdır. Hazırda ölkəmizdə məzar daşlarının baha olması yolverilməzdir. Bunlar israfçılıqdan başqa bir şey deyil".

□ **Cavansir ABBASLI**
Fotolar müəllifindir

SOS: Ebola virusu Azərbaycana yaxınlaşır

Adil Qeybullu: "Ölkəmizdə təhsil alan tələbə Ebola yayıldıqdan sonra öz ölkəsinə gedib qayıdırsa, o, hökmən karantinə alınmalıdır"

Qərbi Afrikadan başlayıb Avropaya gedib çıxan Ebola infeksiyası Azərbaycana da çatmaq üzrədir. Səhiyyə nümayəndələri bu ölümcül virusun ölkəmizdə yayılmasının qarşısını almaq üçün tədbirlər gördüyünü desələr də, Ebolanın Azərbaycanın sərhədlərinə qədər gəlib çatması əhali arasında müəyyən narahatçılıq yaradıb.

Artıq qonşu Gürcüstanda 13 nəfər Ebola şübhəsi ilə saxlanılıb. Ümumilikdə isə Gürcüstanda qorxunc virusla mübarizə çərçivəsində 60-dan çox adam nəzarətə alınıb. Onlardan bir nəfərin Gürcüstan vətəndaşı olduğu, digərlərinin isə risk qrupuna daxil olan ölkələrdən gəldiyi bildirilir. Ebola virusunun gizli dövrü 21 gün olduğundan həmin şəxslərin də bu müddət ərzində nəzarətdə saxlanılacağı qeyd edilir.

Həmçinin, ABŞ-ın Nyu-Cersi şəhərində də jurnalistlər məcburi karantinə alınıb. Burada "NBC News"-un jurnalistləri Ebolaya yoluxan operatorla təmasda olduğuna görə məcburi karantinə alınıblar. Səhiyyə departamentinin məmurları bildirilib ki, hazırda qrupdakılardan heç kimdə xəstəliyin əlamətləri yoxdur, bədən temperaturları normaldır, virusun yayılmasından narahat olmağa səbəb görünmür.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda kifayət qədər xarici tələbələr təhsil alır. Maraqlıdır, Gürcüstanda olduğu Azərbaycanda da təhsil alan xarici tələbələr müayinədən keçiriləcəkmi?

Bazar günü olduğu üçün rəsmilərdən bu sualın cavabını ala bilmədik.

Tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullu isə bildirdi ki, əgər hazırda ölkəmizdə olan xarici tələbə bu xəstəlik yayıldıqdan sonra öz ölkəsinə gedib yenidən Azərbaycana gəlibse, o hökmən karantinə alınmalı və müayinədən keçməlidir. "Ümumiyyətlə, Ebola virusu yayılan dövrdən Azərbaycana daxil olan bütün xarici vətəndaşlar və Afrikaya gedib-gələn Azərbaycan vətəndaşlarının hər biri yoxlanılmalıdır. Bu yoxlamalar transserhəd zonalarında həyata keçirilməlidir. Hər hansı bir qan nümunələri götürülməli, şübhəli əlamət olduqda həmin şəxslər müəyyən müşahidə üçün xəstəxanalara yerləşdirilməlidir. bunlar vacibdir. Ölkəmizdə əvvəla bunun baş verməməsi üçün bütün profilaktik tədbirlər görülməlidir. Əgər epizodik olaraq bu hallar baş verərsə, dərhal izolyasiya olunmalı və proses yerində lokallaşdırılmalıdır. Çünki Ebola virusu ilə bağlı vaksin yalnız eksperiment mərhələsində olan vaksindir. Yeni bunun kütləvi istehsalı və yayımı real deyil. Bilirsiniz ki, artıq 4 mindən çox insan bu virusdan dünyasını dəyişib və xeyli potensial xəstə var. Ölüm hallarının bir neçə dəfə artması gözlənilir. Belə gətse, qorxulu bir epidemiyə da yayıla bilər. Ona görə də hesab edirik ki, diqqətli olmaq lazımdır. Birinci növbədə ölkəyə daxil olan və xaric olan vətəndaşların, yeni miqrasiya durumunda olanların dinamikası izlənilməlidir. Görək onlar hansı ölkəyə gedir, necə olur və sairə. Bu xəstəlik təxminən SPİD kimi keçir. Qan, ağız suyu və digər vasitələrlə də keçə bilər. Bu gün SPİD vaksini yoxdur ki, onu bir dəfəlik aradan qaldırınsınlar. Yalnız müalicəvi dərmanlar var. Buna görə də Ebolanın da müalicəsinin olub-olmaması ilə bağlı bir söz demək çətindir. Viruslarla bağlı məsələ xeyli çətindir".

Qeyd edək ki, Ümumdünya səhiyyə təşkilatının son məlumatlarına görə, 10 oktyabrda Ebolaya yoluxanların sayı 8 470 nəfərdir ki, bunlardan 4 076-sı həyatını itirib.

□ **Günəl MANAFLI**

Kişilər!!!

Xəstəliklərdən əzab çəkən adamlar üçün! Diqqət!
İsrail təbabəti tətbiq edilir! Axırncı şansı!!!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyə və Siz aşağıda göstərilən xəstəliklərdən həmişəlik qurtarmaq istəyirsinizsə, onda yaxşı insanlara, keyfiyyətli, qısa müddətdə və tam müalicəsinin d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və erektsiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə dəyişmənin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün dəyişməsi birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Qadınlarda uşaqlıq borularının keçməməzliyi
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi və sızanaqlar
- * Gərginlik, yuxusuzluq, yaddaşın azalması

Həkim qəbulu və həkimə zəng etmək saat 11.00-dan sonra

Tel: (012) 437-88-05; (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com "doktor Vaiz Səmədov".

Beynəlxalq Təhsil Mərkəzi

Biz sizi Ukraynanın, Belorusun, Rusiyanın və Gürcüstanın dövlət universitetlərində bakalavr və magistr dərəcələri üzrə əyani, qiyabi və ikinci ali təhsil almağa dəvət edirik.

- < Kiyev Dövlət Texniki Universiteti
- < Kompüter mühəndisliyi. Hüquq. İqtisadiyyat.
- < Kremençuk Dövlət Universiteti
- < Psixologiya. Jurnalistika. Hüquq. Filologiya
- < Kiyev Dövlət Dəniz Akademiyası
- < Gəmi sürmə. Dəniz və çay nəqliyyatı. Hüquq
- < Tbilisi Dövlət Tibb Universiteti
- < Müalicə işi. Stomatologiya. Əczaçılıq. Pediatriya
- < Minsk Dövlət Universiteti
- < Beynəlxalq Münasibətlər. İqtisadiyyat. Jurnalistika
- < Qrodno Dövlət Universiteti
- < Hüquq. İqtisadiyyat. Pedoqoqika. Tərcüməçilik
- < Volqoqrad Dövlət Aqrar Universiteti.
- < Aqronom. Yerölçmə və Kadastr. Elektrik təchizatı.

Bizim bu ölkələrin yuxarıda adları sadalanan və bu siyahıda adları olmayan bir çox digər dövlət universitetləri ilə əməkdaşlıq və təmsilçilik haqqında rəsmi müqavilələrimiz var. Diqqət! Bəzi ixtisaslar üzrə pulsuz təhsil almaq şansınız var!

Ünvan: Bakı ş. Məmmədov k. 13A «Nərimanov» m-su

Tel: (050) 3319999; (077)3319999; (055)2522525; (012)4379980

Oktabrın 12-də Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Rusiya prezidenti Vladimir Putinə zəng edərək İŞİD məsələsini müzakirə edib. Bu haqda "Hurriyet" qəzeti xəbər yayıb. Qəzet yazır ki, iki ölkənin dövlət başçıları Suriyadakı, İraqdakı iç durumu, Türkiyə sərhədində yaşanan hadisələri, NATO-nun İŞİD-lə mübarizə planlarını, bölgənin təhlükəsizliyi üçün görülməsi vacib işləri müzakirə edib.

Rusiya Prezidentinin Administrasiyasının Ərdoğanın təşəbbüsü ilə baş tutan telefon danışıqı haqqında yaydığı açıqlamada isə deyilir ki, tərəflər bölgədə təhlükəsizliyin təmin edilməsi üçün birgə fəaliyyəti müzakirə edib. Söhbət zamanı Prezidentlər 2014-cü ilin sonuna qədər iki ölkənin Yüksək Səviyyəli Əməkdaşlıq Şurasının toplantısını keçirmək haqqında qərar qəbul ediblər.

Oktabrın 12-də Türkiyədə Hakimlər və Prokurorlar Yüksək Qurumuna (Hakimlər və Savcılar Yüksək Kurumu - HSYK) seçkilər keçirilib. Seçkilərə 13 min 994 hakim və prokuror qatılacaq. Türkiyədə hakimiyyətin əsas qollarından biri sayılan Hakimlər və Savcılar Yüksək Qurumunun illərdir Fəvvalah Gülen tərəfdarlarının əlinə olması haqqında informasiyalar var. AKP iqtidarı ilə sıx münasibətlər qurduğu illərdə "Gülen" hərəkatına yaxın insanlar bu qurumda yüksək postların sahibi olub. Hələ bir neçə ay öncədən bəlli idi ki, Ərdoğan prezident seçildəndən sonra ən ciddi "təmizləmə" əməliyyatını HSYK-də aparacaq. Proqnozlar doğrulmaq üzrədir. Polis və jandarmadan "Hizmət" hərəkatı üzvlərini təmizləyən Ərdoğan HSYK-ni də "gülen"çilərdən arındırmaq əməliyyatı keçirir.

Türkiyə mediası yazır ki, HSYK üzvlüyünə namizədlərdən biri prokuror Hüsnü Çalmuk Türk Silahlı Qüvvələrinin yüksək rütbəli zabitarına qarşı həyata keçirilən "Ergenekon" istintaqının əsas ismlərindən biridir. İlk istintaq dönməndə müstəntiq kimi işə başlayan Çalmuk artıq Türkiyənin məhkəmə sisteminin əsas sözcü orqanında təmsilçiliyə qədər yüksəlməkdədir. Türk mediası yazır ki, "Ergenekon" istintaqında həbs edilənlər və onların ailə üzvləri Hüsnü Çalmukun necə bir "hüquq adamı" olduğunu yaxşı xatırlayır. İstintaq dönməndə onun əsas işi prosesi saxta şahidlərlə təmin etmək olub. Təqsirləndirilən şəxslərin vəkilləri onun birbaşa göstərişi ilə yazılan bütün şahid ifadələrinin saxta olduğunu çoxsaylı faktlarla sübuta yetirib. Çalmukun adı istintaq prosesində şübhəli sığışdırılmasını təsbit edən sənədlərin məhv edilməsində də dəfələrlə hallanıb. Türkiyə mediası belə bir şəxsin HSYK kimi ədalətin təminatçısı olmağa görəli quruma gətirilməsini ölkədəki məhkəmə sisteminin ciddi xəstəliyi kimi dəyərləndirir.

"Ergenekon" məbuslarından 28 nəfər bəraət alaraq azadlığa çıxandan sonra Hüsnü Çalmuk haqqında məhkəmədə iddia qaldırılıb. Çalmukun qanunsuz əməllərinə görə cəzalandırılmasını tələb edən 28 nəfər içərisində Mehmet Haberal, Doğu Pərinçek, Tuncay Özkan, Levent Bektaş, Kemal Keçinçsiz, Veli Küçük kimi ünlü "Ergenekon" məbusları var.

Suriyanın Kobani şəhərinə İŞİD hücumuna Türkiyə kürdlərinin etirazları son 2 gündə nisbətən səngisə də ölkədə gərgin ab-hava ciddiliyini qoruyur.

Böhran Mərkəzi ölkə vətəndaşlarını xüsusi ehtiyac olmadan Türkiyəyə səfər etməkdən yayınmağa, Türkiyədə olan Fransanın vətəndaşlarını xüsusilə İstanbulun mərkəzi hissələrinə yaxınlaşmamağa çağırıb. Türkiyə mediası yazır ki, buna səbəb istihbarat xətti ilə heftəsonu İstanbulun mərkəzindəki Taksim

Bu hərəkatları edənləri görənlər var. Onların şikayətindən sonra polis araşdırmalara başlayıb. Ancaq hələlik heç kim saxlanmayıb. İnsanlarımızın qarşı hər hansı hücum, təhlükə yaranarsa məsuliyyət İŞİD-i bəsləyən, böyüdən, bugünlərə gətirən AKP iqtidarının üzərinə düşəcək".

İŞİD Türkiyənin böyük şəhərlərinə nüfuz etməyə çalışır - Təhlükə!

Ərdoğan Putinlə İŞİD barədə danışdı; Fransa öz vətəndaşlarına Türkiyədən, özəlliklə Taksimdən uzaq durmaq çağırışı edib

CHP dəfələrlə iqtidarı ölkənin iri şəhərlərində təhlükəsizlik tədbirlərini gücləndirməyə, İŞİD terroruna qarşı mübarizəni Türkiyə Böyük Millət Məclisində müzakirə edərək xüsusi qərar qəbul etməyə çağırıb. Müxalifət iddia edir ki, İŞİD Türkiyənin içərilərinə irəliləyir və böyük şəhərlərdə əhalinin sıx olduğu yerlərdə insanlar davamlı təhlükə altındadırlar.

Hökumət üzvləri isə açıqlamalarında bütün gərəkləri addımların atıldığını bildirir. Baş nazir Əhməd Davudoğlu son açıqlamasında müxalifəti ölkədə pənik durum yaratmaqda suçlayıb. Baş nazirin sözlərinə görə Türkiyənin milli təhlükəsizliyi güvənc altındadır.

Son xəbərlərdə o da bildirilir ki, Türkiyənin xüsusi xidmət orqanları, polis, jandarma da daxil olmaqla bütün sistem gücləndirilmiş iş rejimində çalışır. Xüsusən sərhəd bölgələrə, oktyabrın ilk günlərində kürd-türk qarşıdurmaları baş verən ərazilərə əlavə güc göndərilib. İstanbul, Ankara və digər iri şəhərlərdə güc strukturları çalışanlarının heftəsonu istirahətləri ləğv edilib.

Bu arada Fransa Xarici İşlər Nazirliyinin Türkiyəyə gedəcək vətəndaşlarına çağırışı etməsi haqqında xəbərlər yayılıb. Fransa xarici siyasət idarəsinin

mevyanı və yaxın ərazilərdə genişmiqyaslı kürd etirazlarının keçiriləcəyi xəbərləridir. "Gəzi parkı" olayları zamanı baş verdiyi kimi, bu aksiyalar zamanı da polisə vətəndaşlar, eləcə də kürd və türk qrupları arasında ciddi qarşıdurma olacağı ehtimal edilir.

Bu haqda Türkiyə ana müxalifət partiyası CHP sədrinin müavini, partiyanın İstanbul millət vəkili Sezgin Tanrıku da daxil işlər nazirinin dilindən öyrənmək istəyir ki, İŞİD-in Türkiyədəki daxili sabitliyi pozmaq üçün İstanbul və digər böyük şəhərlərdə etiraz aksiyaları keçirəcəyi haqda xəbərlər nə qədər əsaslıdır və əsaslıdırsa, DİN hansı önleyici tədbirləri görür.

İŞİD-in Türkiyəni iç siyasi durumunu pozmaq cəhdləri isə davam edir. CHP Tunceli millət vəkili Hüseyin Aygün Tuncelinin Çekmeköy Sarıqazi bölgəsində yaşayan Ələvilərin həyatı təhlükə ilə üzləşməsi haqqında həyəcən təbili çalıb. "Twitter" hesabında H.Aygün yazır ki, Çekmeköy Sarıqazidə yaşayan ələvilərin evlərinin qapılarına 3 gecədir "Ələvilərə ölüm", "Kürdlərə ölüm", "Yaşasın İŞİD" sözləri yazılıb: "3 gündür 9 binanın qapısına bu sözlər yazılıb, İŞİD simvolları çəkilir.

□ Aygün MURADXANLI

İŞİD Kobaninin 30 faizini ələ keçirib

Amerikalılar durumun ağır olduğunu deyir, kürdlər kömək tələb edir, qruplaşma Ənbar vilayətini də ələ keçirməyə hazırlaşır...

Suriyanın Türkiyə ilə sərhədində yerləşən Kobani şəhəri uğrunda İŞİD və kürd yaraqlıları arasında döyüşlər 1 aya yaxındır davam edir. Şənbə günü İŞİD qüvvələri hücumları intensivləşdirərək Kobanidə PYD-nin bir neçə binasını, o cümlədən polis mərkəzini ələ keçirib. Hazırda şəhərin bir neçə istiqamətində İŞİD-çilərlə kürdlər arasında döyüşlər davam edir.

Kobani əyalətinin rəhbəri Ənvər Müslim BBC-nin türk xidmətinə açıqlamasında hazırda şəhərin 30 faizinin İŞİD-in nəzarətində olduğunu deyib. Kürd nümayəndəsi hazırda İŞİD-in Türkiyə ilə sərhəd qapısı olan Mürşidpınara ardıcıl hücumları etdiyini qeyd edib. Kobanidə hazırda nə qədər mülki əhalinin qalması mövzusu son günlər geniş müzakirə olunur. Ə.Müslim hazırda bununla bağlı dəqiq rəqəm deyə bilmədiklərini, ancaq Kobanidə minlərlə mülki insanın qaldığını deyib.

Qeyd edək ki, daha əvvəl İŞİD yaraqlılarının müalicə üçün Türkiyə xəstəxanalarına aparıldığı haqda xəbərlər yayılmışdı. İndi isə Kobanidə savaşa yaraqlı kürd döyüşçülərinin Türkiyəyə aparılıb burda müalicə edildiyi haqda xəbərlər yayılıb. "əl-Cəzirə"nin məlumatına görə, sentyabrın 19-dan oktyabrın 11-dək olan dövrdə Kobanidən Türkiyəyə 554 yaraqlı kürd döyüşçüsü aparılıb. Bəzi günlərdə həftə 20-30 yaraqlının Türkiyəyə aparıldığı iddia olunsa da, ölənlər haqda məlumatlar verilmir. Ancaq gələn məlumatlarda Kobani ilə üz bəzür Türkiyə tərəfdə yerləşən Suruç qəsəbəsinin girişində Kobanidə ölənlər üçün yeni qəbiristanlıq yeri ayrılıb. Son günlərdə bu qəbiristanlıqda 21 YPG döyüşçüsü dəfn edilib.

Bu arada məlum olub ki, İŞİD yaraqlıları İraqda da hücumlarını intensivləşdiriblər. İraqın Ənbar vilayətinin mərkəzi Ramadi şəhərinə son günlər İŞİD-in hücumlarının artması müşahidə olunur. Artıq İŞİD qüvvələri Ramadidə yerləşən ordu bazasını ələ keçiriblər. Bölgənin hərbi komandanlığı mərkəzi hökumətə müraciət edərək yardım istəyib.

ABŞ hökuməti Ramadidə durumun "həssas" olduğunu bildirib. Ənbar vilayəti İraqın strateji baxımdan mühüm əyalətlərindən hesab olunur. Hadida su anbarının bu bölgədə yerləşməsi onun əhəmiyyətini daha da artırır. Ramadinin ələ keçirilməsi İŞİD-in su anbarı üzərində nəzarəti ələ alması və Bağdada hücum etməsi üçün şərait yarada bilər. İraqın "əş-Şərqiyyə" telekanalının məlumatına görə, artıq Ənbar vilayətinin Şurası hökumətə müraciət edərək ABŞ-dan quru qoşunlarını köməyə çağırmasını tələb edir. Mərkəzi hökumət isə ölkə ərazisinə xarici güclərin yeridilməsinə qarşıdır. Yerli rəhbərlik isə bəyan edib ki, əgər gərəkləri kömək gəlməsə su anbarı 10 gün ərzində İŞİD-in nəzarətinə keçəcək.

Bölgədə kürdlərin və İraq ordusunun hücumlarının davam etməsi müşahidə olunsa da, müşahidəçilərə İraq ordusunun fəaliyyətinin qənaətbəxş olmadığı qeyd edilir. Bu arada İraqın nüfuzlu şiə ruhani lideri Müqtədə əs-Sədr bəyan edib ki, şiə könnüllü birliklərinin azad etdiyi bölgələri 15 gün ərzində orduya təhvil verəcəklər. Hazırda İraqda çoxlu sayda könnüllü hərbi birliklərin yaradıldığı və bu birliklərin İŞİD-ə qarşı əməliyyatlara qatıldığı qeyd olunur.

Bu ərəfədə bir qrup İran vətəndaşı olan kürdlər İranın SEPAH qüvvələrinin xaricdə əməliyyatlar üçün ixtisaslaşmış "Qüds" briqadasının komandanı Qasim Süleymaniyyə müraciət edərək Kobaniyə dəstək vermesini xahiş ediblər. Daha əvvəl Əmirli qəsəbəsinin azad edilməsində yaxından iştirak edən Süleymani uzun illər Yaxın Şərqdə İranın həyata keçirdiyi əməliyyatların əsas təşkilatçısı olub. Son aylarda əsasən İraqda tez-tez görünən Süleymaninin kürd və şiə könnüllü birliklərində çəkdiyi şəkillər yayılır.

ABŞ müdafiə naziri Çak Hagel isə bəyan edib ki, Kobani çox ciddi bir problemə çevrilib. Hagel hava zərbələri İŞİD-in hücumlarının qarşısını alsada da, ümumilikdə şəhərin mühasirədən çıxması üçün uzun müddət lazım gələcəyini deyib. Eyni zamanda o, İŞİD-i məhv etmək üçün ABŞ hökumətinin əlindən gələni etdiyini deyib. Eyni zamanda məlum olub ki, Almaniya ordusundan sonra Britaniya hərbi təlimatçıları Şimali İraqın hərbi qüvvələri olan peşmərgəyə təlim keçəcək.

□ KƏNAN

MUSAVAT

Son səhifə

N 252 (5961) 13 oktyabr 2014

Dünyanın ən qorxunc adası - havadan oyuncaq körpələr asılıb

Dünyanın ən qorxunc turizm yeri "Oyuncaq Körpə Adası"dır. Meksikadakı bu ada adından fərqli olaraq gözəl və sevimli oyuncaq gəlinclərin deyil, qorxunc körpələrin dünyasıdır. Kanalların arasında olan ada bir çox sirr və batıl inancı özündə saxlayır. Bu adanın hər yeri ağaclara asılmış qəribə görünüşlü gəlinclərlə doludur. Adanın qurucusu Don Julian Santana adında bir adamdır. O, bu adaya köçəndən sonra ailəsi ilə bütün əlaqələrini kəsib, son 50 ilini bu adaya həsr edib. Yaşlı adam bu adanı yaradaraq illər əvvəl kanalda boğulan kiçik bir qızın ruhunu sevindirdiyinə inanır. 2001-də Don Julian evinin yaxınlığındakı kanalda boğularaq ölüb. Onun ölməsinə baxmayaraq, qurduğu qorxunc dünya yaşamağa davam edir. Bu ada xüsusilə ölümə və qana maraqlı duyan yeni nəsillər tərəfindən tez-tez ziyarət edilir.

Eşək kişinin barmağını qopardı

Türkiyənin Sivas şəhərində yiyəsiz bir eşəyin hücumuna məruz qalan kişinin barmağı qopub. 59 yaşlı Rasim Bostancı heyvanlarını otlağa aparanda zaman bir eşək onu arxadan vurub. Ardınca isə sol əlinin baş barmağını qopardı. Dərhal xəstəxanaya aparılan kişi aşağıdakıları deyib: "Eşək birinci qolumu dişlədi və məni yerə atdı. Sonra barmağımı dişləyib qopardı və əlimi ondan çətinliklə ala bildim". Eşəkdən öz söyləri nəticəsində qurtulduğunu deyən Bostancı bundan öncə belə bir hadisə ilə qarşılaşmadığını və təəccüb içində qaldığını bildirib.

Müdirindən 10 min dollarlıq maaş artımı istədi

Amerikada bir bankda işləyən məmur maaş artımı üçün şirkət rəhbərliyinə məktub yollayıb. Sözügedən məktub hazırda bütün dünyanın gündəmindədir. "Wells Fargo" adlı şirkətin şöbə işçisi Oates məktubunda özü və dostlarının məvacibinin 10 min dollar artırılmasını tələb edib. Bununla da o, ölkədə cəsarət simvoluna çevrilib. O, məktubuna özü ilə yanaşı, düz 200 min nəfər həmkarını da əlavə edib və məktubunu sosial media saytı olan redditə göndərmiş. O, məktubunda gəlir bərabərsizliyini də gündəmə gətirib. Yazıb ki, 7 il əvvəl saatı 13 dollardan olan işə başlayıb. Bu gün isə saatı 15 dollar aldığı yazan Oates "Mənim təklifim hər işçinin maaşının illik 10 min dollar artırılmasıdır. Bu, saatbaşı 4.71

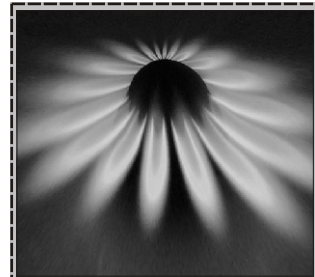

dollar artım deməkdir. "Wells Fargo" şirkəti üçün bunun illik 3 milyard dollar olduğunu dü-

şünəndə kiçik bir rəqəmdir". Oatesin təklifinə indiyədək cavab gəlməyib.

Ər-arvad davalarının səbəbi bəlli oldu

Ailələrdə ər-arvad qalmağalının "biokimyəvi" səbəbi aşkarlanıb. Məlum olub ki, qanımda qlükozanın miqdarı aşağı olan qadınlar ərləri ilə daha aqressiv davranırlar. ABS-in Ohayo Universitetinin psixoloqu Bred Buşman bu qənaətə gəlib. "Science" jurnalının yazdığına görə, Buşman və onun Kentukki və Şimali Karolina universitetlərindən olan məsləkdaşları 107 evli cütlük seçərək onlara qlükometrlər, gəlinclər və sancaqlar veriblər. Sınaqdan keçirilənlərin qanlarında şəkərin miqdarı gündə iki dəfə ölçülüb. Nəticədə qanımda qlükozanın miqdarı aşağı olan qadınların həyat yoldaşlarını simvolizə edən gəlinclərə sancaq batıracağı müşahidə olunub. Bu və ya digər təcrübələr göstərir ki, qlükozanın qanda miqdarı 25 faizdən aşağı olduqda, qadın daha çox aqressiya göstərib. Buşman qeyd edib ki, qlükoza soyuqqanlılığı qoruyur və emosiyaları nəzarətdə saxlayır. Digər alim Devid Benton da hesab edir ki, qlükozanın aşağı olması aqressiyanın səbəblərindən biridir.

Göy rəng beyni gücləndirir

Bu zamanada qədər beyin fəaliyyətini stimullaşdıran ən güclü vasitə qəhvə hesab olunurdu. Xeyli müddətdir işveç alimləri buna alternativ vasitə axtarmaqla məşğul idilər. Artıq nəticələr var. Təəccüblü olsa da, belə stimulyatorun göy rəng olduğu müəyyən edilib. 12 idman həvəskarı və bir o qədər sadə vətəndaşın iştirakı ilə keçirilən bir neçə eksperiment bunu təsdiqləyib. Təcrübə nümunələri əsasında məlum olub ki, ağ, eləcə də göy rəngin beynə təsiri, təxminən 240 milliqram miqdarda kofeinin təsirinə bərabərdir. Əldə edilən nəticələr göstərib ki, yaşayış məkanında göy rəngdən geniş istifadə beyin fəaliyyətinin güclənməsinə və düzgün qərarlar verməyə kömək edir.

QOÇ - Perspektivlərinin reallaşması üçün bir qədər mürəkkəb gündür. Hətta vəzifə pilləsində müəyyən uğursuzluq ehtimalınız da var. Tərəddüd etdiyiniz məsələlərdə təcrübəli insanlarla məsləhətləşmələr aparın.

BUĞA - Saat 11-ə qədərki vaxtı nəzərə almasaq, bu təqvimin bəhrəsini hər addımda görəcəksiniz. Vəzifəli şəxslərlə ünsiyyəti dərinləşdirin. Əmin olun ki, müzakirələrdən asılı olaraq həyatınız dəyişəcək.

ƏKİZLƏR - Günboyu qazanc əldə etmək üçün yaxşı imkanlarınız olacaq. Vaxtın darlığını nəzərə alıb yarımçıq işlərinizi tezliklə yekunlaşdırmağa çalışın. Əks təqdirdə qarşıdakı həftəni problemli keçirəcəksiniz.

XƏRÇƏNG - Daxilinizdə mövcud olan ümumi gərginliyi dəf etmək üçün mübarək insanlarla ünsiyyəti qurun, ziyarətlərə baş çəkin. Ulduzlar saat 15-dən sonra ovqatınızda müsbət dönüş seziləcəyini bildirir.

ŞİR - Astroloji göstəricilər daha çox şəxsi büdcənizin artacağından xəbər verir. Hətta bunun naminə digər məsələləri ikinci plana da sala bilərsiniz. Qisası, bu gün cibiniz boş qalmamalıdır. Uzaq yola çıxmayın.

QIZ - İxtiyarınızda olan bu gün sizin üçün çox sakit keçəcək. Amma kimsə borc vermək uğurlu deyil. Hüquqi sənədlərinizi qaydasına salın. Valideynlərinizə, yaşlı qohumlarınıza diqqəti artırın.

TƏRƏZİ - Kosmik ahəngə uyğunlaşmağı bacarsanız, qaygılarınız da azalacaq. Qlobal problemlərinizin həll olunması üçün canfəşanlılığınızı artırmalısınız. İş yerini dəyişmək barədə tələskənlik etməyin.

ƏQRƏB - Ümumi məziyyətlərinə görə, düşərli gün hesab etmək olar. Amma nəzərdə tutduğunuz ideyaları həyata keçirmək üçün mütləq risk etməlisiniz. Onsuz da əksər işləriniz risklər hesabına reallaşır.

OXATAN - Qarşınızda uğurlu bir gün durur, paralel olaraq bir neçə işdə fəaliyyət göstərə bilərsiniz. Hadisələrin müsbət inkişafı daha şanslı olmağınıza şərait yaradacaq. Rəhbərliklə məhrəban davranın.

OĞLAQ - Ümumi ab-hava əsəblərinizə mənfi təsir göstərsə də, bu, qarşınıza qoyduğunuz məqsədlərə yetişməkdə sizə mane olmayacaq. Hərdəməxəyallıq, acıdıllıq etməyin. Xeyir işlərə dəvətdən yayınmayın.

SUTÖKƏN - Ulduzlar saat 16-ya qədər ayıq-sayıqlığınızı artırmağınızı məsləhət görür. Ələlxüsus da fəaliyyət zəminində baş verən bütün proseslərdə neytrallıq nümayiş etdirməlisiniz. Səfərə çıxmaq olmaz.

BALIQLAR - Gün ərzində aldığınız heç bir dəvətə "yox" deməyin. Çünki astroloji göstəricilər tarixi bir gün yaşayacağınızı bildirir. Fərsəti fəvriyə verməmək lazımdır. Amma özünüzdü bədxah adamlardan qoruyun.

Qoroskop

(13 oktyabr)

Səbuhi Rəhimli

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Evdar qadınlar işləyən həmcinslərindən çox yaşayır

Avstraliya alimlərinin araşdırmasına görə, evdar qadınlar "biznes lady"lərlə müqayisədə daha çox yaşayırlar. Araşdırma işsizliyin fəal peşəkar fəaliyyətlə müqayisədə qadın orqanizminə daha xeyirli olduğunu üzə çıxarıb. "Evdarlıq qadına daha böyük məmnunluq və sevinc bəxş edir", - deyər tədqiqatçılar bildirir. İşdə isə müxtəlif risklər, gərginliklər zərifi cinsin nümayəndələrinə mənfi təsir göstərir.

Səhifəni hazırladı: NƏZRİN

Təsisçi: Rəuf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU
Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.600